

Załącznik nr 1 do umowy nr 00013.UM12.6572.20010.2023

Załącznik do Uchwały Nr XXXII/179/2023
Walnego Zebrania Członków
Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica”
z dnia 30 maja 2023 r.

Lokalna Strategia Rozwoju na lata 2023-2027

**Brynica
to nie granica**

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA
„BRYNICA TO NIE GRANICA”

Janusz Majczak

SKARBNIK ZARZĄDU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA
„BRYNICA TO NIE GRANICA”

Agnieszka Kłyta

LOKALNA GRUPA DZIAŁANIA
„BRYNICA TO NIE GRANICA”
42-625 Pyrzowice, ul. Centralna 5
KRS: 0000263450 REGON: 24 04 50 792
NIP: 625-23-18-756

SKARBNIK ZARZĄDU
LOKALNEJ GRUPY DZIAŁANIA
„BRYNICA TO NIE GRANICA”

Agnieszka Kłyta

Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”

Pyrzowice, maj 2023 roku

Fundusze Europejskie

Rzeczpospolita
Polska

Dofinansowane przez
Unię Europejską

**ZA ZGODNOŚĆ
Z ORYGINAŁEM**

Departament Terenów Wiejskich

Katarzyna Satała
Główny specjalista

Spis treści

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego	3
Nazwa LGD i forma prawna	3
Opis procesu tworzenia partnerstwa	3
Ogólny opis struktury LGD	8
Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego	9
Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym	11
Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD	11
Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR	12
Zwięzły opis obszaru i ludności	12
Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wykazująca spójność	15
Cechy i czynniki obszaru objętego LSR wpływające na jego spójność	16
Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR	17
Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR	27
Charakterystyka gmin z obszaru LGD	27
Ogólna charakterystyka obszaru	29
Dane wskaźnikowe	34
Lesistość	36
Zasoby wodne	37
Ochrona środowiska	38
Uwarunkowania kulturowe	38
Spójność obszaru	39
Analiza obszaru LGD w oparciu o dane ankietowe	44
Analiza SWOT	48
Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia	56
Rozdział VI Cele i wskaźniki	61
Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru	79
Rozdział VIII Plan działania	83
Rozdział IX Plan finansowy LSR	84
Rozdział X Monitoring i ewaluacja	86
Wykaz wykorzystanej literatury	90

Rozdział I Charakterystyka partnerstwa lokalnego

Nazwa LGD i forma prawna

Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”

Stowarzyszenie wpisane do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 6.09.2006r. pod nr KRS 0000263450. REGON 240450792.

Opis procesu tworzenia partnerstwa

Stowarzyszenie Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica” jest dobrowolnym, samorządnym, trwałym zrzeszeniem o celach niezarobkowych, działającym na rzecz rozwoju obszarów wiejskich członkowskich gmin.

Pierwsze pomysły utworzenia Lokalnej Grupy Działania pojawiły się wiosną 2006r. po spotkaniach społeczności lokalnych, których tematem wiodącym była poprawa jakości życia na obszarze wiejskim. Inicjatorem jej powstania był Wójt Gminy Ożarówice. Zaproponował on współpracę Gminom Mierzęcice i Woźniki. Podczas kolejnych spotkań społeczności lokalnej, w których uczestniczyło 40 osób, wyłoniono grupę inicjatorów reprezentujących szeroki przekrój społeczny środowiska lokalnego w tym organizacje pozarządowe, samorządy oraz sektor gospodarczy, z terenu trzech gmin leżących przy źródłach rzeki Brynicy w trzech różnych powiatach. Dalsze spotkania grupy inicjatorów już z udziałem ekspertów miały za zadanie wypracowanie i doprecyzowanie zapisów statutowych nowej organizacji – Związku Stowarzyszeń Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”. 12 czerwca 2006r. odbyło się zebranie założycielskie, w którym brali udział przedstawiciele różnych środowisk, instytucji i organizacji co umożliwiło dużą reprezentatywność wszystkich sektorów z terenu tych trzech gmin. Byli wśród nich przedstawiciele ochotniczych straży pożarnych, klubów sportowych, stowarzyszeń działających na terenie miejscowości oraz przedstawiciele prywatnych przedsiębiorców. Celem działania LGD od początku funkcjonowania jest poprawa jakości życia i włączenie osób z grup defaworyzowanych (grup w niekorzystnej sytuacji) na obszarach wiejskich oraz stymulowanie rozwoju lokalnego i form współpracy na obszarach wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem posiadanego potencjału, w tym dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego, popularyzacji produktów lokalnych oraz zastosowania w wymiarze lokalnym innowacyjnych rozwiązań na terenie LGD.

Wybrany na zebraniu Komitet Założycielski, będący reprezentacją 13 Członków Założycieli, kończąc społeczny proces tworzenia Lokalnej Grupy Działania jako nowego partnera w rozwiązywaniu problemów obszaru objętego Zintegrowaną Strategią Rozwoju Obszarów Wiejskich, zgodnie z wolą reprezentowanych podmiotów powołał do życia Związek Stowarzyszeń o nazwie Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica”. Wybrany w trakcie zebrania założycielskiego zarząd reprezentowany był w równej ilości przez trzy założycielskie gminy i składał się z dziewięciu osób. LGD wpisana została do Krajowego Rejestru Sądowego w dniu 6.09.2006r. pod nr KRS 0000263450 jako związek stowarzyszeń.

Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica” zgodnie z założeniami od początku była otwarta na współpracę ze wszystkimi zainteresowanymi. Konsekwencją takiej filozofii było włączenie w skład LGD kolejnych gmin wraz z podmiotami z ich terenu. W wyniku oddolnych inicjatyw a także zaangażowania Zarządu i Rady LGD od kwietnia 2008 roku członkami LGD są gminy Siewierz i Bobrowniki, a od początku 2011 roku akces przystąpienia do LGD złożyły Gminy Świerklaniec i Psary. Gmina Mierzęcice, która LGD powoływała - wystąpiła ze struktur grupy w 2008 roku i ponownie do niej wstąpiła w 2011 roku.

Formą prawną partnerstwa, jakim jest LGD jest stowarzyszenie „specjalne” posiadające osobowość prawną. Ta jednolita dla wszystkich LGD forma organizacyjno-prawna została wprowadzona do krajowego porządku prawnego przepisami ustawy z dnia 7 marca 2007 r. o wspieraniu rozwoju obszarów wiejskich z udziałem środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (Dz. U. z 2013 r., poz. 173 j.t.) oraz ustawy o wspieraniu zrównoważonego rozwoju sektora rybackiego z udziałem Europejskiego Funduszu Rybackiego (Dz. U. 2009 Nr 72 poz. 619, z późn. zm.) i została utrzymana w ustawie o rozwoju lokalnym. Wypełniając zapisy tych ustaw LGD funkcjonuje jako stowarzyszenie posiadające osobowość prawną, wykorzystujące formułę stowarzyszenia rejestrowanego, dającego możliwość członkostwa zarówno podmiotom fizycznym jak i prawnym, należącym do sektora społecznego, publicznego jak i gospodarczego; nadzór nad stowarzyszeniem sprawuje

Marszałek województwa, w tym na zasadach określonych w ustawie o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności czy ustawie prawo o stowarzyszeniach. 25 maja 2015 r. podczas Walnego Zebrania Członków LGD podjęto uchwałę, na mocy której dokonano zmiany Statutu polegające na zmianie formy prawnej LGD ze związku stowarzyszeń na stowarzyszenie. Dzięki temu Lokalna Grupa Działania mogła ubiegać się o środki finansowe dostępne w kolejnym okresie programowania przypadającym na lata 2014-2020. W dniu 15.10.2015 r. do KRS Lokalnej Grupy Działania wprowadzono stosowną zmianę.

Od początku istnienia LGD aktywnie zabiegała o wsparcie swojej działalności ze środków unijnych oraz o zdobywanie doświadczenia w zakresie funkcjonowania zgodnego z zasadami charakterystycznymi dla rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. W wyniku takiej polityki LGD „Brynica to nie granica” (jej członkowie, osoby wchodzące w skład organów statutowych, pracownicy biura a także wypracowane struktury i mechanizmy podejmowania decyzji) zdobyła doświadczenie, które skutkowało otrzymaniem dofinansowania poniższych projektów w ramach:

- działania 2.7 – Pilotażowy Program LEADER+ w ramach Sektorowego Program Operacyjnego „Restrukturyzacja i Modernizacja Sektora Żywnościowego oraz Rozwój Obszarów Wiejskich 2004 – 2006”. W ramach projektu realizowano szkolenia i wyjazdy studyjne promujące wykorzystanie odnawialnych źródeł energii, szkolenia z zakresu pozyskiwania funduszy europejskich oraz kursy obsługi sprzętu komputerowego, imprezy promocyjno-kulturalne, bezpłatne doradztwo dla organizacji pozarządowych i przedsiębiorców z terenu działania LGD, uruchomienie profesjonalnej strony internetowej LGD, opracowanie dokumentacji info-kiosków oraz szerokopasmowego internetu dla gmin, wydawnictwa promocyjne, nawiązanie współpracy z krajowymi LGD „Przymierze Jeziersko” z Dobrej w województwie łódzkim oraz „Żywiecki Raj” z Żywca, a także z niemiecką grupą leaderowską z rejonu Frankfurt Hahn),

- działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”, „Wdrażanie projektów współpracy” oraz „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007-2013 finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Wysokość budżetu na realizację projektów w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” wynosiła prawie 8 mln zł i wydatkowana została na projekty z zakresu poprawy infrastruktury sportowej, utworzenia miejsc wypoczynku, poprawy stanu infrastruktury technicznej, promocji walorów lokalnych oraz integrujących mieszkańców, remontów świetlic wiejskich i ich doposażenia, publikacji o historii miejscowości, organizacji warsztatów artystycznych, promowania aktywności fizycznej, tworzenia i rozwoju mikroprzedsiębiorstw, różnicowania w kierunku działalności nierolniczej oraz, promowania obszaru gmin wchodzących w skład LGD. Zorganizowane zostały imprezy kulturalne, sportowe, spotkania informacyjne, wdrażana była współpraca z Lokalnymi Grupami Działania z kraju i z zagranicy, prowadzone były szkolenia oraz konsultacje dla partnerów LGD – mieszkańców, przedsiębiorców, podmiotów publicznych i społecznych. **Założenia budżetu na realizację LSR 2007-2013 zrealizowane zostały w 87%.**

- działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju”, „Wdrażanie projektów współpracy” oraz „Funkcjonowanie lokalnej grupy działania” w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020 finansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). W dniu 10 maja 2016 r. Lokalna Grupa Działania podpisała umowę o warunkach i sposobie realizacji strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność. **LGD będzie realizowała tą Lokalną Strategię Rozwoju do końca 2025 r.** Wysokość budżetu na realizację projektów w ramach działania „Wdrażanie lokalnych strategii rozwoju” wynosi około 10 mln zł i wydatkowana jest na projekty z zakresu poprawy infrastruktury, w tym na budowę i remonty obiektów pełniących ważne funkcje publiczne, infrastruktury sportowo-rekreacyjnej, infrastruktury kulturalnej lub wspomagającej inicjatywy kulturalne oraz obiektów związanych z zachowaniem dziedzictwa lokalnego włączając prace konserwatorskie lub restauratorskie obiektów zabytkowych. Ponadto wydatkowana jest na działania wspierające rozwój infrastruktury i usług cyfrowych; projekty dotyczące budowy i przebudowy infrastruktury drogowej; realizację działań o charakterze szkoleniowo-edukacyjnym, kulturalnym, wychowawczym oraz rozrywkowym rozwijających kompetencje społeczne i kulturowe mieszkańców obszaru LGD; kreowanie współpracy, tworzenie i rozwój inicjatyw lokalnych o charakterze usługowym; tworzenie lub rozwój inkubatorów

produktu lokalnego; rozwój usług wyrównujących szanse edukacyjne i zawodowe mieszkańców LGD – podejmowanie działalności gospodarczej; rozwój usług wyrównujących szanse edukacyjne i zawodowe mieszkańców LGD. W ramach wdrażania LSR wsparciu podlega także identyfikacja oraz promocja lokalnych producentów i produktów, w tym walorów przyrodniczych i kulturalnych obszaru LGD jako produktów lokalnych; działania inicjujące i wspierające powstawanie lokalnych wspólnot i grup; oraz realizacja projektów współpracy. Organizowane i wspierane są wydarzenia kulturalno-rozrywkowe (festiwale, koncerty, festyny, rajdy, warsztaty) oraz Inicjatywy w zakresie ekspozycji, publikacji i promocji walorów obszaru LGD.

Postęp w realizacji LSR jest znaczący. W przypadku celu ogólnego, dotyczącego poprawy jakości infrastruktury technicznej, w większości wskaźniki zostały już osiągnięte lub są bardzo bliskie osiągnięcia. Warto podkreślić, że w przypadku przedsięwzięć dotyczących nowych lub zmodernizowanych bądź poddanych pracom konserwatorskim lub restauratorskim obiektów oraz inicjatyw w zakresie rozwoju infrastruktury cyfrowej przekroczono już stan docelowy. Z celem ogólnym, dotyczącym wsparcia inkluzji społecznej i rozwoju gospodarczego, sytuacja jest bardzo podobna. Osiągnięto już stan docelowy w przypadku operacji polegających na rozwoju przedsiębiorstwa oraz utworzenia centrów przetwórstwa lokalnego. Zrealizowano więcej niż zaplanowano działań szkoleniowych, przedsięwzięć z zakresu wsparcia osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem oraz usług wyrównujących szanse edukacyjne i zawodowe mieszkańców LGD. Do realizacji pozostają jeszcze brakujące operacje polegające na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa. Kolejny cel, czyli upowszechnienie wiedzy o obszarze LGD, w zdecydowanej większości został już zrealizowany. Udało się zorganizować wszystkie zaplanowane imprezy kulturalno-rozrywkowe i kampanie edukacyjne w zakresie ochrony środowiska. Do przygotowania pozostały tylko wydawnictwa o historii miejscowości LGD oraz działanie promujące obszar. W przypadku celu dotyczącego wzmocnienia kapitału społecznego w kształtowaniu i rozwoju obszaru LGD do zrealizowania pozostały inicjatywy w zakresie promocji lokalnych producentów i produktów, operacje w zakresie promocji walorów przyrodniczych i kulturalnych obszaru LGD oraz inicjatywy ukierunkowane na wsparcie aktywności społeczności. Zrealizowano zaplanowane projekty współpracy. Został też przygotowany dodatkowy projekt.

Z doświadczenia LGD, projekty współpracy stanowią bardzo dobrą formę współdziałania LGD i wpływają na rozwój umiejętności kooperacji w realizowaniu istotnych celów. LGD w tym okresie ma na koncie dwa zrealizowane projekty współpracy. Pierwszy projekt to „Stwórzmy Razem Markę Lokalną”, którego celem było wykreowanie unikalnej marki produktów i usług opartych na tradycjach kulturowych i regionalnych mieszkańców obszaru, a także promocja marki lokalnej regionu poprzez aktywizację mieszkańców oraz wydanie materiałów informacyjnych i gadżetów. W ramach działań przeprowadzono konkursy, wizytę studyjną, zorganizowano imprezy oraz wydano publikacje. Powodzenie działania i dobre przyjęcie skutkowało przeprowadzeniem drugiego projektu współpracy „Marka Lokalna na bis”, w ramach którego przeprowadzono podobne działania, a także stworzono Centrum Marki Lokalnej w Miasteczku Śląskim. Wspólnie ze Stowarzyszeniem LGD „Leśna Kraina Górnego Śląska” zrealizowano także projekt przygotowawczy pn.: „Opracowanie koncepcji sieci tras rowerowych. Projekt zakłada, wykorzystując walory przyrodnicze, kulturowe, a także atrakcje turystyczne obszaru partnerskich LGD, wskazanie głównych szlaków tras rowerowych, co powinno stać się podstawą do spójnego rozwoju turystyki rowerowej. Propozycje przebiegu szlaków poddane były konsultacjom społeczności lokalnej, podczas dwóch spotkań, w których uczestniczyli przedstawiciele władz lokalnych, przedstawiciele LGD, przedstawiciele lokalnych środowisk rowerowych, a także pasjonaci jazdy na rowerze. Kolejnym etapem realizującym założenia powyższego projektu przygotowawczego było złożenie wniosku na projekt współpracy pn. „Turystyka Rowerowa Atrakcyjnym Sposobem Aktywności”. Projekt realizowany będzie przez pięć LGD: „Brynica to nie granica”, „Leśna Kraina Górnego Śląska”, „Zielony Wierchołek Śląska”, „Razem na wyżyny” oraz „Bractwo Kuźnic”. Projekt zakłada oznakowanie, a także wytyczenie szlaków rowerowych, stworzenie miejsc odpoczynku rowerzystów, a także działania związane z promocją i propagowaniem rozwoju turystyki rowerowej, w tym organizację rajdów rowerowych.

Resumując, do tej pory dzięki zaawansowanym formom współpracy wszystkich interesariuszy zarówno publicznych, prywatnych oraz społecznych pojawiła się wartość dodaną w postaci realizacji projektów dokładnie

dopasowanych do miejscowych potrzeb, LGD reagowała na wskazane w LSR problemy obszaru i tym samym tworzyła odpowiednie warunki do rozwoju. Udało się w konsekwencji zrealizować sporo operacji związanych z przedsiębiorczością, kulturą czy infrastrukturą, a także prowadzono z sukcesem działania informacyjne i szkoleniowe. Dla LGD istotne nie było tylko dążenie do osiągnięcia stanu docelowego, ale też starano się, by prowadzone przedsięwzięcia były atrakcyjne. W tym aspekcie warto zwrócić choćby uwagę na bardzo dobrze przyjęte projekty współpracy dotyczące marki lokalnej. LGD „Brynica to nie granica” cieszy się dużą rozpoznawalnością, a efekty prowadzonych działań są zauważalne. Realizowane projekty są spójne ze zidentyfikowanym potencjałem rozwojowym obszaru LSR i wpływają na jego wzmocnienie, a także bywają innowacyjne. Wybierane projekty odpowiadają również na potrzeby lokalnej społeczności.

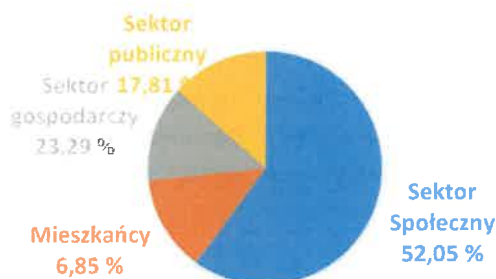
Z powyższego wynika, że LGD kieruje się zasadą maksymalizowania zastosowanie podejścia partnerskiego, w odniesieniu do partnerów skupionych w LGD (inkluzywność) oraz partnerstwie LGD z innymi partnerami zarówno z obszaru objętego LSR (operacje w partnerstwie), jak i partnerami z obszarów różnych LSR (projekty partnerskie).

W maju 2023 r. struktura LGD składa się z 73 członków zwyczajnych, w tym: 7 gmin oraz 6 mieszkańców pełniących funkcje publiczne (jako sektor publiczny), 38 organizacji pozarządowych (sektor społeczny), 17 przedsiębiorców (sektor gospodarczy) oraz 5 mieszkańców. Ciągłe rozwijanie i poszerzanie partnerstwa świadczy o dużym zainteresowaniu działalnością LGD „Brynica to nie granica”. Członkowie Stowarzyszenia reprezentujący zarówno sektor społeczny, gospodarczy, jak i publiczny, to w dużej mierze podmioty, które ubiegały się o dofinansowanie oraz realizowały projekty w ramach Wdrażania Lokalnych Strategii w latach 2007-2022. Ponadto mają oni także doświadczenie w aplikowaniu, pozyskiwaniu środków, realizacji i wdrażaniu przedsięwzięć z krajowych i unijnych środków pomocowych. Wszyscy członkowie LGD brali aktywny udział i byli mocno zaangażowani w przygotowanie, opracowanie i budowanie LSR.

Można zauważyć zaangażowane społeczne we wspólną pracę, celem poprawy jakości życia na obszarach wiejskich, ze szczególnym uwzględnieniem zasobów historyczno-kulturowych, zastosowania nowych technologii oraz popularyzacji produktów lokalnych. Realizacja przedsięwzięć oparta była o lokalne zasoby oraz aktywizację i integrację mieszkańców obszaru LGD. Namacalnym efektem dotychczasowego partnerstwa jest m. innymi poprawa stanu infrastruktury, odpowiednie zachowanie dziedzictwa lokalnego, podniesienie poziomu kompetencji społecznych i kulturowych mieszkańców obszaru LGD, wykreowanie trwałej współpracy oraz rozwój inicjatyw lokalnych wyrównujących szanse edukacyjne i zawodowe mieszkańców LGD.

Profil działalności i charakter funkcjonowania LGD określają jego członkowie. Są to zarówno osoby prawne jak i osoby fizyczne, będące reprezentantami różnych środowisk i sektorów. W maju 2023 r. struktura LGD składa się z 73 członków zwyczajnych, w tym: 7 gmin oraz 6 mieszkańców pełniących funkcje publiczne (jako sektor publiczny), 38 organizacji pozarządowych (sektor społeczny), 17 przedsiębiorców (sektor gospodarczy) oraz 5 mieszkańców.

Wykres 1: Reprezentatywność członków w strukturze LGD „Brynica to nie granica”

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji LGD „Brynica to nie granica”.

Sektor publiczny w ramach partnerstwa reprezentuje 7 gmin, zapewnia to partnerstwu duże wsparcie instytucjonalne oraz szerokie możliwości współdziałania w ramach partnerstwa. W ramach sektora społecznego, zapewniony jest liczny a zarazem reprezentatywny udział lokalnych podmiotów, zaangażowanych społecznie w przygotowanie i wdrażanie LSR. Z sektora społecznego zrzeszone są m. innymi stowarzyszenia działające na rzecz rozwoju lokalnego z 6 gmin (Ożarówice, Mierzęcice, Woźniki, Siewierz, Bobrowniki, Psary), a także Ochotnicze Straże pożarne z 6 gmin (Ożarówice, Mierzęcice, Woźniki, Siewierz, Świerklaniec, Bobrowniki). Są to reprezentanci tego sektora, który posiadają olbrzymie doświadczenie i wykazują stałą aktywność w zakresie prowadzenia działań rzecz rozwoju lokalnej społeczności obszaru LGD. Liczna i reprezentatywna jest także grupa przedstawicieli sektora gospodarczego i mieszkańców. W stowarzyszeniu zrzeszeni są przedstawiciele mieszkańców i sektora gospodarczego z każdej z gmin obszaru LGD. Członkami stowarzyszenia są lokalni przedsiębiorcy w większości funkcjonujący jako osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą, ale też jako podmiot prawa handlowego czy gospodarstwo rolnicze. Prowadzą oni szeroki zakres działalności m innymi: usługowej, handlowej, gastronomicznej, transportowej, instalatorskiej, czy produkcyjnej. Reprezentanci tego sektora prowadzą także dwa inkubatory lokalnego produktu (Tłocznia u Mazurkiewiczów Janusz Mazurkiewicz, Gospodarstwo Rolne Bartłomiej Pliczko). Przedstawiciele tego sektora to dynamicznie podmioty o dużym potencjale rozwojowym, czy to do tworzenia wartości dodanej dla obszaru LGD, czy też generowania kolejnych miejsc pracy i stymulowania rozwoju przedsiębiorczości na terenach wiejskich, w tym wspierania usług społecznych i przedsiębiorczości o profilu społecznym.

Ze względu na fakt, że ważny jest lokalny i zintegrowany charakter działań, LGD zorientowane jest także na obszary i grupy w niekorzystnej sytuacji, grupy wykluczonych społecznie i w ubóstwie, seniorów oraz ludzi młodych oraz zapewnienie dostatecznej swobody w określaniu lokalnych działań, przy zaangażowaniu lokalnych społeczności w przygotowanie i wdrożenie LSR. W odniesieniu do powyższego wyzwania, LGD zwraca szczególną uwagę na następującą grupę osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji:

- osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie,
- osoby poszukujące zatrudnienia,
- kobiety,
- migrantów.

Ponadto zwraca uwagę na:

- osoby wykluczone społecznie i w ubóstwie,
- seniorów (którzy ukończyli 60 rok życia) i ludzi młodych (do 25 roku życia).

LGD umożliwi podejmowanie oddolnych inicjatyw umożliwiających realizację działań w powiązaniu ze zdiagnozowanymi problemami tych grup.

Reasumując, ciągłe rozwijanie i poszerzanie partnerstwa świadczy o dużym zainteresowaniu działalnością LGD „Brynica to nie granica” i uzasadnia jego funkcjonowanie, czyniąc je istotnym z punktu widzenia wdrażania LSR. Członkowie LGD reprezentujący zarówno sektor społeczny, gospodarczy, jak i publiczny, to w dużej części podmioty, które ubiegały się o dofinansowanie oraz realizowały projekty w ramach Wdrażania Lokalnych Strategii w latach 2007-2022. Reprezentanci tych sektorów, posiadają duże doświadczenie i wykazują stałą aktywność w zakresie prowadzenia działań rzecz rozwoju lokalnej społeczności obszaru LGD. Są to dynamicznie podmioty o dużym potencjale rozwojowym do tworzenia wartości dodanej dla obszaru LGD. Liczne i reprezentatywne dla zidentyfikowanych grup interesariuszy społeczności obszaru LGD, uczestnictwo członków, pokazuje duże zaangażowanie społeczne w proces tworzenia LSR. Należy podkreślić, że wszyscy członkowie LGD brali aktywny udział i byli mocno zaangażowani w przygotowanie, opracowanie i budowanie LSR. Takie podejście determinuje trafność, adekwatność, odpowiedzialności i efektywność wdrażania LSR i oczekiwanych wyników.

Przejawem odpowiedzialności za budowanie partnerstwa w ramach LGD „Brynica to nie granica” jest także ciągłe rozwijanie posiadanych umiejętności m. innymi poprzez ciągłe uczestnictwo osób wchodzących w skład organów

statutowych (Zarząd LGD, Rada) oraz pracowników biura, w szkolenia mające na celu dalsze podnoszenie kwalifikacji oraz uzupełnienie wiedzy dotyczącej tworzenia partnerstwa i zastosowania instrumentu RLKS, zgodnie z aktualnymi procedurami, legislacją krajową i UE, a także w konsultacjach z pracownikami Urzędu Marszałkowskiego Województwa Śląskiego czy Śląskiego Związku Gmin i Powiatów. Ponadto niebagatelne znaczenie ma fakt, że przez wszystkie lata funkcjonowania LGD pracownicy biura nabywali umiejętności, cenną wiedzę i doświadczenie, które będą wykorzystane w ramach wdrażania LSR. Dotychczasowe doświadczenia grupy i jej członków w ramach tworzonego partnerstwa lokalnego, przekładają się na posiadane wysokie kwalifikacje konieczne do dalszego rozwijania i budowania partnerstwa w ramach LGD „Brynica to nie granica”.

W celu pogłębiania współpracy i zaangażowanie członków LGD w realizację LSR przyjęto zasadę, ciągłego procesu budowania trójsektorowego partnerstwa, które będzie kreować i aktywizować nowoczesne społeczeństwo obywatelskie oraz zapewniać zrównoważony rozwój obszaru LGD. Sprzyja temu fakt, że LGD jak pokazuje historia stan obecny, jest stowarzyszeniem otwartym na nowych członków oraz prowadzi skuteczne działania w celu pozyskania nowych członków. **LGD charakteryzuje się otwartością na inicjatywy swoich członków LGD (możliwość zgłaszania propozycji / inicjatyw przez członków LGD dot. funkcjonowania LGD i wdrażania LSR. Działania LGD są ukierunkowane na budowaniu lokalnej tożsamości w oparciu o aktywizację społeczną i przy wykorzystaniu miejscowych zasobów w sposób zapewniający najlepsze zaspokojenie potrzeb społeczności lokalnych, w związku z powyższym stosowaną dobrą praktyką przez LGD jest zachęcanie i anmowanie swoich członków do zgłaszania inicjatyw, które są następnie rozpatrywane, a po rozpatrzeniu przekazywana jest informacja zwrotna dotycząca weryfikacji inicjatywy zgłoszonej przez członka LGD z uzasadnieniem tego wyniku.**

LGD dalej będzie rozwijać sieć kontaktów i współpracę z innymi miejscowymi partnerami, a także innowacyjne podejście (w skali lokalnej) oraz dostępność, stanowiącą jedną z horyzontalnych zasad interwencji funduszy UE. W tym celu, a także w celu poszerzenia i pogłębiania zaangażowania lokalnej społeczności, w tym dodatkowego zachęcania do udziału we wdrażaniu LSR, zostaną podjęte odpowiednie działania w zakresie komunikacji, poprzez rzetelne i wyczerpujące przekazywanie informacji o stanie wdrażania realizacji LSR do odpowiednich odbiorców, z należyтым wyprzedzeniem i w odpowiednim czasie. Wśród przekazywanych informacji ważnym będzie przekazywanie wiedzy o możliwościach, zasadach, formach, terminach i korzyściach płynących z korzystania ze środków z Funduszy Europejskich, w szczególności w ramach realizacji LSR, skierowanej do wszystkich zainteresowanych (potencjalnych i rzeczywistych beneficjentów, uczestników projektów oraz odbiorców osiągniętych rezultatów - podmiotów gospodarczych, społecznych, publicznych i mieszkańców) z terenu LGD „Brynica to nie granica”. Szczegółowa charakterystyka działań w tym zakresie została przedstawiona w rozdziale III: Partycypacyjny charakter LSR.

Ogólny opis struktury LGD

Struktura LGD „Brynica to nie granica” obejmuje władze LGD oraz Biuro LGD. Władzami LGD są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Rada. Zasady, którymi kierują się poszczególne organy LGD określone zostały w Statucie Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” oraz w Regulaminach poszczególnych władz LGD (Regulamin Walnego Zebrania Członków, Regulamin Zarządu, Regulamin Komisji Rewizyjnej, Regulamin Organizacyjny Rady LGD). Do kompetencji **Walnego Zebrania Członków** należy opiniowanie i uchwalanie kierunków, programu działania oraz dokumentów strategicznych LGD, wybór i odwołanie członków Rady i Zarządu, wybór i odwołanie członków Komisji Rewizyjnej zgodnie z zapisami Statutu LGD, rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, w szczególności dotyczących projektów realizowanych w ramach LSR, ustalanie wysokości składek członkowskich, udzielanie absolutorium ustępującemu Zarządowi, uchwalanie zmian Statutu, podejmowanie uchwały w sprawie rozwiązania LGD, rozpatrywanie odwołań od uchwał zarządu wniesionych przez członków LGD, uchwalanie i zmiana regulaminów wyborów władz LGD, Walnego Zebrania Członków, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady oraz utworzenie Rady. Jak wspomniano wcześniej, w maju 2023 r. struktura LGD składa się z **73 członków zwyczajnych**, w tym: 7 gmin oraz 6 mieszkańców pełniących funkcje publiczne (sektor publiczny), 38 organizacji pozarządowych (sektor społeczny),

17 przedsiębiorców (sektor gospodarczy) oraz 5 mieszkańców. Przedstawiciele wszystkich sektorów byli członkami LGD w okresie programowania 2014-2020 i zdobyli doświadczenie w realizacji działań będących w kompetencjach poszczególnych organów LGD. Sposób rozszerzania składu Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” o kolejnych członków odbywa się na podstawie zapisów Statutu. Członkiem zwyczajnym LGD może być osoba fizyczna, osoba prawna, w tym jednostka samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województwa - która złoży deklarację członkowską i działa na obszarze określonym w § 1 ust. 1 statutu. Osoby fizyczne i prawne, które chcą wspierać LGD, ale nie chcą być członkami zwyczajnymi, mogą zostać członkami wspierającymi LGD. Ponadto osoby prawne mające w zakresie funkcjonowania określone cele zarobkowe działalności, także mogą być członkami wspierającymi LGD. Warunkiem przyjęcia członka wspierającego jest złożenie przez osobę prawną wniosku do Zarządu LGD i pisemne ustalenie z Zarządem zasad wspierania LGD. Osobom szczególnie zasłużonym dla LGD, Walne Zebranie Członków, na wniosek Zarządu może nadać tytuł członka honorowego. Nabycie członkostwa w LGD następuje na podstawie uchwały Zarządu LGD po złożeniu deklaracji członkowskiej. Stwierdzenie utraty członkostwa w LGD następuje na podstawie uchwały Zarządu LGD. Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica” jest otwarta na nowych członków i szeroko pojętą współpracę. Jedynym warunkiem uczestnictwa nowych członków jest chęć działania i spełnienie warunków określonych Statutem.

Do kompetencji **Zarządu** należy reprezentowanie LGD na zewnątrz i działanie w jego imieniu, przyjmowanie nowych członków LGD w okresie pomiędzy posiedzeniami Walnego Zebrania Członków, kierowanie bieżącą pracą LGD, zwoływanie Walnych Zebrań Członków, realizacja i aktualizacja LSR, przygotowanie projektów do realizacji, które zostaną objęte wnioskiem o dofinansowanie, utworzenie Biura LGD, powoływanie i odwoływanie Dyrektora Biura LGD, ustalanie wielkości zatrudnienia i zasad wynagradzania pracowników Biura Lokalnej Grupy Działania, ustalanie regulaminu Biura LGD, podejmowanie i formalizowanie działań, które mają zmierzać do współpracy z lokalnymi organizacjami i instytucjami w ramach LGD, nadawanie statusu Partnera LGD organizacjom, instytucjom oraz innym podmiotom i osobom delegującym swoich przedstawicieli do działań podejmowanych w celu realizacji LSR, prowadzących działalność bezpośrednio lub przez swoich członków na obszarze LGD oraz powoływanie komitetów i zespołów doradczych.

Do kompetencji **Komisji Rewizyjnej** należy kontrola bieżącej pracy LGD, składanie wniosków w przedmiocie absolutorium dla Zarządu na Walnym Zebraniu Członków, występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania Członków, dokonywanie wyboru podmiotu, którego zadaniem będzie badanie sprawozdania finansowego LGD zgodnie z przepisami o rachunkowości.

Biuro LGD tworzy Dyrektor Biura oraz pracownicy merytoryczni: specjalista ds. projektów (obsługa projektowa, obsługa beneficjenta); specjalista ds. promocji (wdrażanie, promocja); pracownik administracyjno-biurowy - koordynator projektów współpracy. Stałą obsługę księgową prowadzi zewnętrzne biuro rachunkowe specjalizujące się w tej dziedzinie działalności (księgowość stowarzyszeń). Prace Biura Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” regulowane są Regulaminem Biura Lokalnej Grupy Działania, Opisem stanowisk pracy Biura LGD, Opisem warunków technicznych i lokalowych biura LGD oraz Procedurą naboru pracowników na wolne stanowiska pracy w Biurze LGD. Pracownicy Biura LGD posiadają doświadczenie w zakresie realizacji i aktualizacji LSR – Zarówno Dyrektor Biura jak i pracownicy Biura uczestniczyli w pracach związanych z realizacją zapisów LSR na lata 2014-2020: prowadzili konsultacje, doradztwo, obsługę składanych wniosków, rozlicznie otrzymanego i wydatkowanego dofinansowania na obsługę biura i prace nad aktualizacją strategii.

Ogólna informacja o składzie organu decyzyjnego

Organem decyzyjnym Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” jest **Rada LGD**. Rada (podobnie jak pozostałe organy LGD) jest organem kadencyjnym. Kadencja trwa 3 lata. Żaden z członków Rady LGD nie może być jednocześnie członkiem Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz nie może być pracownikiem Biura LGD. Do kompetencji Rady należy wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt. 4 rozporządzenia nr 2021/1060, które mają być realizowane w ramach LSR oraz ustalenie kwoty wsparcia – zgodnie z art. 33 ust. 3 lit. d rozporządzenia

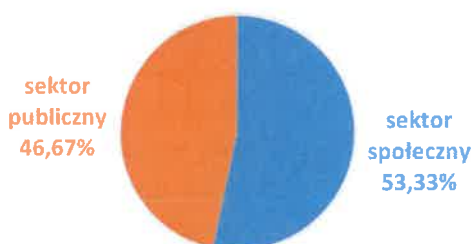
nr 2021/1060, a także składanie sprawozdań z działalności Rady na Walnym Zebraniu Członków. Rada składa się z Przewodniczącego, i Wiceprzewodniczącego oraz Członków w ilości co najmniej 13 osób, lecz nie więcej niż 20 osób, wybieranych przez Walne Zebranie Członków spośród członków LGD. Dokładną liczbę członków Rady ustala Walne Zebranie Członków. W skład Rady wchodzi przedstawiciele władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców. Członkowie Rady powinni ponadto posiadać wykształcenie wyższe lub średnie, ukończyć szkolenia lub kursy z zakresu rolnictwa lub rozwoju obszarów wiejskich, legitymować się co najmniej 1 rokiem doświadczenia w strukturach podmiotu rekomendującego i posiadać doświadczenie w realizacji projektów na rzecz rozwoju obszarów wiejskich. W przypadku zmniejszenia się składu Rady w czasie trwania kadencji, Zarząd zwołuje Walne Zebranie Członków w celu uzupełnienia składu.

Rada składa się z co najmniej 50% członków zwyczajnych LGD wskazanych przez poszczególne podmioty będące partnerami społecznymi i gospodarczymi, a działającymi na obszarze, dla którego została opracowana Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) lub którego dotyczy LSR (parytet równowagi sektorów). Tym samym procentowy udział przedstawicieli sektora publicznego nie może przekroczyć 50% ogólnej liczby członków Rady. **W przypadku podejmowania decyzji przez Radę LGD ani władze publiczne, ani żadna z grup interesu nie może posiadać więcej niż 49% prawa głosu.**

Regulamin Organizacyjny Rady Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” określa szczegółowe zasady i procedury funkcjonowania, w tym również procedurę wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości, co do jego bezstronności oraz przekroczenia przez grupę interesu 49% składu Rady. Statut LGD „Brynica to nie granica” określa dodatkowo warunki jakie powinni spełniać członkowie Rady.

Pierwsze wybory Rady Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” odbyły się na Walnym Zebraniu Członków w dniu 3 września 2008r. W wyniku przeprowadzonych wyborów, Uchwałą Nr I/11/2008 Walnego Zebrania Członków, wybrano Radę LGD. Żaden z wybranych członków Rady nie pełni funkcji w Zarządzie i Komisji Rewizyjnej, ani też nie jest zatrudniony w Biurze LGD. Procentowy udział poszczególnych sektorów w Radzie LGD na dzień 8 grudnia 2022r. (Uchwała Walnego Zebrania Członków Nr XXXI/174/2022 w sprawie: wyboru Rady Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica”) przedstawia poniższy wykres.

Wykres 2: Procentowy udział poszczególnych sektorów w Radzie LGD

Źródło: Opracowanie własne na podstawie dokumentacji LGD „Brynica to nie granica”.

Udział partnerów sektora społecznego stanowi 53,33% co warunkuje dostęp w ubieganiu się LGD „Brynica to nie granica” o wybór do realizacji LSR.

Planuje się, że zarówno członkowie organu decyzyjnego jak i pracownicy biura LGD będą uczestniczyć w szkoleniach, konferencjach i spotkaniach organizowanych przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi, Urząd Marszałkowski Województwa Śląskiego w Katowicach (Departament Terenów Wiejskich), Śląski Związek Gmin i Powiatów, Krajową Sieć Obszarów Wiejskich, Forum Aktywizacji Obszarów Wiejskich i inne podmioty oferujące usługi w zakresie podnoszenia wiedzy i umiejętności z zakresu wdrażania LSR i rozwoju obszarów wiejskich.

Dzięki takim działaniom szkoleniowym obsługa beneficjentów, wdrażanie LSR czy udzielane doradztwo przez

pracowników biura LGD będzie profesjonalne, merytoryczne i efektywne. Funkcjonowanie biura LGD i jakość udzielanego doradztwa przez pracowników LGD będzie mierzona w cyklu corocznym. Wykorzystywana będzie do tego ankieta badania i mierzenia kompetencji pracowników udostępniana beneficjentom i mieszkańcom obszaru LGD.

Zwięzła charakterystyka rozwiązań stosowanych w procesie decyzyjnym

Naczelną zasadą w LGD jest kadencyjność organów LGD a podstawowym instrumentem kwitującym podjęte decyzje organów decyzyjnych LGD: Walnego Zebrania Członków, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady, są uchwały.

W pracach organów decyzyjnych LGD, w tym w głosowaniu nad uchwałami biorą udział osoby fizyczne osobiście, w swoim imieniu, oraz osoby prawne przez organ uprawniony do reprezentowania tej osoby, prawnej albo pełnomocnika umocowanego do uczestniczenia w pracach organów decyzyjnych LGD.

Proces decyzyjny przyjęty w ramach pracy Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” opiera się o naczelną zasadę quorum, rozumianego jako obecność co najmniej połowy członków (reprezentowanych członków zwyczajnych organów decyzyjnych LGD – Walnego Zebrania Członków, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady) uprawnionych do głosowania w trakcie obradowania tych organów. Taka liczebność pozwala na podejmowanie większości decyzji zwykłą większością głosów. Jeśli Walne Zebranie Członków odbywa się w drugim terminie to uchwały są podejmowane zwykłą większością głosów obecnych na zebraniu.

Wyjątkiem od tej reguły jest:

- podejmowanie decyzji (uchwał) przez Walne Zgromadzenie Członków, w sprawie powoływania i odwołania członków organów Rady, Komisji Rewizyjnej i Zarządu, które wymagają zwykłej większości głosów przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania w pierwszym terminie i bez względu na liczbę obecnych członków w drugim terminie;
- podejmowanie decyzji (uchwały) przez Walne Zgromadzenie Członków, w sprawie zmiany Statutu, która wymaga bezwzględnej większości głosów oddanych przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania w pierwszym terminie i bez względu na liczbę obecnych członków w drugim terminie, w głosowaniu jawnym;
- podejmowanie decyzji (uchwały) przez Walne Zgromadzenie Członków, w sprawie rozwiązania LGD, która wymaga większości 2/3 głosów, przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania w pierwszym terminie i bez względu na liczbę uprawnionych w drugim terminie.

Ponadto jak już wspomniano w przypadku podejmowania decyzji przez Radę LGD ani władze publiczne, ani żadna z grup interesu nie może posiadać więcej niż 49% prawa głosu.

Należy podkreślić, że LGD efektywnie korzysta z kolegialnego podejmowania decyzji, aktywnie korzystając z formuły pośredniej między decyzją Przewodniczącego Zarządu a uchwałą Walnego Zebrania Członków. Stosowana jest zasada ograniczenie zakresu czynności, co do których Zarząd podejmuje decyzje bez konsultacji. Projekty aktów decyzyjnych (uchwał) przesyłane są do członków poszczególnych organów preferowanymi przez nich kanałami przesyłania informacji: pocztą lub emailem, a także udostępniane są na stronie internetowej LGD.

Koordynowaniem prac organów decyzyjnych LGD zajmuje się Biuro LGD.

Organy decyzyjne LGD wybierane są spośród członków LGD potwierdzając zasadę partycypacyjnego charakteru LGD, potwierdzaną także przez zasadę inicjatywy uchwałodawczej, którą ma każdy członek organów decyzyjnych LGD.

Z powyższego wynika, że dla LGD jako instytucji, istotna jest jej inkluzywność rozumiana jako powszechność, dostępność dla każdego członka społeczności, w aspekcie integracyjno-aktywizującym, w tym gotowość na poszerzanie partnerstwa (przyjmowanie nowych członków do LGD), kadencyjność organów LGD oraz otwartość na szeroko pojętą współpracę.

Wskazanie dokumentów regulujących funkcjonowanie LGD

Funkcjonowanie Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” określają niżej wymienione, odrębnie uchwalone dokumenty:

- Statut aktualizowany i zatwierdzany jest w drodze uchwały Walnego Zgromadzenia członków, bezwzględną większością głosów oddanych przy obecności co najmniej połowy uprawnionych do głosowania w pierwszym terminie i bez względu na liczbę obecnych członków w drugim terminie, w głosowaniu jawnym. Statut określa cele LGD i sposób ich realizacji, podstawę prawną działalności grupy, zasady działania i funkcjonowania, informacje o członkach LGD oraz ich prawach i obowiązkach, określa władze LGD wraz z ich kompetencjami a także zapisy dotyczące majątku LGD,

- Regulamin Walnego Zebrania Członków przyjmowany, a także aktualizowany jest w formie uchwały Walnego Zebrania Członków na wniosek Zarządu lub co najmniej 5 członków LGD „Brynica to nie granica”. Uchwała musi być przyjęta minimum zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków (reprezentowanych członków zwyczajnych Walnego Zebrania Członków) uprawnionych do głosowania. Jeśli Walne Zebranie Członków odbywa się w drugim terminie to uchwały są podejmowane zwykłą większością głosów obecnych na zebraniu. Dokument określa procedurę zwoływania i przebiegu Walnego Zebrania członków, procedurę podejmowania decyzji (uchwał), kompetencje Przewodniczącego i Sekretarza Walnego Zebrania, a także ustalenia dotyczące zmian regulaminu,

- Regulamin Zarządu zatwierdzany i aktualizowany jest w drodze uchwały Walnego Zgromadzenia członków LGD. Uchwała musi być przyjęta minimum zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków (reprezentowanych członków zwyczajnych Walnego Zebrania Członków) uprawnionych do głosowania. Jeśli Walne Zebranie Członków odbywa się w drugim terminie to uchwały są podejmowane zwykłą większością głosów obecnych na zebraniu. Regulamin określa skład i kompetencje Zarządu, sposób reprezentowania i kierowania jego pracami, procedurę przyjmowania decyzji, w tym uchwał oraz zasady obejmujące zarządzaniem środkami finansowymi LGD.

- Regulamin Komisji Rewizyjnej zatwierdzany i aktualizowany jest w drodze uchwały Walnego Zgromadzenia członków. Uchwała musi być przyjęta minimum zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków (reprezentowanych członków zwyczajnych Walnego Zebrania Członków) uprawnionych do głosowania. Jeśli Walne Zebranie Członków odbywa się w drugim terminie to uchwały są podejmowane zwykłą większością głosów obecnych na zebraniu. Regulamin określa podstawę działania, skład i kompetencje Komisji Rewizyjnej, sposób reprezentowania i kierowania pracami Komisji oraz procedurę przyjmowania decyzji Komisji, w tym uchwał.

- Regulamin Organizacyjny Rady LGD zatwierdzany i aktualizowany jest w drodze uchwały Walnego Zgromadzenia członków. Uchwała musi być przyjęta minimum zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków (reprezentowanych członków zwyczajnych Walnego Zebrania Członków) uprawnionych do głosowania. Jeśli Walne Zebranie Członków odbywa się w drugim terminie to uchwały są podejmowane zwykłą większością głosów obecnych na zebraniu. Regulamin określa organizację wewnętrzną i zasady pracy Rady LGD, w tym skład i zadania rady oraz jej przewodniczącego, opisuje procedury przygotowywania i zwoływania posiedzeń rady oraz głosowania w trakcie tych posiedzeń (dotyczących wyboru operacji do dofinansowania), sposobu dokumentowania posiedzeń a także procedurę wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji.

- Regulamin Biura zatwierdzany i aktualizowany jest w drodze uchwały Zarządu LGD. Uchwała musi być przyjęta minimum zwykłą większością głosów przy obecności co najmniej połowy członków Zarządu uprawnionych do głosowania. Regulamin określa zasady funkcjonowania, zakres działania oraz kompetencje Biura Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” a także opisuje uprawnienia i wymogi wobec kierownika i pracowników Biura.

Powyższe dokumenty zapewniają przejrzystość i jawność funkcjonowania i podejmowania decyzji przez LGD.

Rozdział II Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR

Zwięzły opis obszaru i ludności

Obszarem działania Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” jest teren siedmiu gmin: Mierzęcic, Ożarówic, Woźnik, Bobrownik, Siewierza, Psar i Świerklańca.

Obszar LGD „Brynica to nie granica” obejmuje 480 km² a zamieszkiwany jest przez ponad 73 tys. mieszkańców (73 397 osób).

Gmina Mierzęcice – gmina wiejska, położona w powiecie będzińskim, powierzchnia gminy to 49 km², liczba mieszkańców wynosi 7 847 osób,

Gmina Ożarówice – gmina wiejska, położona w powiecie tarnogórskim, powierzchnia gminy to 46 km², liczba mieszkańców wynosi 5 845 osób,

Gmina Woźniki - gmina wiejska, położona w powiecie lublinieckim, powierzchnia gminy to 128 km², liczba mieszkańców wynosi 9 451 osób,

Gmina Bobrowniki - gmina wiejska, położona w powiecie będzińskim, powierzchnia gminy to 52 km², liczba mieszkańców wynosi 12 420 osób,

Gmina Siewierz - gmina miejsko-wiejska, położona w powiecie będzińskim, powierzchnia gminy to 114 km², liczba mieszkańców wynosi 12 670 osób,

Gmina Psary - gmina wiejska, położona w powiecie będzińskim, powierzchnia gminy to 46 km², liczba mieszkańców wynosi 12 381 osób,

Gmina Świerklaniec - gmina wiejska, położona w powiecie tarnogórskim, powierzchnia gminy to 45 km², liczba mieszkańców wynosi 12 783 osób.

Wśród ludności obszaru LGD zdiagnozowano grupę osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz grupę osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Charakteryzuje się ona niskim poziomem integracji społecznej oraz chęci współuczestnictwa i współdziałania na rzecz innych oraz poważnymi problemami natury społecznej. Na obszarze LGD można zauważyć niekorzystny trend demograficzny, w którym mimo tego, że większość mieszkańców tego obszaru znajduje się w wieku produkcyjnym, zachodzą trendy wzrostowe dla grup przed i poprodukcyjnej. Powyższe należy interpretować w powiązaniu z faktem, że występuje także zjawisko starzenia się społeczeństwa, przekładające się na wzrastające zapotrzebowanie na usługi opiekuńczo-socjalne ze strony osób starszych oraz pogłębiające się poczucie wykluczenia społecznego i cyfrowego w związku z ograniczeniem funkcji poznawczych, dotyczące w szczególności grupę poprodukcyjną. Ponadto z jednej strony zachodzi zjawisko małej aktywności społecznej młodzieży stanowiącej grupę przedprodukcyjną, a z drugiej brak jest perspektyw rozwoju dla ludzi młodych, takich jak w dużych miastach aglomeracji śląskiej, przekładający się na zagrożenie odpływem młodych ludzi do atrakcyjniejszych ze względów rozwojowych ośrodków miejskich. Rosnący poziom wyalienowania i zauważalnie mała aktywność społeczna młodzieży jest spowodowana różnymi czynnikami. Po części zmianami w postawach społeczeństwa i wyalienowanie spowodowanym epidemią COVID i ograniczeniem stosunków między ludzkich, po części poczuciem zagrożenia bezpieczeństwa wynikającym z konfliktu zbrojnego na Ukrainie i obserwacji problemów przymusowych migrantów z tego kraju. Nie bez znaczenie jest także ogólna tendencja, zmiany charakteru społeczeństwa, w kierunku społeczeństwa masowego, wyalienowanego z życia społecznego poprzez przeniesienie kontaktów międzyludzkich w rzeczywistość wirtualną oraz tendencja do zanikania więzi rodzinnych czy sąsiedzkich. Z tego powodu konieczne jest wsparcie integracji i aktywizacji, w tym osób starszych i młodzieży i kreowanie działań angażujących międzypokoleniowo członków całych rodzin. Ponadto ze względu, na fakt, że gminy obszaru LGD bezpośrednio doświadczają fali uchodźczej, poprzez kanał migracyjny jakim jest Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” problemem jest także kryzys migracyjny. Migranci są rozlokowani na obszarze całego LGD ze względu na bezpośrednią bliskość portu lotniczego. Cierpią oni na zjawisko wyalienowania, doświadczają zagubienia i problemów w radzeniu sobie z doświadczeniem okrucieństwa, traumy wojennej i migracji. To wszystko przekłada się na trudności integracyjne migrantów i konieczność podejmowania działań aktywizujących dla tej grupy. Na obszarze LGD można także zauważyć narastające zjawisko wykluczenia i patologii społecznych, zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży (m.in. alkoholizm, ubóstwo, niepełnosprawność, przestępczość, bezradność) oraz narastające problemy poszukujących zatrudnienia związane ze zdiagnozowanym narastającym bezrobociem. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na fakt, że na obszarze LGD większość osób pracujących stanowią mężczyźni, a bezrobocie jest większe wśród kobiet niż mężczyzn. Koniecznym więc jest prowadzenie działań zmierzających do poprawy sytuacji kobiet, które w większości sprawują opiekę nad osobami potrzebującymi

wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osobami niepełnosprawnymi oraz działania mające na celu budowanie świadomości środowiskowej w kontekście zdiagnozowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. To właśnie często niepełnosprawność lub konieczność opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, czy konieczność sprawowania opieki nad dziećmi przekłada się na problem bezrobocia czy ograniczonego poszukiwania pracy. Ponadto w dobie zaistniałego kryzysu energetycznego zauważalne jest ubóstwo energetycznego wśród mieszkańców obszaru LGD, które szczególnie dotyka osoby mniej zamożne, w tym starsze, rodziny wielodzietne oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci, gdzie w większości są to kobiety. Ubóstwo, które dotyka w większym stopniu kobiet (feminizacja biedy), może sprawić, że nie będzie ich stać na opłaty w razie podwyżki, z kolei w gospodarstwach prowadzonych samodzielnie przez kobiety, częściej kupuje się opał w mniejszych ilościach zamiast hurtowo, co znacząco podnosi koszty. **Szczegółowa diagnoza dla obszaru LGD wraz z analizą potrzeb i potencjału tego obszaru została przedstawiona w Rozdziale IV Analiza potrzeb i potencjału LSR.**

Partnerstwo LGD „Brynica to nie granica”, podmioty działające wewnątrz LGD oraz ich wzajemne powiązania, wpisują się w zasady określone w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, a LSR spełnia wymagania ustawy o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności dotyczące tworzenia i funkcjonowania LGD oraz w szczególności w zakresie spójności przestrzennej i liczby mieszkańców objętych LSR. LSR spełnia warunek, że będzie realizowana na obszarze wiejskim, zamieszkanym przez minimum 30 tys. mieszkańców, obejmującym obszar co najmniej 2 gmin położonych na obszarze wiejskim (dane GUS wg stanu na dzień 31.12.2020 r.). Spełnione są zatem warunki formalne realizacji na tym obszarze LSR, inicjatywy Leader w okresie programowania 2023-2027.

Zgodnie zapisami rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060 (z dnia 24 czerwca 2021 r. ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego Plus, Funduszu Spójności, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji i Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, a także przepisy finansowe na potrzeby tych funduszy oraz na potrzeby Funduszu Azylu, Migracji i Integracji, Funduszu Bezpieczeństwa Wewnętrznego i Instrumentu Wsparcia Finansowego na rzecz Zarządzania Granicami i Polityki Wizowej - RLKS (rozwój lokalny kierowany przez społeczność) jest wspierany ze środków EFRROW (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich), określane nazwą LEADER i może być wspierany ze środków EFRR (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego), EFS+ (Europejski Fundusz Społeczny+), FST (Fundusz na rzecz Sprawiedliwej Transformacji) i EFMRA (Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury). W ślad za tym zgodnie z zapisami Regulaminu konkursu na wybór Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność, Fundusze - EFRROW, EFRR, EFS+ zwane są Europejskim Funduszem Inwestycji Strategicznych - EFSI. Z uwagi na różne cele wsparcia współfinansowanego ze środków poszczególnych EFSI oraz zapisy poszczególnych programów współfinansowanych ze środków EFSI do wsparcia RLKS z poszczególnych EFSI kwalifikują się różne obszary. Wsparcie LEADER (RLKS z udziałem EFRROW) przewiduje się na obszarach wiejskich, a wsparcie RLKS z udziałem EFRR i EFS na obszarze województw, które ujęły to w dokumentach programowych - Fundusze Europejskie dla Województwa (FEW).

Niniejsza LSR w swoim charakterze i w planowanych obszarach wsparcia (określonych w celach, wskaźnikach czy budżecie) jest strategią programującą wsparcie z wielu funduszy. Funduszem podstawowym będzie Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Jednakże ze względu na fakt, że w ramach środków programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, RLKS w formule bezpośredniej będzie wspierany z funduszu EFS+, to LSR zakłada współfinansowanie z tego funduszu w ramach: - Celu szczegółowego: (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami; - Celu szczegółowego: (g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności

elastycznych możliwości podnoszenia umiejętności i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej; - Celu szczegółowego: (I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci. Prognozuje się także uzyskanie wsparcia dostępnego dla RLKS w formule pośredniej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, z funduszu EFRR w ramach: - Celu szczegółowego: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST); - Celu szczegółowego: RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (EFRR).

Niniejsza LSR jest co do zasady strategią wielofunduszową, a jej zapisy zakładają wsparcie obszaru LGD z EFSI (EFRROW, EFRR i EFS+), w tym formule bezpośredniej i współfinansowania, w ramach EFS+ oraz w formule pośredniej umożliwiającej składanie wniosków o dofinansowanie, w ramach EFRR. Realizacja poszczególnych operacji w ramach każdego z funduszy będzie możliwa na całym obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju.

Mapa obszaru objętego LSR z zaznaczeniem granic poszczególnych gmin wykazująca spójność

Obszar Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” to obszar gmin położonych w granicach 3 powiatów – lublinieckiego (Gmina Woźniki), tarnogórskiego (Gmina Ożarówica oraz Gmina Świerklaniec) oraz będzińskiego (Gmina Bobrowniki, Gmina Siewierz, Gmina Mierzęcice oraz Gmina Psary). Obszar ten leży w środkowej części Województwa Śląskiego, ok. 30 km na południe od Aglomeracji Katowickiej.

Tereny te graniczą:

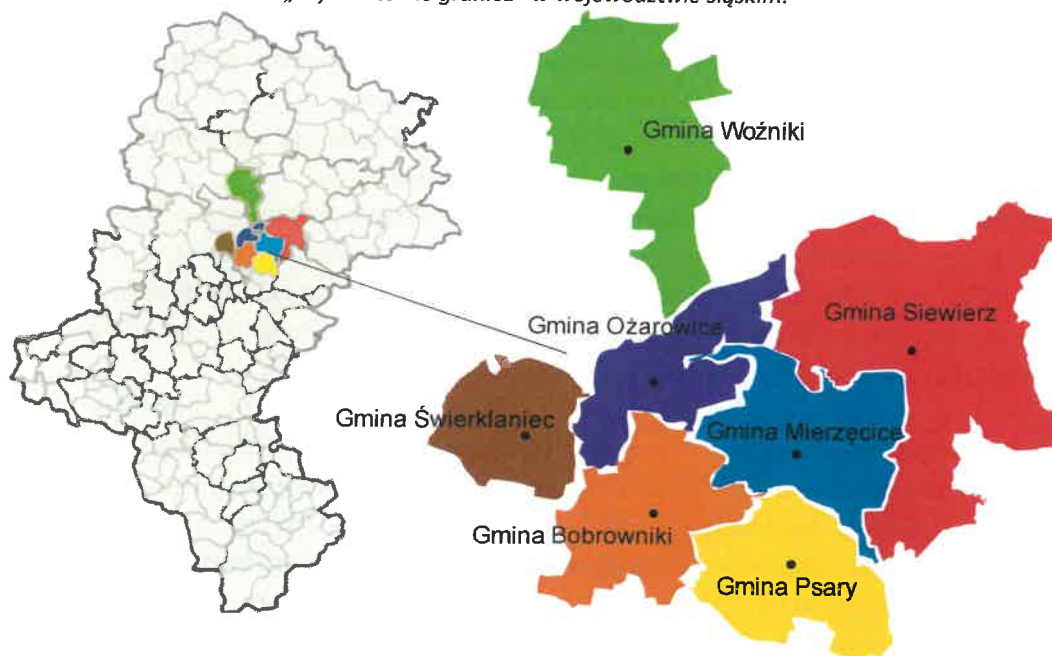
Od północy: Boronów (powiat lubliniecki) Starcza, Konopiska (powiat częstochowski),

Od południa: Piekary Śląskie, Wojkowice (powiat będziński), Będzin, Dąbrowa Górnicza

Od zachodu: gmina Radzionków (powiat tarnogórski), Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie, Kalety (powiat tarnogórski), gmina Koszęcin (powiat lubliniecki)

Od wschodu: gmina Koziegłowy (powiat myszkowski), Myszków, Poręba, gmina Łazy (powiat zawierciański)

Mapa 1: Położenie Gmin obszaru LGD „Brynica to nie granica” w województwie śląskim:

Źródło: Opracowanie własne

Tabela 1: Obszar poszczególnych Gmin LGD „Brynica to nie granica”

Nazwa Gminy	Powierzchnia w km ²	Udział w powierzchni całkowitej
Bobrowniki	52	10,83%
Mierzęcice	49	10,21%
Ożarówice	46	9,58%
Psary	46	9,58%
Siewierz	114	23,75%
Świerklaniec	45	9,38%
Woźniki	128	26,67%
Łącznie obszar działania LGD	480,00	100%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

łącna powierzchnia terenów działalności Lokalnej Grupy Działania to 480 km²

Cechy i czynniki obszaru objętego LSR wpływające na jego spójność

Obszar LGD „Brynica to nie granica” tworzą gminy, których jednym z istotnych elementów kultury i historii tego obszaru, wynikającym z położenia geograficznego gmin, jest odcinek rzeki Brynicy będący historyczną granicą między Śląskiem a Zagłębiem. Brynica była na przestrzeni długiego czasu rzeką graniczną łączącą mieszkańców po obu jej stronach a LGD „Brynica to nie granica” tym samym łączy w sobie obszary należące do Śląska (gmina Świerklaniec, Woźniki) oraz należące do Zagłębia (gmina Bobrowniki, Mierzęcice, Ożarówice, Psary, Siewierz). Biorąc pod uwagę skomplikowaną historię i spuściznę kulturową wynikającą z przeszłości tych ziem, która odcisnęła piętno na osobowości i postawach dzisiejszych mieszkańców tego obszaru, należy stwierdzić, że kraina dwóch regionów jaką stała się LGD, mimo historycznych różnic wynikających z różnej przynależności państwowej jej terenów w czasach zaborów, sprzyja wymianie i kultywowaniu bogatych tradycji i wykazuje wiele cech wspólnych.

Obszar objęty niniejszą LSR obejmuje gminy znajdujące się w powiatach tarnogórskim, lublinieckim oraz będzińskim województwa śląskiego. Gminy te współpracując i kooperując w oparciu o zapisy LSR na lata 2007-2013 oraz 2014-2020 zawiązały sieć powiązań instytucjonalnych, gospodarczych, kulturalnych i społecznych, adekwatnych do istniejących grup interesu. Powiązania te okazały się być na tyle silne i trwałe, że jednostki te postanowiły kontynuować współpracę w kolejnych latach.

Jednostki realizujące w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Brynica nie granica” podejście zintegrowane polegające na łączeniu działań, zasobów i kompetencji różnych sektorów wyodrębniły i dobrały takie przedsięwzięcia, które umożliwiają wspieranie rozwoju wszystkich grup interesu i sektorów należących do LGD: przedsiębiorców, samorządów, organizacji pozarządowych i mieszkańców.

Takie podejście ma wzmacniać obszar realizacji LSR, który charakteryzuje się poniższymi wspólnymi cechami, świadczącymi o ich trwałym i spójnym na wielu poziomach powiązaniu:

- wszystkie gminy wg. podziału geomorfologicznego leżą w obrębie makroregionu Wyżyna Śląska. Wyżyna Śląska stanowi zachodnią część podprovincji, jaką jest Wyżyna Śląsko- Krakowska,
- struktura rolnictwa na całym obszarze 7 gmin jest podobna i charakteryzuje się dużą ilością rozproszonych i małych gospodarstw o dość dobrych glebach, jednak ze względu na małą skalę tej działalności i niski próg dochodowości koniecznym jest rozwijanie pozarolniczych form działalności,
- dominantą przestrzenną a zarazem historyczną obszaru jest rzeka Brynica. Historycznie ta część gmin, która znajduje się po prawej stronie rzeki Brynicy, przynależała do zaboru pruskiego, a ta po lewej stronie Brynicy, do zaboru rosyjskiego. Jednakże atutem spajającym ten obszar są uwarunkowania historyczne. Obszar ten należał w bardzo długim okresie do Polski a nawet pod zaborami kultywowano lokalne dziedzictwo i tradycje, stąd zwyczaje, spójność społeczna i gospodarcza są bardzo duże,
- gminy należące do obszaru realizacji LSR stanowią spójny przestrzennie obszar, sąsiadują ze sobą i z aglomeracją górnośląską, stanowiącą tzw. „biegun wzrostu” dla tychże gmin. Przebiegająca w pobliżu rozwinięta infrastruktura dróg krajowych i wojewódzkich, bliskość autostrady A1 i i miast konurbacji

- górnosląskiej są niewątpliwymi aututami, co jest swoistym katalizatorem wymiany kulturalnej i wpływu na lokalne społeczności, światopoglądu i postaw reprezentowanych przez mieszkańców aglomeracji,
- centralnym punktem LGD, stanowiącym odniesienie i element intensyfikującym rozwój obszaru jest Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice-Pyrzowice”, zwiększający atrakcyjność inwestycyjną obszaru,
  - na całym obszarze zaobserwowany rozwój działalności gospodarczej a struktura sektora prywatnego oparta jest o działalność osób fizycznych prowadzących zróżnicowaną działalność gospodarczą,
  - na obszarze realizacji LSR występuje dodatnie saldo migracji, co należy ocenić jako pozytywny trend osadniczy, a średnia dochodów gmin na obszarze LGD jest wyższa niż stosowna średnia dla kraju, co świadczy o odpowiedniej sile nabywczej oraz przy uwzględnieniu zasady dodatkowości pomocy ze środków UE, o potencjale do realizacji zamierzonych operacji i przedsięwzięć,
  - na całym obszarze występuje duża liczba organizacji społecznych przekładająca się na aktywność społeczną i kulturalną ze strony: Gminnych Ośrodków Kultury oraz różnego rodzaju zespołów, chórów, orkiestr, Kół Gospodyń Wiejskich, Ochotniczych Straży Pożarnych czy organizacji pozarządowych,
  - duża waga przywiązywana przez mieszkańców do podtrzymywania i pielęgnowania lokalnych tradycji, a także do wspierania tradycyjnych rzemiosł i działalności artystycznej,
  - gminy posiadają bogate zasoby wodne, w tym ważne i atrakcyjne zbiorniki wód powierzchniowych: Zbiornik Kozłowa Góra, Jezioro Nakło- Chechło, Jeziora Rogoźnickie oraz Zalew Przeczycko- Siewierski, ponadto posiadają cenne przyrodniczo i kulturowo miejsca, stanowiące ważny element rozwoju turystyki.

Spójność tego obszaru musi być także rozpatrywana w kategorii problemów, które dotyczą obszaru oraz jego społeczności i powinny być spójnie rozwiązywane. Wspólne, w tym zakresie jesto, że:

- gminy charakteryzują się podobnymi problemami dotyczącymi bezrobocia i tendencjami dotyczącymi problemów społecznych i demograficznych, w tym trendami związanymi ze starzejącym się społeczeństwem, wyalienowaniem, małą aktywnością społeczną młodzieży,
- większość mieszkańców obszaru znajduje się w wieku produkcyjnym, ale zachodzą trendy wzrostowe dla grup przed i poprodukcyjnej, gdzie trend w przypadku tej drugiej grupy jest zdecydowanie niekorzystny, a w przypadku tej pierwszej grupy, trzeba podejmować działania, które w przyszłości ograniczą odpływ zdolnych ludzi do atrakcyjniejszych ośrodków miejskich aglomeracji śląskiej,
- na charakteryzowanym obszarze negatywną rolę w procesie ochrony środowiska, odgrywają źródła emisji niskiej, związanej z eksploatacją w okresie zimowym palenisk węglowych z kotłowni wbudowanych w domach mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- na całym terenie LGD koniecznym jest wprowadzenie rozwiązań z zakresu efektywności energetycznej, ekologicznych źródeł ciepła, wytwarzania bioenergii oraz stosowanie odnawialnych źródeł energii, co pozwoli zapobiec narastającemu zanieczyszczeniu środowiska i wpłynąć pośrednio na rozwój rolnictwa,
- koniecznym na analizowanym obszarze jest stworzenie warunków do zrównoważonego rolnictwa, adaptacji i dostosowanie się do zachodzących zmian klimatycznych, poprawa oraz ochrona środowiska i dziedzictwa przyrodniczego, stworzenie przyjaznej przestrzeni do życia i funkcjonowania, w tym rozwój infrastruktury i odpowiednie gospodarowanie przestrzenią,
- koniecznym jest wykorzystanie potencjału powstających podmiotów gospodarczych w kierunku działalności usługowej i mało wykorzystanych innowacji.

Charakteryzowany obszar LGD „Brynica to nie granica” cechuje daleko idąca wspólnota występujących potencjałów i problemów. Spójność tego obszaru przejawia się w wielu wymiarach: począwszy od historycznego, poprzez przestrzenny, gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Wszystkie te czynniki zostały uwzględnione przy tworzeniu celów i umożliwiają maksymalne wykorzystanie posiadanych potencjałów oraz przeciwdziałanie zaistniałym problemom.

Rozdział III Partycypacyjny charakter LSR

Proces partycypacji czyli współuczestnictwa partnerów w tworzeniu niniejszej LSR odbywał się zgodnie z zasadą RLKS (rozwoju kierowanego przez lokalną społeczność), Wywodzącą się z podejścia LEADER i stosowania jego

„siedmiu zasad”:

- oddolność (szeroki udział społeczności lokalnej w tworzeniu i realizacji strategii),
- terytorialność (lokalna strategia rozwoju przygotowana dla danego, spójnego obszaru),
- zintegrowanie (łącznie różnych dziedzin gospodarki, współpraca różnych grup interesu),
- partnerstwo (lokalna grupa działania jako lokalne partnerstwo, w którym uczestniczą różne podmioty z sektora publicznego, społecznego i gospodarczego),
- innowacyjność (w skali lokalnej),
- decentralizacja zarządzania i finansowania,
- sieciowanie i współpraca (wymiana doświadczeń i rozpowszechnianie dobrych praktyk), które przynoszą miejscowej ludności rzeczywiste wyniki.

To sprawia, że RLKS jest aktywną metodą rozwoju, a nie zwykłą formą wsparcia finansowania. Z punktu widzenia partycypacyjnego charakteru LSR, należy zapewniać oddolność tworzenia LSR (np. przez rzeczywisty partycypacyjny udział mieszkańców w procesie powstawania LSR) oraz partnerstwo we wdrażaniu LSR (inkluzywność). Zgodnie z tym rozwój obszarów wiejskich opiera się o zasadę rozwoju realizowanego przy pomocy lokalnych strategii i kierowanego przez lokalne grupy działania. Lokalne strategie winny powstać w trakcie oddolnego procesu uwzględniającego lokalne potrzeby i potencjał. Oznacza to, że w przygotowywanie strategii aktywnie zaangażowani byli przedstawiciele różnych sektorów społeczności lokalnej. Zaangażowanie społeczne w przygotowanie LSR ma znaczenie fundamentalne. Skoro bowiem ludzie przyczyniają się do wypracowania LSR to po pierwsze partnerstwo najprawdopodobniej ulegnie wzmocnieniu i rozwojowi a biorący udział w tym partnerstwie osiągną zakładane cele.

Przy projektowaniu LSR koniecznym jest podjęcie współpracy z przedstawicielami społeczności, która wskazuje szczegółowo problemy wymagające szczególnej uwagi oraz aktywnie pomaga opracować optymalne rozwiązanie tych problemów. Ważne jest zachowanie równowagi między poszczególnymi grupami interesów oraz umiejętne wypracowanie kompromisu, bez dominacji, którejkolwiek ze stron. Partnerskie i oddolne podejście prowadzi do integracji członków społeczności, aktywizacji do udziału w życiu społecznym, poczucia sprawczości, by następnie stopniowo sprzyjać dojrzałości obywatelskiej, podejmowaniu własnych inicjatyw, samostanowienia, a nawet kontroli społecznej nad działaniami władz. Ma to szczególne znaczenie na obszarach wiejskich, gdzie pomimo zauważalnych więzi społecznych potrzeba aktywizacji do życia społecznego jest nadal aktualna. Niezmiernie ważne jest aby inicjatywa lokalna wychodziła właśnie od społeczności a przez to była akceptowana jako własna decyzja wraz z jej wszystkimi konsekwencjami.

Proces planowania LSR koordynowany był przez Biuro LGD. W zakres koordynacji wchodziło przygotowywanie niezbędnych badań, planowanie i kierowanie procesem angażowania społeczności lokalnej, organizowanie warsztatów, zapewnienie technicznego zaplecza spotkań i realizacji analiz, zatrudnianie osób analizujących i wyciągających wnioski ze zrealizowanych badań oraz przekazywanie informacji na temat przebiegu przygotowania LSR, wszystkim zainteresowanym poprzez korespondencję z partnerami LGD oraz stronę internetową.

Zespół przygotowujący LSR posiadał odpowiednie kwalifikacje i doświadczenia w zakresie technik badawczych, rozwoju terytorialnego, problematyki organizacji i funkcjonowania lokalnych grup działania oraz wdrażania mechanizmu Leader.

Przeprowadzona przez zespół przygotowujący LSR diagnoza polegała na identyfikacji, gromadzeniu i analizie danych na temat obszaru i podmiotów objętych planowaniem. Zawiera w sobie elementy oceniające potencjały wewnętrzne obszaru oraz uwarunkowania o charakterze zewnętrznym obejmujące prognozy międzynarodowe, krajowe, regionalne, powiatowe wreszcie gminne, w zakresie ich wpływu (potencjalnego lub realnego) na działania LGD.

Pozyskanie danych do diagnozy przez zespół przygotowujący LSR przebiegało trójtorowo:

- na podstawie analizy danych (desk research) i innych źródeł informacji (źródła wtórne – BDL – dane GUS, dane członków LGD, własne badania ewaluacyjne, informacje o inicjatywach, plany i strategię dotyczące obszaru,

zarówno jako potencjalne źródło informacji jak i w zakresie zapewniania komplementarności), pozyskano aktualne i wiarygodne dane liczbowe charakteryzujące poszczególne potencjały analizowanego obszaru,

- na podstawie analizy dokumentów koncepcyjnych i prognostycznych wyznaczono konkretne ramy prawne i przedmiotowe LSR,

- na podstawie ankiet, warsztatów, dyskusji i spotkań bezpośrednich, określono specyfikę lokalną, czyli punkt widzenia na strategię partnerów lokalnych.

Analiza danych pozwoliła uzyskać m. innymi informacje o strukturze deograficznej społeczności obszaru, problemach społecznych i rynku pracy, rozwoju przedsiębiorczości czy grupach osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji, wykluczonych społecznie i w ubóstwie, seniorów i ludzi młodych. Ponadto pozwoliła zdefiniować problemy i potencjał obszaru objętego LSR.

LSR została przygotowana w sposób partycypacyjny, angażujący partnerów lokalnych, reprezentujących różne grupy interesu. Bardzo ważna dla całego procesu przygotowania LSR była przejrzystość prowadzonych konsultacji oraz proces dochodzenia do kompromisu. W tworzenie strategii LGD „Brynica to nie granica” zaangażowanych było wiele osób i instytucji, reprezentujących wszystkie sektory, działające w ramach grupy (gospodarczy, społeczny, publiczny i mieszkańców, w szczególności wskazana w niniejszej LSR, grupa osób w niekorzystnej sytuacji tj. osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, osoby poszukujące zatrudnienia, kobiety, migranci), ale także osoby wykluczone i w ubóstwie, seniorzy i ludzie młodzi.

W wyniku takiej reprezentacji interesariuszy, czyli podmiotów, które mogą pośrednio lub bezpośrednio, pozytywnie lub negatywnie wpływać na rozwój LGD, wypracowany został dokument synergiczny, uwzględniający specyfikę potencjałów poszczególnych sektorów (publicznego, prywatnego, gospodarczego oraz obywatelskiego) – ich wzajemne i indywidualne oczekiwania oraz przewidywane korzyści związane z realizacją wspólnej wizji rozwoju.

W toku prac nad strategią zdiagnozowane zostały:

- osoby, instytucje i organizacje, na które może mieć wpływ LGD, które mają wpływ na LGD, które mogą być użyteczne nawet jeżeli pozostają poza wpływem LGD, które mogą stać się stroną konfliktową, bądź „odczytać” tworzenie strategii jako zagrożenie dla swoich interesów,

- podmioty zgodnie z rolami i rodzajami wpływu na interesariuszy głównych (ich interesy są związane z celami i sposobem funkcjonowania LGD – należy przypuszczać, że są to potencjalni partnerzy i beneficjenci LGD), interesariuszy drugorzędnych (instytucje i podmioty, które będą musiały kontaktować się z LGD), interesariusze pozostali – (podmioty, które mogą w przyszłości włączyć się w działania LGD),

- grupa osób w niekorzystnej sytuacji, czyli takie osoby, których sytuacja społeczna czy gospodarcza jest gorsza od grup pozostałych (w ujęciu niniejszej LSR – to osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, osoby poszukujące zatrudnienia i kobiety, migranci) a także grupa osób wykluczonych społecznie i w ubóstwie, seniorów i ludzie młodych, ich sytuacja może ulec poprawie w wyniku wdrażania instrumentów zawartych w strategii. Kontrolującą i analizującą funkcję w zakresie tworzenia LSR sprawuje z kolei Zarząd LSR. Podczas jego posiedzeń analizie poddawane były etapy prac nad dokumentem czy przebieg spotkań i warsztatów, wyznaczane są terminy graniczne prowadzonych prac a także metody osiągnięcia celów służących przygotowaniu kompletnego formalnie dokumentu, zgodnego z wytycznymi i przepisami prawa.

Głównymi, kluczowymi etapami partycypacyjnego charakteru przygotowywania niniejszego LSR były etap definiowania potrzeb i problemów oraz etap określania celów i ustalania ich hierarchii, poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii, formułowania wskaźników realizacji LSR i identyfikowania grup docelowych strategii.

Etap definiowania potrzeb i problemów składał się z następujących elementów:

- wstępne badania i konsultacje w ramach grupy najbardziej aktywnych, opiniotwórczych i decyzyjnych podmiotów współpracujących z LGD. Na podstawie tych konsultacji określone zostały główne problemy i możliwości obszaru oraz zebrano opinię na temat funkcjonowania LGD,

- analiza obszaru LGD przeprowadzona w oparciu o metodę SWOT w trakcie prowadzonych warsztatów (grupowe

konsultacje społeczne z udziałem 50 osób) we wszystkich gminach członkowskich. Uzyskane w ten sposób dane jakościowe pozwoliły zidentyfikować wyzwania i możliwości rozwojowe. Analiza SWOT stanowiła materiał uwzględniający liczne problemy lokalnych społeczności,

- analiza obszaru przeprowadzona na podstawie ankiet (z pytaniami zamkniętymi i otwartymi) realizowanych wśród 114 mieszkańców gmin LGD. Było to badanie typu CAWI prowadzone przy pomocy formularza elektronicznego,

a ankieta udostępniona była do wypełnienia on-line na stronie LGD, informacja wraz z linkiem do ankiety była także udostępniona na stronach internetowych gmin członkowskich, ponadto była też wypełniana bezpośrednio w wersji papierowej w trakcie spotkań konsultacyjnych lub dostarczana w takiej formie do siedziby LGD i siedzib gmin członkowskich. Materiał zebrany z ankiet został wykorzystany do analizy SWOT oraz przyczynił się do określenia celów i wskaźników w zakresie LSR. W badaniu tym agregacji poddane zostały dane na temat struktury społeczno-demograficznej badanych osób (płci, wieku, wykształcenia, statusu zawodowego oraz reprezentowanego typu środowiska lokalnego), opinii na temat jakości i zadowolenia z życia, opinii o najważniejszych kierunkach rozwoju obszaru, zatrudnienia czy możliwości rozwoju,

- dostęp partnerów do informacji na temat wszystkich etapów tworzenia LSR dzięki aktualizowanym informacjom na stronie LGD (<http://www.lgd-brynica.pl/>),

- wypracowanie zapisów dotyczących zdefiniowanych potrzeb i problemów w czasie wyjazdowych warsztatów. Warsztaty, w których brało udział 47 partnerów reprezentujących wszystkie sektory i wszystkie gminy należące do LGD „Brynica to nie granica” przeprowadzono techniką Charette. Metoda ta zakłada zebranie w jednym miejscu osób reprezentujących różne środowiska i różne specjalności i zaproszenie ich do wspólnej, moderowanej rozmowy, w efekcie której powstają konkretne zalecenia i propozycje odnośnie przedmiotu konsultacji.

- konsultacja zapisów dotyczących zdefiniowanych potrzeb i problemów poprzez umieszczenie ich na stronie internetowej i prośbę o odniesienie się do nich,

Etap określania celów i ustalania ich hierarchii, poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii, formułowania wskaźników realizacji LSR i identyfikowania grup docelowych strategii z kolei składał się poniższych elementów:

- określenie celów i priorytetów, poszukiwania rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii, formułowania wskaźników realizacji LSR i identyfikowania grup docelowych strategii w oparciu o metodę SWOT w trakcie prowadzonych warsztatów (grupowe konsultacje społeczne z udziałem 50 osób) we wszystkich gminach członkowskich. Na podstawie tej analizy określone zostały założenia strategiczne odzwierciedlające się w założeniach strategii,

- analiza obszaru przeprowadzona na podstawie ankiet (z pytaniami zamkniętymi i otwartymi) realizowanych wśród 114 mieszkańców gmin LGD. Było to badanie typu CAWI prowadzone przy pomocy formularza elektronicznego, a ankieta udostępniona była do wypełnienia on-line na stronie LGD, informacja wraz z linkiem do ankiety była także udostępniona na stronach internetowych gmin członkowskich, ponadto była też wypełniana bezpośrednio w wersji papierowej w trakcie spotkań konsultacyjnych lub dostarczana w takiej formie do siedziby LGD i siedzib gmin członkowskich. Udzielone w toku badania odpowiedzi, opinie na temat jakości i zadowolenia z życia, opinie o najważniejszych kierunkach rozwoju obszaru, zatrudnienia czy możliwości rozwoju pozwoliły na określenie celów i ich hierarchii, priorytetów LSR, rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii, propozycji dotyczących wskaźników realizacji LSR i grup docelowych strategii,

- dostęp partnerów do informacji na temat wszystkich etapów tworzenia LSR dzięki aktualizowanym informacjom na stronie LGD (<http://www.lgd-brynica.pl/>),

- wypracowanie celów i rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii, wskaźników rezultatu i produktu, grup docelowych, a także kryteriów wyboru operacji do dofinansowania, zasad monitorowania i ewaluacji oraz przygotowania propozycji planowanych metod i kanałów komunikacji w odniesieniu do realizacji LSR podczas wyjazdowych warsztatów. Warsztaty, w których brało udział 47 partnerów reprezentujących wszystkie sektory i wszystkie gminy należące do LGD „Brynica to nie granica” przeprowadzono techniką Charette. Metoda ta zakłada zebranie w jednym miejscu osób reprezentujących różne środowiska i różne specjalności i zaproszenie ich do wspólnej, moderowanej rozmowy, w efekcie której powstają konkretne zalecenia i propozycje odnośnie

przedmiotu konsultacji,

- konsultacja zapisów dotyczących celów i ustalenia ich hierarchii, rozwiązań, stanowiących sposoby realizacji strategii, propozycji dotyczących wskaźników realizacji LSR i grup docelowych strategii a także kryteriów wyboru operacji do dofinansowania, zasad monitorowania i ewaluacji oraz przygotowania propozycji planowanych metod i kanałów komunikacji poprzez umieszczenie ich na stronie internetowej i prośbę o odniesienie się do nich.

Odnosząc się szczegółowo do procesu partycypacji, w ramach przeprowadzenia procesu przygotowania LSR, na stronie LGD zamieszczono plan włączenia społeczności lokalnej w proces budowy LSR oraz harmonogram spotkań konsultacyjnych w gminach. Wykorzystano także fanpage na portalu społecznościowym aby dotrzeć do wszystkich osób, dla których portal społecznościowy jest źródłem informacji o nadchodzących wydarzeniach, ponadto informacje o prowadzonych spotkaniach umieszczone były na stronie internetowej LGD oraz na stronach gmin wchodzących w skład LGD. W ten sam sposób zapraszano do wzięcia udziału w planowanych wydarzeniach mieszkańców obszaru LGD. Przed siedzibą LGD, a także w centach każdego z sołectw oraz przed siedzibami gmin, na tablicach ogłoszeniowych, wywieszono plakaty informujące o spotkaniach. Biuro LGD informowało drogą telefoniczną oraz e-mailową, członków LGD oraz koordynatorów z poszczególnych gmin o spotkaniach.

W spotkaniach wzięło udział łącznie 50 osób, w tym z sektora społecznego 19 osób, sektora gospodarczego 5 osób, sektora publicznego 14 osób, mieszkańców 12 osób. Działania te miały na celu dostarczenie uczestnikom spotkań informacji o LGD oraz podejściu LEADER, a także zdobycie możliwie wielu informacji na temat identyfikowanych przez zebranych mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń obszaru LGD „Brynica to nie granica”. W ramach spotkań poruszano tematy: diagnozy potrzeb, wyboru i określenie hierarchii celów strategii, zdefiniowania sposobów realizacji strategii, stworzenie systemu monitorowania postępów w realizacji strategii, określenia grup docelowych.

Spotkania służyły również identyfikacji oczekiwań mieszkańców co do kierunków rozwoju obszarów wiejskich i ich ukierunkowanie na zagadnienia dotyczące innowacyjności, cyfryzacji, środowiska i klimatu, zmian demograficznych ze szczególnym uwzględnieniem starzenia się społeczeństwa oraz wyludniania się obszaru planowanego do objęcia LSR, a także partnerstwa w realizacji LSR polegającego na wspólnej realizacji przedsięwzięć i projektów.

Seria spotkań z mieszkańcami pozwoliła na uzyskanie materiału dla opracowania analizy SWOT obszaru oraz wyznaczenia celów do LSR.

Przeprowadzono także zrealizowany wśród 114 mieszkańców obszaru LGD, sondaż społeczny z wykorzystaniem narzędzia ankietowego, który posłużył uzyskaniu opinii mieszkańców na temat obszaru LGD, warunków życia, mocnych i słabych stron, szans i zagrożeń dla rozwoju obszaru LGD „Brynica to nie granica”, proponowanych kierunków rozwoju. Mieszkańcy mieli również możliwość wykazania w ankiecie inicjatyw/projektów, które ich zdaniem są najbardziej potrzebne. Badania prowadzono przy pomocy formularza elektronicznego, ankietę udostępniona była na stronie LGD, oraz na stronach internetowych gmin członkowskich, ponadto była też wypełniana bezpośrednio w wersji papierowej w trakcie spotkań konsultacyjnych lub dostarczana w takiej formie do siedziby LGD i siedzib gmin członkowskich. Uzyskany materiał stanowił ważne źródło analizy SWOT oraz celów Strategii.

W celu wypracowania ostatecznych zapisów LSR, zorganizowano również wyjazdowe warsztaty, w celu przedstawienia zarówno prac badawczych oraz analizy SWOT, jak również proponowanych kierunków rozwoju obszaru LGD „Brynica to nie granica”, w których brało udział 47 partnerów reprezentujących wszystkie sektory i wszystkie gminy należące do LGD „Brynica to nie granica”, w tym z sektora społecznego 10 osób, sektora gospodarczego 7 osób, sektora publicznego 15 osób, mieszkańców 10 osób. W efekcie w jednym miejscu zebrano wiele osób reprezentujących różne środowiska i różne specjalności, które w trakcie moderowanych warsztatów, formułowały konkretne zalecenia i propozycje odnośnie przedmiotu konsultacji. Dzięki temu aktywne instytucje i osoby zainteresowane realizacją Strategii wniosły swój indywidualny wkład w jej ostateczny kształt i brzmienie, czego następstwem będzie zwiększenie udziału i zaangażowania w realizację zaproponowanych przez nich rozwiązań.

W szerokim spektrum konsultacji społecznych tworzenia LSR, w ramach zainteresowanych w proces tworzenia

LRS stron, począwszy od oceny potrzeb, poprzez identyfikację szans po wyznaczenie celów, zaangażowane były: Ochotnicze Straże Pożarne, Koła Gospodyń Wiejskich, Stowarzyszenia, przedsiębiorcy, Rady Sołeckie i Sołtysi, przedstawiciele władz samorządowych i Radni oraz mieszkańcy. Podczas warsztatów zaprezentowano zdiagnozowany obszar, zdefiniowano potrzeby i problemy, wypracowano propozycje dot. celów i rozwiązań stanowiących sposoby realizacji strategii, wskaźników, grup docelowych, a także kryteriów wyboru operacji do dofinansowania, zasad monitorowania i ewaluacji oraz planowanych metod i kanałów komunikacji w odniesieniu do realizacji LSR. Propozycje wraz z kartami uwag były składane w trakcie warsztatów oraz dostępne na stronie internetowej LGD w celu zgłaszania uwag. Zaangażowani partnerzy składali swoje propozycje rozwiązań stanowiących sposoby realizacji strategii, a także uwagi dotyczące zapisów na temat celów, kryteriów oceny oraz planowanego monitoringu i ewaluacji LSR. Wszystkie merytoryczne uwagi, zostały pozytywnie przeanalizowane i po wypracowaniu konsensusu znajdują swoje odzwierciedlenie w zapisach LSR.

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych i badań sondażowych, uczestnicy wskazują dziedziny w ramach, których ważna jest realizacja kolejnych przedsięwzięć. Wśród wskazanych konkretnych działań, które należy podjąć wymieniają działania z zakresu:

- ochrony środowiska, poprawy efektywności energetycznej, zastosowania odnawialnych źródeł energii i przeciwdziałania zmianom klimatycznym;
- rozwoju infrastruktury drogowej i społecznej, w tym sportowo-rekreacyjnej, turystycznej, kulturowej, edukacyjnej i zdrowotnej;
- aktywizacji społecznej, w tym młodzieży i osób starszych;
- przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i opieki nad osobami w niekorzystnej sytuacji oraz ubóstwie,
- rozwoju poziomu edukacji i kultury,
- rozwoju usług społecznych, opiekuńczych i zdrowotnych
- zachowania lokalnego dziedzictwa i promowania lokalnego produktu,
- tworzenia miejsc pracy,
- podejmowania działalności usługowej i innowacyjnej.

Wśród występujących problemów na obszarze LGD w trakcie przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych zdiagnozowano lub potwierdzono zauważone niewystarczające kompetencje i aktywność osób z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, niski poziom integracji społecznej oraz chęci współuczestnictwa i współdziałania na rzecz innych, opór tych grup w obszarze współbudowania społeczeństwa obywatelskiego. W kontekście przeprowadzonej diagnozy, konsultacji społecznych i analizy SWOT, można zauważyć niekorzystny trend demograficzny, w którym mimo tego, że większość mieszkańców tego obszaru znajduje się w wieku produkcyjnym, zachodzą trendy wzrostowe dla grup przed i poprodukcyjnej. Powyższe należy interpretować w powiązaniu z faktem, że występuje także zjawisko starzenia się społeczeństwa, przekładające się na wzrastające zapotrzebowanie na usługi opiekuńczo-socjalne ze strony osób starszych oraz pogłębiające się poczucie wykluczenia społecznego i cyfrowego w związku z ograniczeniem funkcji poznawczych, dotyczące w szczególności grupę poprodukcyjną oraz z jednej strony zjawisko małej aktywności społecznej młodzieży stanowiącej grupę przedprodukcyjną, a z drugiej brak perspektyw rozwoju dla ludzi młodych, takich jak w dużych miastach aglomeracji śląskiej, przekładające się na zagrożenie odpływem młodych ludzi do atrakcyjniejszych ze względów rozwojowych ośrodków miejskich. Rosnący poziom wyalienowania i zauważalnie mała aktywność społeczna młodzieży jest spowodowana różnymi czynnikami. Po części zmianami w postawach społeczeństwa i wyalienowanie spowodowanym epidemią COVID i ograniczeniem stosunków między ludzkich, po części poczuciem zagrożenia bezpieczeństwa wynikającym z konfliktu zbrojnego na Ukrainie i obserwacji problemów przymusowych migrantów z tego kraju. Nie bez znaczenie jest także ogólna tendencja, zmiany charakteru społeczeństwa, w kierunku społeczeństwa masowego, wyalienowanego z życia społecznego poprzez przeniesienie kontaktów międzyludzkich w rzeczywistość wirtualną oraz tendencja do zanikania więzi rodzinnych czy sąsiedzkich. Z tego powodu konieczne jest wsparcie integracji i aktywizacji, w tym osób starszych i młodzieży i kreowanie działań angażujących międzypokoleniowo członków całych rodzin.

Ponadto jak wskazywali w swoich wypowiedziach przedstawiciele organizacji społecznych i organów publicznych, ze względu, na fakt, że gminy obszaru LGD bezpośrednio doświadczają fali uchodźczej, poprzez kanał migracyjny

jakim jest Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” problemem jest także kryzys migracyjny. Migranci są rozlokowani na obszarze całego LGD ze względu na bezpośrednią bliskość portu lotniczego. Cierpią oni na zjawisko wyalienowania, doświadczają zagubienia i problemów w radzeniu sobie z doświadczeniem okrucieństwa, traumy wojennej i migracji. To wszystko przekłada się na trudności integracyjne migrantów i konieczność podejmowania działań aktywizujących dla tej grupy.

Uczestnicy konsultacji społecznych podkreślali też narastające na obszarze LGD zjawisko wykluczenia i patologii społecznych, zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży (m.in. alkoholizm, ubóstwo, niepełnosprawność, przestępczość, bezradność) oraz narastające problemy poszukujących zatrudnienia związane ze zdiagnozowanym narastającym bezrobociem. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na wynikający z przeprowadzonej diagnozy fakt, że na obszarze LGD większość osób pracujących stanowią mężczyźni, a bezrobocie jest większe wśród kobiet niż mężczyzn. Koniecznym więc jest prowadzenie działań zmierzających do poprawy sytuacji kobiet, które w większości sprawują opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osobami niepełnosprawnymi oraz działania mające na celu budowanie świadomości środowiskowej w kontekście zdiagnozowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. To właśnie często niepełnosprawność lub konieczność opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, czy konieczność sprawowania opieki nad dziećmi przekłada się na problem bezrobocia czy ograniczonego poszukiwania pracy. Ponadto w dobie zaistniałego kryzysu energetycznego zauważalne jest ubóstwo energetyczne wśród mieszkańców obszaru LGD. Jak wskazują przeprowadzone wywiady w ramach konsultacji społecznych, ubóstwo energetyczne dotyka szczególnie osoby mniej zamożne, w tym starsze, rodziny wielodzietne oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci, gdzie w większości są to kobiety. Ubóstwo, które dotyka w większym stopniu kobiet (feminizacja biedy), może sprawić, że nie będzie ich stać na opłaty w razie podwyżki, z kolei w gospodarstwach prowadzonych samodzielnie przez kobiety, częściej kupuje się opał w mniejszych ilościach zamiast hurtowo, co znacząco podnosi koszty.

W tym kontekście należy podkreślić, że LGD planuje wspierać słabszych członków społeczności w procesie rozwoju lokalnego poprzez analizę sytuacji lokalnej, identyfikację i rozwój potencjalnych projektów, stymulowanie potencjalnych beneficjentów oraz pomoc lokalnym koordynatorom projektów w rozwijaniu własnych pomysłów w projekty kwalifikujące się do wsparcia finansowego.

Społeczność lokalna angażowana będzie także podczas monitorowania i oceny realizacji strategii, aktualizacji strategii oraz opracowania i zmiany lokalnych kryteriów wyboru. Szczegółowe zapisy dotyczące procedury włączenia społeczności lokalnej w te ważne elementy wdrażania LSR zawierają odpowiednie części LSR.

W celu wzmocnienia partnerskiej współpracy członków we wdrażaniu LSR, a także w celu rozwinięcia współpracy pomiędzy podmiotami z obszaru LSR a także z obszarów różnych LSR, zmierzającej do realizacji operacji w partnerstwie i projektów partnerskich. LGD będzie się kierowało zasadą maksymalizowania zastosowanie podejścia partnerskiego, w odniesieniu do partnerów skupionych w LGD (inkluzywność) oraz partnerstwie LGD z innymi partnerami zarówno z obszaru objętego LSR (operacje w partnerstwie), jak i z obszarów różnych LSR (projekty partnerskie). **LGD reprezentując partnerskie podejście do podmiotów z obszaru objętego LSR przewidziała możliwość zgłaszania pomysłów na realizację nowych projektów w partnerstwie w ramach LSR. Ponadto w ramach procesu komunikacji przewidziano możliwość zgłaszania pomysłów i inicjatyw dotyczących realizacji projektów dotyczących współpracy na obszarze LSR i współpracy z partnerami z obszarów różnych LSR. Pomysły podlegają weryfikacji, a po rozpatrzeniu przekazywana jest informacja zwrotna dotycząca weryfikacji zgłoszonego pomysłu. Istnieje możliwość zgłoszenia pomysłu w różnych formach od kontaktu z pracownikami Biura LGD po wykorzystanie formularza kontaktowego na stronie internetowej. Przy okazji zmiany LSR nowe pomysły mają zapewnioną możliwość przeprowadzenia otwartych konsultacji. Animowanie podmiotów z obszaru objętego LSR do współpracy z innymi podmiotami (nie tylko z LGD) będzie następowała m. innymi poprzez szkolenia, spotkania aktywizacyjne. LGD będzie wspierać realizację projektów partnerskich m. innymi poprzez kojarzenie partnerów.**

Z doświadczenia LGD, operacje w partnerstwie i projekty partnerskie stanowią bardzo dobrą formę współdziałania LGD i wpływają na rozwój umiejętności kooperacji w realizowaniu istotnych celów. W tym aspekcie warto zwrócić choćby uwagę na bardzo dobrze przyjęte projekty współpracy dotyczące marki lokalnej. **LGD dalej będzie**

rozwijać sieć kontaktów i współpracę z miejscowymi partnerami, a także podejście związane z animacją społeczności na rzecz wdrażania projektów innowacyjnych. W celu dalszego rozwoju współpracy będzie kładziony szczególny nacisk na realizację takich projektów. LGD planuje podjęcie działań w zakresie opracowanie koncepcji inteligentnej wsi i zastosowania innowacyjnych, inteligentnych rozwiązań na poziomie lokalnym, w celu realizacji oddolnych innowacyjnych koncepcji rozwoju w skali mikro, bezpośrednio lub pośrednio wpisujących się w koncepcję (Smart Village – inteligentna wioska). Premiowane i animowane będzie zapewnienie partycypacyjnego charakteru procesu opracowania koncepcji i aktywnego włączenia partnerów lokalnych ze wszystkich grup interesu do jej przygotowania. Powyższe będzie podstawą do wdrożenia zdefiniowanych innowacji, w ramach, których LGD planuje podjęcie działań w zakresie wspierania innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej przedsiębiorczości, rozwoju i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz innowacyjności obszaru. Tak zaplanowana zintegrowana metoda wdrażania zdefiniowanych innowacji pozwoli na wypracowanie efektywnych i niestandardowych rozwiązań miejscowych problemów dzięki innowacyjnemu podejściu. Oczekiwany wpływ na rozwój obszaru LGD to:

- upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, zwiększające dostęp do wiedzy i przeciwdziałające wykluczeniu cyfrowemu, z uwzględnieniem zachodzenia niekorzystnych zmian demograficznych i społecznych takich jak: starzenie społeczeństwa, odpływ ludzi młodych, wyalienowanie i brak aktywności społecznej, problemy z poszukiwaniem pracy, rosnąca grupa osób w niekorzystnej sytuacji, oraz wykluczonych i w ubóstwie;
- poprawa jakości usług lokalnych przekładająca się poprawę jakości życia na terenach wiejskich w wielu sferach funkcjonowania takich jak: poprawa bezpieczeństwa publicznego i jakości usług dla społeczeństwa, ochrona dziedzictwa przyrodniczego oraz środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, zmniejszanie nakładów inwestycyjnych dzięki zastosowaniu innowacyjnych i efektywnych rozwiązań, przekładające się na wzrost konkurencyjności obszaru LGD.

W tej sytuacji LGD będzie podejmować działania aby zaangażowane podmioty mogły dzielić się wiedzą, doświadczeniem, celami, zadaniami i zasobami, oraz żeby było jasne jaka jest rola LGD i partnerów we wdrażaniu LSR, a także kto i za co jest odpowiedzialny. **Przyjętą fundamentalną i niezaprzeczalną zasadą jest to, że partnerskie wewnętrzne realacje w LGD oparte są na pogłębionym partnerstwie i skutecznej komunikacji. Jasno sformułowany i precyzyjny przekaz będzie budować wiarygodności LGD i podniesie do niej zaufanie. W tym celu, a także w celu poszerzania i pogłębiania zaangażowania lokalnej społeczności, w tym efektywnego informowania o realizacji strategii jak najszerszej społeczności lokalnej oraz zmobilizowania dotychczas biernych interesariuszy do realizacji strategii, zostaną podjęte odpowiednie działania w zakresie różnorodnych form komunikacji (nie tylko formalnej).**

Głównymi adresatami działań w zakresie komunikacji LGD „Brynica to nie granica” są:

- beneficjenci (faktyczni i potencjalni),
- uczestnicy projektów (faktyczni i potencjalni),
- odbiorcy rezultatów rozumiani jako szeroko pojęta opinia publiczna, zarówno z terenu LGD jak i spoza tego terenu - media, partnerzy społeczni i gospodarczy, instytucje publiczne i społeczne, decydenci i liderzy, środowiska opiniotwórcze (artyści, kościoły i związki wyznaniowe, sportowcy, nauczyciele, władze. branża reklamowa itp.).

Osobnymi adresatami (zawartymi w powyższych grupach) działań informacyjno-promocyjnych będzie grupa osób w niekorzystnej sytuacji tj. osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, osoby poszukujące zatrudnienia, kobiety, migranci a także grupy wykluczonych społecznie i w ubóstwie, seniorzy (którzy ukończyli 60 rok życia) oraz ludzie młodzi (do 25 roku życia). Dotarcie do tych grup z kompleksową informacją o korzyściach płynących z realizacji LSR, możliwościach realizacji przedsięwzięć, wsparciu w procesie przygotowania i realizacji operacji będzie szczególnie ważne i odbywać się będzie z zachowaniem zasad kompletności, rzetelności i terminowości.

Zakłada się realizację zestawu działań informujących i promujących wdrażanie Lokalnej Strategii Rozwoju, oraz wdrażanie szeroko rozumianego wsparcia unijnego na lata 2023-2027. Dzięki temu nastąpi skuteczne

rozpowszechnianie wiedzy o możliwościach, zasadach, formach, terminach i korzyściach płynących z korzystania ze środków z Funduszy Europejskich, w szczególności w ramach realizacji LSR, prowadzącej do rzeczywistego uczestnictwa partnerów (potencjalnych i rzeczywistych) w realizacji założeń LSR (aplikowanie o środki, realizowanie operacji). Nastąpi także poprawa świadomości wśród potencjalnych i rzeczywistych beneficjentów, ze szczególnym uwzględnieniem grupy w niekorzystnej sytuacji, oraz pozostałych wymienionych powyżej grup, dotyczącej możliwości realizacji rozwojowych i poprawiających sytuację przedsięwzięć współfinansowanych ze środków unijnych oraz podtrzymanie i wzrost pozytywnych odczuć podmiotów z terenu Lokalnej Grupy Działania związanych z funkcjonowaniem LGD, realizacji LSR a także w szerszej perspektywie z istnieniem samych funduszy unijnych oraz skutków ich działania.

Narzędzia, które planuje się wykorzystać w procesie komunikacji to:

- kampania reklamowa w mediach masowych i społecznościowych (np. reklama banerowa, notatki prasowe, artykuły i audycje reklamowe, wypowiedzi dla mediów, patronaty medialne),
- informacje podsumowujące, raporty, analizy,
- imprezy i wydarzenia promocyjne,
- serwis internetowy LGD (strona internetowa),
- warsztaty, spotkania informacyjne, szkolenia,
- ulotki, przewodniki, albumy itp., drukowane lub elektroniczne materiały promocyjne przybliżające realizację LSR,
- działania animacyjno-doradcze,
- narzędzia bezpośredniej współpracy z beneficjentami (potencjalnymi i rzeczywistymi) – informacje mailowe, korespondencja pocztowa, wspólne wyjazdy studyjne.

Powyższe instrumenty wykorzystane zostaną podczas:

- informowania i pomocy udzielanej beneficjentom na etapie pozyskiwania środków w ramach LSR oraz w czasie realizacji projektów,
- budowania pozytywnego wizerunku LSR wśród mieszkańców obszaru,
- podniesienia poziomu wiedzy partnerów LGD (rzeczywistych i potencjalnych) o korzyściach płynących z członkostwa w Unii Europejskiej,
- wzmocnienia pozytywnego wizerunku LGD jako obszaru efektywnie wykorzystującego dostępne finansowanie ze środków unijnych, oraz poszerzenia i wzmocnienia informacji dotyczących zasobów (przyrodniczych, kulturalnych, społecznych, gospodarczych, edukacyjnych itp.) obszaru LGD,
- utrwalania systemu wizualizacji i identyfikacji LGD „Brynica to nie granica”.

Podkreślenia wymaga fakt, że w celu dalszego utrzymania wewnętrznego partnerstwa i zaangażowania lokalnej społeczności na etapie wdrażania LSR, LGD przewiduje zastosowanie przyjaznych dla odbiorcy alternatywnych kanałów komunikacji, tak żeby nie wykluczyć np. młodzieży i osób starszych, którzy mogą mieć problem z podróżowaniem, lub osób z ograniczeniem czasowy np. młodych rodziców. W tym celu zostanie m. innymi wykorzystany fanpage na portalu społecznościowym, aby dotrzeć do wszystkich osób, dla których portal społecznościowy jest źródłem informacji o nadchodzących wydarzeniach. W celu skrócenia kanału komunikacji w razie takiej potrzeby, gdy tylko będzie to możliwe wykorzystywany będzie także nie formalny kontakt bezpośredni.

Proces prowadzenia działań komunikacyjnych wiąże się z koniecznością ciągłego monitorowania skuteczności przewidzianych działań. Przewidziane są działania mające na celu pozyskanie informacji o funkcjonowaniu LGD i realizacji LSR. Dane będą zbierane w formie informacji zwrotnej nt. oceny funkcjonowania LSR oraz jakości pomocy świadczonej przez LGD (pod kątem konieczności przeprowadzenia ewentualnych korekt). Tak zebrane informacje będą przekładane na formę raportu. Analiza ta zostanie przeprowadzona na podstawie ankiety internetowej i zebranych na bieżąco informacji. W związku z możliwością otwartego, niedyskryminującego i szybkiego przekazywania informacji na linii interesariusze, mieszkańcy – organy LGD (dzięki organizowanym spotkaniom, ankietyzacji, dostępności pracowników biura, wyznaczonym terminom przyjmowania interesariuszy czy dyżurom telefonicznym) problemy, sugestie i wnioski będą mogły w prosty i szybki sposób dotrzeć do organów LGD. Poddane one zostaną weryfikacji i zaproponowane zostaną środki zaradcze. Pozyskane w ten

sposób informacje zostaną wykorzystane do aktualizacji działań komunikacyjnych i szerzej LSR, procedur oraz ewentualnej zmiany funkcjonowania poszczególnych organów LGD czy biura. W sytuacji zaistnienia problemów z wdrażaniem LSR, a także potencjalnego pojawienia się sytuacji niesatysfakcjonującej akceptacji społecznej wdrożone zostaną odpowiednie środki zaradcze:

Tabela 2: Zagrożenia komunikacyjne i środki zaradcze

Możliwe zagrożenie	Środki zaradcze
Niskie poparcie społeczne dla działań LGD	Wprowadzenie jasnych zasad informowania o działalności LGD, Upublicznianie informacji o realizacji założeń LSR przez LGD (aktualizowana strona internetowa, zestaw działań promocyjnych, spotkania informacyjne i konsultacyjne, możliwości zgłaszania uwag i upublicznianie wyników ich analizy, przeprowadzanie badań akceptacji działań LGD
Brak zaufania do instytucji zajmującej się Funduszami i przekonanie o ich niedostępności	Bezpośrednie kontakty mieszkańców z przedstawicielami instytucji odpowiedzialnych za LSR; Szkolenia dla beneficjentów
Wykorzystywanie kwestii funduszy do celów politycznych	Wzajemna kontrola instytucji i gmin zaangażowanych w LSR
Brak zrozumienia przekazu przez mieszkańców beneficjentów i potencjalnych beneficjentów	Formułowanie komunikatów w sposób spójny i przejrzysty. Realizacja działań przedstawiających zrealizowane projekty, korzystanie z doświadczenia beneficjentów, którzy uzyskali dofinansowanie w procesie doradczym, szkoleniowym i promocyjnym.
Brak aktywności grup defaworyzowanych w korzystaniu z możliwości wynikających z LSR	Zintensyfikowanie działań promocyjno-informacyjnych skierowanych do grup defaworyzowanych - dotarcie poprzez organizacje gospodarcze, gminne ośrodki pomocy społecznej, szkoły, kluby seniora i kluby hobbyistyczne do tych grup, organizacje spotkań i wymiany doświadczeń z grupami defaworyzowanymi z innych LGD, które skorzystały ze wsparcia przewidzianego w LSR

Źródło: Opracowanie własne

Wyniki działań realizowanych w ramach komunikacji będą upubliczniane za pomocą internetowych środków przekazu. Raporty i zestawienia będą na bieżąco pojawiały się na stronie internetowej LGD.

Ponadto należy podkreślić, że zarówno na etapie tworzenia jak późniejszej realizacji LSR, zostały/zostaną uwzględnione zasady horyzontalne określone w art. 9 rozporządzenia 2021/1060, w tym:

- poszanowanie praw podstawowych oraz przestrzeganie Karty praw podstawowych Unii Europejskiej;
- równość kobiet i mężczyzn;
- równość szans i niedyskryminacji ze względu na płeć, rasę lub pochodzenie etniczne, religię lub światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- zgodności działań z celem wspierania zrównoważonego rozwoju określonego w art. 11 TFUE, oraz z uwzględnieniem celów ONZ dotyczących zrównoważonego rozwoju, a także porozumienia paryskiego i zasady „nie czyni poważnych szkód”.

Reasumując idea partycypacyjnego charakteru LSR opierała się o odpowiednie warunki dla uzyskania jak najbardziej wiarygodnych (w kontekście zasady RLKS) danych. Warunkami tymi były:

- angażowanie lokalnych partnerów i społeczności na etapach przygotowania LSR, zbierania informacji, analizy SWOT, ustalania priorytetów, określania celów i podstawowej logiki interwencji, planowania wdrażania, zabezpieczania środków na wsparcie i uzgodnień w zakresie ostatecznego złożenia propozycji).
- rozpoczęcie procesu konsultacji partycypacyjnych od zidentyfikowania i zaangażowania relatywnie małej grupy kluczowych lokalnych interesariuszy i informatorów (wstępne badania i analizy, określenie głównych problemów i możliwości obszaru oraz zbieranie opinii na temat funkcjonowania LGD),
- kontynuacja analiz w szerokiej grupie społeczności (zapewnienie trafności, adekwatności, odpowiedzialności i efektywności zdobytych danych),
- zachęcanie do uczestnictwa w warsztatach i ankietyzacji oraz zapewnienie otwartości wszystkim grupom społecznym - zapewnienie takich warunków konsultacji i partycypacji, które umożliwiały komfortowe

uczestnictwo szerokiego spektrum społeczności LGD (odpowiedni czas i miejsce spotkań – popołudnia w obiektach użyteczności publicznej w centrach gmin, zapewnienie poczęstunku, przekazywanie zwartych, zrozumiałych informacji, wywoływanie dyskusji i opinii).

Rozdział IV Analiza potrzeb i potencjału LSR

Charakterystyka gmin z obszaru LGD

Gmina Bobrowniki – gmina wiejska, leżąca w środkowo – wschodniej części województwa śląskiego, jedna z ośmiu gmin powiatu będzińskiego, najbardziej wysunięta na zachód gmina Zagłębia Dąbrowskiego. Gmina położona jest w bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie miast aglomeracji śląskiej, co stanowi istotną szansę ze względu na możliwość rozwoju funkcji mieszkaniowej, a także tworzenia małego i średniego biznesu. Wysoka wartość przyrodnicza obszarów (zbiornik wodny w Rogoźniku, stok Góry Dziewiczej w Myszkowicach, stok Góry Buczyzna w Rogoźniku) oraz istnienie obszarów o ponadprzeciętnych walorach przyrodniczych stwarza predyspozycję do realizacji funkcji rekreacyjno - wypoczynkowej. Dobrze rozwinięty sektor drobnej przedsiębiorczości pozwala na korzystne rokowania co do stanu gospodarki gminy. Rozwojowe trendy gospodarcze korespondują z rozwojem infrastruktury technicznej oraz z wysokimi nakładami budżetu gminy na ochronę środowiska, drogownictwo oraz modernizację bazy instytucji. Gminę zamieszkuje 12 102 mieszkańców, zaś jej łączna powierzchnia obejmuje 52 km². Na obszarze gminy znajduje się 8 sołectw: Bobrowniki, Dobieszowice, Myszkowice, Rogoźnik, Sączów, Siemonia, Twardowice, Wymysłów.

Gmina Bobrowniki graniczy z:

Od północny: gmina Ożarówice (powiat tarnogórski)

Od północnego – zachodu: gmina Świerklaniec (powiat tarnogórski)

Od wschodu: gmina Mierzęcice (powiat będziński)

Od południowego - wschodu: gmina Psary (powiat będziński)

Od południa: Wojkowice (powiat będziński)

Od zachodu: Piekary Śląskie

Gmina Mierzęcice – leżąca w województwie śląskim gmina wiejska, jedna z ośmiu gmin powiatu będzińskiego. Ukształtowanie terenu jest wyżynne, z wzniesieniem 398 m n.p.m. będącym najwyższym wzniesieniem Wyżyny Śląskiej. Przez wschodnią część gminy przepływa rzeka Czarna Przemsza. Znajduje się tutaj też otoczony lasem Zalew Przeczycki o pow. 600 ha, stanowiący teren rekreacyjno - wypoczynkowy i sportowy, dobrze znany wśród mieszkańców Śląska i Zagłębia. Jest on doskonałą bazą wypoczynkową dla urlopowiczów, jak też dla tych, którzy korzystają tylko z sobotnio-niedzielnego wypoczynku. Powierzchnia gminy to 49 km², liczba mieszkańców wynosi 7 691. Na obszarze gminy znajduje się 10 sołectw: Mierzęcice, Mierzęcice II, Mierzęcice Osiedle, Przecyce, Toporowice, Boguchwałowice, Nowa Wieś, Sadowie, Najdziszów, Zawada.

Gmina Mierzęcice graniczy z :

Od północnego – zachodu: gmina Ożarówice (powiat tarnogórski)

Od północnego – wschodu: gmina Siewierz (powiat będziński)

Od południa: gmina Psary (powiat będziński), Dąbrowa Górnicza

Od zachodu: Gmina Bobrowniki (powiat będziński)

Gmina Ożarówice - gmina wiejska, jedna z dziewięciu gmin powiatu tarnogórskiego, położona w centralnej części województwa śląskiego w granicach dwóch regionów: Doliny Małej Panwi i Progu Środkowotriasowego. Przeważają tu płaskie i szerokie doliny o łąkowym dnie. Na pograniczu Ożarowic z Celinami , Tąpkowicami i Sączowem znajduje się dolina Potoku Ożarowickiego będącego dopływem rzeki Brynicy. Gmina leży w strefach ochronnych zbiornika wody pitnej w Kozłowej Górze oraz zlewni rzeki Brynicy co wymusza konieczność szczególnej ochrony wód. Obecnie w związku z coraz bardziej rozwijającym się Międzynarodowym Portem Lotniczym Katowice w Pyrzowicach planowana jest budowa nowej linii kolejowej, która prawdopodobnie będzie biegła przez Bytom, Radzionków, Nakło Śląskie, Tarnowskie Góry oraz Miasteczko Śląskie. Od 2007 roku istnieje droga ekspresowa S1, która łączy Port Lotniczy w Pyrzowicach z aglomeracją śląsko-dąbrowską. Droga ta biegnie

przez teren Mierzęcic, gdzie zlokalizowany jest węzeł drogowy umożliwiający wjazd i zjazd na nią dla mieszkańców całej gminy.

Obecność na terenie gminy terenów leśnych oraz użytków zielonych ma korzystne oddziaływanie bioklimatyczne. Powierzchnia gminy obejmuje 46 km², liczba ludności wynosi 5 868. Na obszarze gminy znajduje się 7 sołectw: Celiny, Niezdara, Ossy, Ożarowice, Pyrzowice, Tąpkowice, Zendek.

Gmina Ożarowice graniczy z:

Od północy: Miasteczko Śląskie (powiat tarnogórski), gmina Woźniki (powiat lubliniecki), gmina Koziegłowy (powiat myszkowski),

Od wschodu: gmina Siewierz (powiat będziński),

Od południa: gmina Bobrowniki, gmina Mierzęcice (powiat będziński),

Od zachodu: gmina Świerklaniec (powiat tarnogórski).

Gmina Psary - leżąca w województwie śląskim, gmina wiejska, jedna z ośmiu gmin powiatu będzińskiego zajmująca jego środkową część. Gmina zlokalizowana jest w północnej strefie Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego. Otoczona jest wyspowymi wzgórzami triasowymi. W części centralnej gminy, znajduje się kotlina Psarska, zaś jej wschodnią granicę wyznacza rzeka Czarna Przemsza. Gmina Psary leży w bezpośrednim sąsiedztwie rozwiniętych ośrodków miejskich: Będzina, Czeladzi i Dąbrowy Górniczej. Układ komunikacyjny dla gminy jest bardzo korzystny. Droga krajowa DK-86 stwarza dogodne połączenie z większością miast śląskich.

Liczba mieszkańców gminy Psary to 12 234, zaś jej łączna powierzchnia obejmuje 46 km².

Na obszarze gminy znajduje się 10 sołectw: Psary, Sarnów, Dąbie (z wsią Dąbie Chrobakowe), Preczów, Gródków, Góra Siewierska, Goląsza (miejscowości: Brzękowice Górne i Goląsza Górna), Brzękowice (miejscowości: Goląsza Dolna i Brzękowice-Wał), Malinowice, Strzyżowice. Miejscowości nie będące sołectwami: Chrobakowe, Gajówka Łągisza (gajówka), Goląsza Biska.

Gmina Psary graniczy z:

Od północnego – zachodu: gmina Bobrowniki (powiat będziński)

Od północny – wschód: gmina Mierzęcice (powiat będziński)

Od wschodu: Dąbrowa Górnicza

Od południa: Będzin

Od południowy - zachód: Wojkowice (powiat będziński)

Gmina Siewierz - gmina miejsko-wiejska, jedna z ośmiu gmin wchodzących w obszar powiatu będzińskiego, zlokalizowana w centralnej części województwa śląskiego, w przeważającej części na wysokości ponad 300 m n.p.m. Krzyżują się tutaj ważne szlaki z Katowic do Warszawy, z Bytomia do Kielc, a także z Krakowa przez Olkusz do Częstochowy oraz z Katowic przez Myszków do Świętej Anny. Przez Siewierz przebiega linia kolejowa Zawiercie-Tarnowskie Góry. Miasto Siewierz leży w dolinie Czarnej Przemszy, na wysokości 290,0 m n.p.m. Nad miastem górują wzgórza: Brudzowice - 368,4 m n.p.m., Łysa Góra - 329,4 m n.p.m i Warpie - 338,7 m n.p.m. Dobre warunki przyrodnicze, liczne zabytki z czasów Księstwa Siewierskiego, a także dobra komunikacja autobusowa PKS i KZK sprawiają, iż w okresie letnim Siewierz i okolice są licznie odwiedzane przez mieszkańców miast Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego.

Powierzchnia gminy obejmuje 114 km², zaś liczba mieszkańców wynosi 12 405. Na obszarze gminy znajduje się miasto Siewierz oraz 11 sołectw: Brudzowice, Dziewki, Gołuchowice, Leśniaki, Nowa Wioska, Podwarpie, Tuliszków, Warężyn, Wojkowice Kościelne, Żeliszewice. Pozostałe miejscowości: Czekanka, Dzierżawa, Hektary, Kuźnica Piaskowa, Kuźnica Podleśna, Kuźnica Warężyńska, Marcinków, Podwarężyn, Przedwarężyn, Słowik, Zawarpie. Gmina Siewierz graniczy z:

Od północy: gmina Koziegłowy (powiat myszkowski), Myszków

Od wschodu: Poręba, gmina Łazy (powiat zawierciański)

Od południa: Dąbrowa Górnicza

Od zachodu: gmina Mierzęcice (powiat będziński),
gmina Ożarowice (powiat tarnogórski)

Gmina Świerklaniec - gmina wiejska, jedna z dziewięciu gmin powiatu tarnogórskiego, znajdująca się w województwie śląskim, w makroregionie Wyżyny Śląskiej, na obszarze Garbu Tarnogórskiego, w rejonie jego

przecięcia przez dolinę Brynicy. Gmina Świerklaniec pod względem walorów środowiska przyrodniczego jest jedną z najatrakcyjniejszych w regionie. Do jej atutów należą: wysoka lesistość; czystsze powietrze w porównaniu z okolicznymi przemysłowymi miastami; występujące na jej obszarze zbiorniki wodne (Chechło – Nakło, Kozłowa Góra) i parki (w Świerklańcu, w Nakle). Rekreacja na terenie gminy rozwija się głównie w oparciu o Park w Świerklańcu i ośrodki nad Zalewem Nakło-Chechło. Tereny te są miejscem wypoczynku weekendowego i świątecznego dla mieszkańców Górnośląskiego Okręgu Przemysłowego.

Gminę zamieszkuje 12 524 mieszkańców, zaś jej łączna powierzchnia obejmuje 45 km².

Na obszarze gminy znajdują się 4 sołectwa: Nakło Śląskie, Nowe Chechło, Orzech, Świerklaniec.

Gmina Świerklaniec graniczy z:

Od północnego – zachodu: Tarnowskie Góry

Od północy: Miasteczko Śląskie (powiat tarnogórski)

Od wschodu: gmina Ożarówce (powiat tarnogórski),

Gmina Bobrowniki (powiat będziński)

Od południa: Piekary Śląskie

Od południowego – zachodu : gmina Radzionków (powiat tarnogórski)

Gmina Woźniki - gmina wiejsko – miejska jedna z ośmiu gmin powiatu lublinieckiego, zlokalizowana w północno-wschodniej części województwa śląskiego. Gmina położona jest na Wyżynie Śląsko – Krakowskiej w makroregionie Wyżyna Wieluńsko – Woźnicka (Próg Woźnicki i Obniżenie Liswarty i Proсны), makroregionie Wyżyna Śląska (Próg Tarnogórski) oraz makroregionie Nizina Śląska (Równina Opolska – Obniżenie Małej Panwi). Przez południową część gminy przepływa rzeka Mała Panew zbierająca wody z licznych dopływów biorących początek w Progu Woźnickim. Najwyższym wzniesieniem jest góra Grojec 365 m n.p.m., wg różnych źródeł góra w Lubszy. Z uwagi na rozbieżność w opracowaniach gdzie wysokość w/w góry podaje się 366,2 m n.p.m. lub 359,2 m n.p.m. uznaje się górę Grójec za najwyższe wzniesienie. Powierzchnia gminy wynosi 128 km², a liczba jej mieszkańców wynosi 9 553. Na obszarze gminy znajduje się miasto Woźniki oraz 8 sołectw: Babiienica, Czarny Las, Dyrdy, Kamienica, Kamieńskie Młyny, Ligota Woźnicka, Lubsza, Piasek oraz Psary.

Gmina Woźniki graniczy z:

Od północy: gmina Boronów (powiat lubliniecki),

gmina Starcza, gmina Konopiska (powiat częstochowski)

Od wschodu: gmina Koziegłowy (powiat myszkowski)

Od południa: gmina Ożarówce, Miasteczko Śląskie, Kalety (powiat tarnogórski)

Od zachodu: gmina Koszęcin (powiat lubliniecki)

Ogólna charakterystyka obszaru

Na obszarze Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” zamieszkuje w sumie 72 377osoby. Gęstość zaludnienia wynosi 151 osób na km², z czego największa jest na terenie gminy Świerklaniec - 278 osób i gminy Psary – 266 osób. W gminie Bobrowniki – wynosi 233 osób na 1 km², w gminie Mierzęcice – 157 osoby na km², w gminie Ożarówce – 128 osoby na km², w gminie Siewierz – 109 osób na km². Najmniejsze zaludnienie występuje na terenie gminy Woźniki – 75 osób na km². Szczegółowe zestawienie mieszkańców zamieszkujących poszczególne gminy przedstawia poniższa tabela

Tabela 3: Liczba ludności w Gminach objętych działaniem LGD.

Gmina	Ludność	Udział w całej populacji (%)
Bobrowniki	12 102	16,72%
Mierzęcice	7 691	10,63%
Ożarówce	5 868	8,11%
Psary	12 234	16,90%
Siewierz	12 405	17,14%
Świerklaniec	12 524	17,30%

Woźniki	9 553	13,20%
łącznie na obszarze LGD	72377	100,00%

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

W kontekście liczby ludności znaczącym wskaźnikiem jest saldo migracji, których wysokość dla poszczególnych gmin prezentuje poniższa tabela.

Tabela 4: Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD

Saldo migracji ogółem w gminach wchodzących w skład LGD						
Gmina	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mierzęcice	77	37	20	2	31	45
Ożarówice	24	5	86	29	23	70
Woźniki	-16	26	-13	47	10	20
Bobrowniki	117	106	169	105	77	143
Siewierz	49	59	45	64	97	76
Psary	117	133	151	181	152	89
Świerklaniec	89	127	153	174	113	158

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Analizując proces stanu obszaru społecznego, gospodarczego, środowiskowego, przestrzenno-infrastrukturalnego wzięto pod uwagę główne dane dotyczące tej problematyki: aktywność gospodarczą i zawodową mieszkańców, wydatki budżetowe gmin, stan bezrobocia, opiekę środowiskową, obraz stanu infrastruktury komunalnej (wodociągowej i kanalizacyjnej oraz infrastruktury kultury) oraz stan środowiska naturalnego i kulturowego. Struktura ludności według wieku (w podziale na przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny) przedstawia się następująco:

Tabela 5: Ludność obszaru LGD w podziale na wiek [w podziale na przedprodukcyjny, produkcyjny i poprodukcyjny]

Gmina	Ludność gmin w wieku:					
	Przedprodukcyjnym		Produkcyjnym		Poprodukcyjnym	
	2015	2021	2015	2021	2015	2021
Mierzęcice	1 273	1 293	4 780	4 581	1 550	1 777
Ożarówice	993	1033	3 578	3 512	1 133	1 323
Woźniki	1 771	1 651	6 089	5 855	1 808	2051
Bobrowniki	1 941	2000	7 189	7 017	2 751	3 090
Siewierz	2 072	2 152	7 609	7 201	2 606	3 073
Psary	1 960	2 072	7 128	7 169	2 686	3 019
Świerklaniec	2 117	2 383	7 501	7 618	2 228	2 610

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Dane dotyczące wieku powiązać należy z aktywnością zawodową. Osoby w wieku produkcyjnym stanowią 59,35% mieszkańców (42953 osoby), przedprodukcyjnym – 17,4% (12584 osoby), a poprodukcyjnym – 23,41% (1943 osoby).

Podsumowując z kolei wskaźnik dochodów podatkowych gmin na obszarze LGD przypadające na 1 mieszkańca podkreślić należy, że średni wskaźnik dla gmin LGD był wyższy od średniego dochodu w województwie śląskim i ogólnopolskim, przy czym był on wyższy za sprawą głównie dochodów gminy Ożarówice.

Tabela 6: Dochody budżetów gmin (na 1 mieszkańca)

Wskaźnik G dla gmin wchodzących w skład LGD							
Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mierzęcice	1298,62	1347,74	1473,40	1529,91	1630,33	1755,09	1874,43
Ożarówice	2499,65	2554,73	2668,65	2737,37	3073,93	3257,87	3642,92
Woźniki	1189,44	1319,64	1379,64	1409,79	1529,74	1635,63	1787,89
Bobrowniki	1430,18	1671,48	1740,86	1709,04	1832,60	1996,15	2179,18
Siewierz	1968,32	2112,28	2221,17	2459,53	2310,81	2562,89	2753,89
Psary	1475,30	1543,07	1615,69	1703,15	1872,88	2140,38	2461,26
Świerklaniec	1540,21	1695,13	1870,47	1992,58	2001,37	2127,00	2226,25

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

W kontekście dochodów podatkowych struktura wydatków podobnie kształtuje się podobnie – najwyższe wydatki realizuje gmina osiągająca najwyższe dochody – gmina Ożarówice.

Tabela 7: Wydatki gmin na 1 mieszkańca w PLN

Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mierzęcice	3 963,87	3 125,99	3 429,56	4 431,52	4 762,03	5 538,93	6 156,58
Ożarówice	6 318,74	4 161,47	4 970,79	5 273,99	6 520,04	7 898,01	8 595,23
Woźniki	4 331,06	3 848,59	4 373,92	4 933,38	5 781,55	5 892,16	6 627,54
Bobrowniki	3 386,55	3 582,75	4 815,20	4 352,09	5 082,10	5 849,46	6 840,44
Siewierz	3 664,90	4 402,13	5 040,80	5 178,28	5 734,80	6 490,42	7 575,29
Psary	3 425,55	3 673,67	4 590,06	5 190,98	5 723,61	5 447,99	6 654,86
Świerklaniec	3 680,80	3 813,54	4 268,07	4 961,05	5 160,68	6 075,70	6 487,32

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Banku Danych Lokalnych

Opisując potencjał rynku pracy, przywołać należy dane o pracujących oraz o podmiotach gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym. Porównanie lat 2015 i 2021 przedstawiają poniższe tabele:

Tabela 8: Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD

Gmina	Pracujący w gminach wchodzących w skład LGD					
	Ogółem		Mężczyźni		Kobiety	
	2015	2021	2015	2021	2015	2021
Mierzęcice	781	751	305	328	476	423
Ożarówice	2 951	3473	2058	2 135	1 273	1415
Woźniki	951	1143	386	508	565	635
Bobrowniki	1 030	1 005	468	469	562	536
Siewierz	3 537	3 016	1 802	1 465	1 735	1 551
Psary	809	1 721	363	821	446	900
Świerklaniec	1 757	1827	1 068	1 093	689	734

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 9: Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym

Podmioty gospodarki narodowej w rejestrze REGON na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym							
Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mierzęcice	1400	1413	1461	1519	1579	1638	1741
Ożarówice	1842	1877	1920	1954	2011	2118	2153

Woźniki	1293	1333	1347	1388	1450	1499	1573
Bobrowniki	1586	1615	1690	1730	1797	1890	1955
Siewierz	1780	1807	1856	1893	1991	2066	2146
Psary	1679	1701	1754	1890	1972	2059	2141
Świerklaniec	1933	1981	2019	2069	2140	2219	2317

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Na przestrzeni ostatnich lat wzrosła więc aktywność gospodarcza mieszkańców regionu – ilość pracujących wzrosła z 11816 w 2015 roku do 12936 w 2021 roku oraz ilość podmiotów gospodarczych z 11 513 w 2015 roku do 14 026 w 2021 roku. W dalszym ciągu jednak nasycenie obszaru LGD w podmioty gospodarcze jest niewystarczające, podobnie jak struktura tych podmiotów – w dalszym ciągu brakuje podmiotów oferujących usługi dla ludności.

Wyszczególniona powyżej kategoria ludności w wieku produkcyjnym wymaga również uwzględnienia danych dotyczących udziału w niej zarejestrowanych bezrobotnych. Dane dla każdej z gmin osobno przedstawia poniższa tabela:

Tabela 10: Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym [procent]

Gmina	Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w gminach wchodzących w skład LGD					
	Ogółem				Mężczyźni	Kobiety
	2015	2021	2015	2021	2015	2021
Mierzęcice	5,2	2,7	4,4	2,3	6,1	3,2
Ożarówice	5,3	3,6	4,5	3,2	6,1	3,9
Woźniki	5,7	3,4	4,8	2,3	6,7	4,6
Bobrowniki	5,8	3,2	4,9	3,1	6,7	3,3
Siewierz	5,9	3,8	5,6	3,7	6,1	4,0
Psary	6,5	2,9	6,1	3,0	7,0	2,8
Świerklaniec	4,9	3,4	4,5	3,2	5,4	3,7

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Reasumując, udział osób bezrobotnych w obszarze LGD w 2015 roku wynosił 5,61 %, a w 2021 – 3,28 %.

Analizując w tym układzie obszar pomocy społecznej na obszarze LGD wskazać należy liczbę beneficjentów środowiskowej pomocy społecznej, która pomiędzy 2015 a 2021 roku spadła z 2359 do 1155 w skali całego LGD.

Tabela 11: Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności

Beneficjenci środowiskowej pomocy społecznej na 10 tys. ludności							
Gmina	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021
Mierzęcice	343	311	239	188	171	139	257
Ożarówice	313	254	197	181	159	175	188
Woźniki	485	444	367	270	237	180	159
Bobrowniki	378	346	328	240	199	162	140
Siewierz	291	280	190	169	155	157	146
Psary	270	252	204	179	159	124	137
Świerklaniec	279	274	229	221	162	154	128

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Stan infrastruktury zobrazowany został za pomocą danych dotyczących ilości osób korzystających z sieci kanalizacyjnej i wodociągowej, stanu infrastruktury kulturalnej i turystycznej

Tabela 12: Korzystający z sieci kanalizacyjnej

Gmina	Ludność	Ilość osób korzystających z sieci kanalizacyjnej	Procent osób korzystających z sieci kanalizacyjnej
Bobrowniki	12 102	7421	61,32%
Mierzęcice	7 691	5183	67,39%
Ożarówice	5 868	3552	60,53%
Psary	12 234	404	3,30%
Siewierz	12 405	2869	23,13%
Świerklaniec	12 524	5895	47,07%
Woźniki	9 553	4950	51,82%

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 13: Korzystający z sieci wodociągowej

Gmina	Ludność	Ilość osób korzystających z sieci wodociągowej	Procent osób korzystających z sieci wodociągowej
Bobrowniki	12 102	12000	99,16%
Mierzęcice	7 691	7591	98,70%
Ożarówice	5 868	5862	99,90%
Psary	12 234	12201	99,73%
Siewierz	12 405	12405	100,00%
Świerklaniec	12 524	12524	100,00%
Woźniki	9 553	9319	97,55%

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 14: Dane dotyczące bibliotek i czytelnictwa

Gmina	Ludność na 1 placówkę biblioteczną	Księgozbiór bibliotek na 1000 ludności
Bobrowniki	2484	6578,6
Mierzęcice	1962	8400,8
Ożarówice	1948	4588,0
Psary	3095	4954,5
Siewierz	3168	8432,4
Świerklaniec	6392	2256,9
Woźniki	3150	3904,7

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 15: Dane dotyczące centrów, domów i ośrodków kultury, klubów i świetlic

Gmina	Centra, domy i ośrodki kultury, kluby i świetlice	Koła kluby sekcje	Członkowie kół/klubów/sekcji
Bobrowniki	4	26	462
Mierzęcice	1	16	198
Ożarówice	1	10	222
Psary	7	7	236
Siewierz	1	26	546
Świerklaniec	1	6	110
Woźniki	1	26	462

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Z aktywnością społeczną związane są również działające na obszarze LGD organizacje tworzące sektor pozarządowy (w szerokim rozumieniu). Z zebranych danych wynika, że na obszarze LGD w 2020 działało 221 stowarzyszeń i organizacji społecznych (najwięcej w Siewierzu i Bobrownikach), 13 fundacji i 10 spółdzielni. Poniższa tabela prezentuje szczegółowe dane:

Tabela 16: Sektor prywatny – liczba spółdzielni, fundacji, stowarzyszeń i organizacji społecznych

Gmina	Spółdzielnie	Fundacje	Stowarzyszenia i organizacje społeczne
Bobrowniki	0	3	41
Mierzęcice	2	1	21
Ożarówice	0	3	27
Psary	1	0	33
Siewierz	2	3	38
Świerklaniec	3	2	33
Woźniki	2	1	28
łącznie na obszarze LSR	10	13	221

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Aktywność ukierunkowaną na turystykę i rekreację wiązać należy z dziedzictwem historycznym, religijnym i kulturowym (opisane szczegółowo w podrozdziale „Uwarunkowania kulturowe”) oraz z takimi atutami obszaru LGD, którymi są walory przyrodnicze sprzyjające rozwojowi turystyki rowerowej: ukształtowanie urozmaiconej rzeźby terenu, występowanie terenów o dużej lesistości, rozległych przestrzeni pól i łąk, wód powierzchniowych oraz obecność form ochrony przyrody. W kontekście turystyki dane dające obraz jej stanu prezentowane są przez dane dotyczące ilości turystycznych obiektów noclegowych w gminach.

Tabela 17: Turystyczne obiekty noclegowe w gminach

Turystyczne obiekty noclegowe w gminach – stan na dzień 31 lipca w poszczególnych latach				
Nazwa gminy/rok	2016	2018	2020	2021
Mierzęcice	4	5	3	1
Ożarówice	2	2	2	2
Woźniki	2	2	1	1
Bobrowniki	-	-	-	-
Siewierz	2	2	2	1
Psary	1	1	1	1
Świerklaniec	0	1	1	1

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Dane wskaźnikowe

Poniżej przedstawiane są dane wskaźnikowe dotyczące kryteriów oceny LSR nr: 5.3, 5.4, 5.5, 5.6, 5.7 i 5.8

Tabela 18: Bezrobotni na obszarze LSR

Gmina	Bezrobotni zarejestrowani	Ludność w wieku przedprodukcyjnym
Bobrowniki	219	7486
Mierzęcice	141	4890
Ożarówice	118	3638
Psary	232	7490
Siewierz	277	7659
Świerklaniec	294	8089

Tabela 19: Dochód podatkowy na obszarze LSR

Gmina	Dochód podatkowy (PLN)
Bobrowniki	1996,15
Mierzęcice	1755,09
Ożarówice	3257,87
Psary	2140,38
Siewierz	2562,89
Świerklaniec	2127,00
Woźniki	1635,63

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 20: Środowiskowa pomoc społeczna na obszarze LSR

Gmina	Osoby korzystające z pomocy środowiskowej	Ludność ogółem
Bobrowniki	197	12420
Mierzęcice	106	7847
Ożarówice	102	5845
Psary	152	12381
Siewierz	195	12670
Świerklaniec	193	12783
Woźniki	173	9451

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 21: Ludność w wieku nieprodukcyjnym na obszarze LSR

Gmina	Ludność w wieku nieprodukcyjnym	Ludność ogółem
Bobrowniki	2151	12420
Mierzęcice	1412	7847
Ożarówice	1075	5845
Psary	2236	12381
Siewierz	2230	12670
Świerklaniec	2540	12783
Woźniki	1753	9451

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 22: Migracje na obszarze LSR

Gmina	Zameldowania	Wymeldowania	Ludność ogółem
Bobrowniki	199	122	12420
Mierzęcice	80	49	7847
Ożarówice	54	31	5845
Psary	224	72	12381
Siewierz	166	69	12670
Świerklaniec	240	127	12783
Woźniki	81	71	9451

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 23: Przedsiębiorczość na obszarze LSR

Gmina	Podmioty gospodarcze o klasie wielkości 0-9	Podmioty gospodarcze o klasie wielkości 10-49	Ludność ogółem
Bobrowniki	1289	36	12420
Mierzęcice	721	27	7847
Ożarówice	711	26	5845
Psary	1435	38	12381
Siewierz	1437	50	12670
Świerklaniec	1618	51	12783
Woźniki	848	34	9451

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Tabela 24: Formy ochrony przyrody na obszarze LSR

Gmina	Powierzchnia form ochrony przyrody - Natura 2000, park narodowy, park krajobrazowy, rezerwat przyrody, obszar chronionego krajobrazu
Bobrowniki	-
Mierzęcice	-
Ożarówice	-
Psary	-
Siewierz	obszar Natura 2000 Lipienniki w Dąbrowie Górniczej użytek ekologiczny w dolinie Przemszy
Świerklaniec	-
Woźniki	rezerwat przyrody Góra Grojec park krajobrazowy Lasy nad Górną Liswartą obszar Natura 2000 Bagno Bruch

Źródło: Opracowanie na podstawie Banku Danych Lokalnych

Lesistość

Do głównych elementów wpływających na atrakcyjność krajobrazową i przyrodniczą obszaru LGD zaliczyć należy występujące w granicach gmin: Bobrowniki, Mierzęcice, Ożarówice, Psary, Siewierz, Świerklaniec, Woźniki-obszary kompleksów leśnych. Kompleksy leśne wraz z otwartymi przestrzeniami, tworzą swoiste korytarze ekologiczne mające kontynuację na terenach sąsiadujących z LGD.

Na terenie LGD znajdują się lasy, które łącznie obejmują powierzchnię 13 764,84 ha. Średnia lesistość dla obszaru LGD wynosi 25,2 %. Udział powierzchni leśnych w poszczególnych gminach przedstawia poniższa tabela.

Tabela 25: Udział powierzchni leśnych w poszczególnych gminach LGD

Gmina	Powierzchnia gruntów leśnych [ha]	Lesistość [%]
Bobrowniki	1160,71	21,8
Mierzęcice	756,08	15,1
Ożarówice	587,20	12,4
Psary	694,59	14,6
Siewierz	3622,48	31,3
Świerklaniec	2049,21	43,8
Woźniki	4894,57	37,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie GUS

Jak wynika z powyższych danych najwięcej lasów pod względem wielkości zajmowanego obszaru znajduje się w gminie Woźniki. Analizując z kolei udział powierzchni zajmowanej przez lasy w stosunku do powierzchni gminy,

to można tutaj wyróżnić gminę Świerklaniec, w której lasy zajmują ponad 43 % terenu gminy. Większość lasów na tym terenie jest własnością Skarbu Państwa. Lasy państwowe obszaru LGD znajdują się we władaniu: Nadleśnictwa Siewierz, Koszęcin i Świerklaniec. W administracji Nadleśnictwa Świerklaniec pozostają lasy z terenu Gminy Bobrowniki, Świerklaniec oraz lasy z północno-zachodniej części gminy Psary. W obrębie Brynica - Nadleśnictwo Świerklaniec znajdują się tereny leśne z terenu gminy Woźniki. Woźnickie lasy podlegają także pod obręb Boronów i Zielona - Nadleśnictwo Koszęcin. Z kolei większość lasów z terenu gminy Siewierz, Ożarówce, Mierzęcice i Psary podlega pod Nadleśnictwo Siewierz. Na obszarach leśnych przeważają typy siedliskowe tj. bór mieszany i bór świeży. Wśród panujących drzewostanów gatunkiem dominującym jest sosna, która zajmuje ponad 80 % powierzchni zalesionej. Drugim obok sosny gatunkiem wyróżniającym się jest świerk. Oprócz drzew iglastych, na obszarze LGD występują również drzewa liściaste, spośród których najwięcej jest brzoź i dębów. Ponadto niewielka powierzchnia lasów jest zajęta przez takie gatunki jak: buk, modrzew, jodła i osika. Obecność lasów wpływa na polepszenie warunków klimatycznych i zdrowotnych obszaru LGD. Stanowią one naturalny filtr ochronny zapobiegający przedostawaniu się zanieczyszczeń pochodzących z pobliskich terenów miejskich tj. Tarnowskie Góry, Miasteczko Śląskie czy Kalety. Wyłączając aspekty gospodarcze i środowiskowe, lasy posiadają duże znaczenie dla wypoczynku, rekreacji i turystyki na tym obszarze.

Zasoby wodne

Sieć rzeczną obszaru LGD tworzą głównie rzeki: Brynica, Czarna Przemsza oraz Mała Panew. Podstawą drenażu południowej i zachodniej części obszaru LGD jest rzeka Brynica, która płynie z północy w kierunku południowym a następnie w kierunku południowo- wschodnim. Brynica stanowi prawy, przy tym główny dopływ Czarnej Przemszy. Swój początek bierze w Mysłowie, na wysokości 350 m n.p.m. Czarna Przemsza przepływa przez wschodnią i południową część obszaru LGD. Stanowi ona prawy dopływ Przemszy, która z kolei uchodzi do Wisły. Źródła Czarnej Przemszy znajdują się na wysokości 385 m n.p.m. w Bzowie, dzielnicy Zawiercia. Mała Panew z kolei przepływa przez północne tereny LGD, przez gminę Woźniki. Jest ona prawym dopływem Odry. Źródła rzeki znajdują się w pobliżu miasta Koziegłowy.

Do najważniejszych zbiorników wód powierzchniowych na terenie LGD należą:

Zbiornik Kozłowa Góra - powstał on w 1939 roku w wyniku spiętrzenia wód Brynicy i jest zlokalizowany w gminie Świerklaniec. Zbiornik utworzono dla celów militarnych, stanowił on element systemu umocnień stałych i polowych (np. schrony bojowe, zapory przeciwczołgowe, stanowiska artylerii). Obecnie stanowi rezeruar dla celów zaopatrzenia w wodę mieszkańców Górnego Śląska. Kolejną jego funkcją jest ochrona doliny Brynicy przed powodzią. Powierzchnia zbiornika wynosi 588 ha.

Jezioro Nakło-Chechło. Na terenie gminy Świerklaniec znajduje się również ponad 100-hektarowy zalew, który powstał w wyrobisku popiaskowym. Wody w jeziorze zaliczają się do pierwszej klasy czystości i jest ono udostępniane do kąpeli. Zbiornik ten stanowi lokalną atrakcję turystyczną. Wokół niego rozbudowały się osiedla domków letniskowych a sam zalew pełni funkcję turystyczno- rekreacyjną. Podobną rolę pełni Jezioro Rogoźnickie.

Jeziora Rogoźnickie I i II - jeziora Rogoźnickie są zlokalizowane na terenie gminy Bobrowniki. Powstały one na rzece Jawornik, w miejscu w którym rzeka wypływa pomiędzy rozlicznych pagórków i rozlewa się na równinie w pobliżu Dobieszowic. Wokół jeziora również odnotowano występowanie kilku naturalnych wypływów wód. Są to jeziora pochodzenia antropogenicznego (w wyrobiskach popiaskowych). Powierzchnia zbiorników wynosi 38,5 ha.

Zalew Przeczycko-Siewierski - zalew Przeczycko- Siewierski powstał na skutek spiętrzenia wód Czarnej Przemszy. Jego powierzchnia wynosi 480 h, z czego 170 ha znajduje się na terenie gminy Mierzęcice, a pozostała część w granicach gminy Siewierz. Zbiornik ten został utworzony w celu zaopatrzenia w wodę elektrowni łągisza. Stanowi on także atrakcję pod względem rekreacji oraz stwarza możliwości uprawiania sportów wodnych wśród mieszkańców obszaru LGD jak również całego Śląska.

Ochrona środowiska

Północno – zachodnią część obszaru LGD, należąca do Woźnik stanowi fragment Parku Krajobrazowego „Lasy nad Górną Liswartą”. Jest to najbogatszy pod względem przyrodniczym i krajobrazowym obszar LGD. W środkowej części znajdują się tereny leśne, licznie zamieszkane przez zwierzęta leśne.

Na terenie LGD zidentyfikowano stanowiska 15 gatunków roślin objętych w Polsce ochroną prawną i występujących na stanowiskach naturalnych: Orlik pospolity, Pomocnik baldaszkowaty, Rojownik (rojnik) pospolity, Goryczka wąskolistna, Dziewięciślić bezłodygowy, Mieczyk błotny, Listera jajowata, Kruszczyk błotny, Kruszczyk szerokolistny, Kruszczyk rdzawoczerwony, Kukułka szerokolistna, Pierwiosnek lekarski, Wilżyna ciernista, Konwalia majowa, Przyłaszczka pospolita. Stwierdzono również występowanie tak rzadkich gatunków jak: turzycy wiosennej, poziomki twardej, zarazy czerwonej, tymotki Boehmera, szatwi łąkowej, żebrzycy rocznej.

Spośród chronionych gatunków zwierząt na uwagę zasługują gniazdujące w rejonie Zalewu Przeczycko - Siewierskiego perkoz rdzawoszyi i mewa śmieszka. Na równinie występują dość pospolite gatunki ornitofauny: bażanta, potrzeszca, kulczyka, sikory, trzciniaka, świergotka, skowronka.

Podstawowym źródłem zanieczyszczeń powietrza jest emisja substancji toksycznych pochodzących z procesów spalania paliw stałych, ciekłych i gazowych w celach energetycznych i technologicznych. Ze źródeł emisji pozaprzemysłowych coraz istotniejszą rolę odgrywają źródła emisji niskiej, związanej z eksploatacją w okresie zimowym palenisk węglowych z kotłowni wbudowanych w domach mieszkalnych i użyteczności publicznej.

Na terenie LGD niewielka część budynków jednorodzinnych podłączonych jest do sieci gazowej, przy czym niewiele z nich z przyczyn ekonomicznych korzysta z gazu do celów grzewczych. Pozostałe budynki korzystają z domowych kotłowni węglowych opalanych najczęściej węglem. Zanieczyszczenia emitowane są kominami o wysokości około 10 m, co powoduje rozprzestrzenianie się zanieczyszczeń po najbliższej okolicy.

Mimo inwestycji w odnawialne źródła energii (głównie w ramach inwestycji dofinansowanych z funduszy unijnych – np. w gminie Ozarowice i Psary) oraz wprowadzeniu uchwały antyśmogowej przez Sejmik Województwa Śląskiego koniecznym jest ciągłe promowanie ekologicznych źródeł ciepła, wytwarzania bioenergii oraz stosowanie odnawialnych źródeł energii. Pozwoli to zapobiec narastającemu zanieczyszczeniu środowiska i wpłynąć pośrednio na rozwój rolnictwa. Realizacja działań może przyczynić się do poprawy konkurencyjności gospodarki poprzez zmniejszenie energochłonności sektora publicznego i prywatnego (w tym działalności pozarolniczej). Zastosowanie odnawialnych źródeł energii może mieć wpływ na poprawę jakości życia oraz ochronę zdrowia mieszkańców.

Uwarunkowania kulturowe

Jednym z istotnych elementów kultury i historii obszaru LGD wynikającym z położenia geograficznego gmin Lokalnej Grupy jest odcinek rzeki Brynicy będący historyczną granicą między Śląskiem a Zagłębiem. Brynica była na przestrzeni długiego czasu rzeką graniczną łączącą mieszkańców po obu jej stronach m.in. od strony Zagłębia Dąbrowskiego miejscowości Bobrowniki, a od strony Śląska, Piekary Śląskie. LGD „Brynica to nie granica” tym samym łączy w sobie obszary należące do Śląska (gmina Świerklaniec, Woźniki) oraz należące do Zagłębia (gmina Bobrowniki, Mierzęcice, Ozarowice, Psary, Siewierz). Kraina dwóch regionów jaką stała się LGD w wyniku poszerzenie swojego zasięgu sprzyja wymianie i kultywowaniu bogatych tradycji. Obszar Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” to tradycje wynikające przede wszystkim z górnictwa. Gmina Psary wchodząca w skład LGD posiada długą tradycję przemysłową bowiem na jej terenie w roku 1789 powstała najstarsza kopalnia Zagłębia Dąbrowskiego. Również na terenie Bobrownik w XIX w. rozwijało się górnictwo miejscowe, na ziemiach gminy istniały dwie kopalnie rudy żelaznej jedna galmanu, jedna płuczka galmanu. Dodatkowym atutem spajającym ten obszar są uwarunkowania historyczne. Obszar ten należał w bardzo długim okresie do Polski. Zwyczaj, spójność społeczna i gospodarcza jest bardzo duża. Wymusza to nie tylko na ludności, ale również na władzach samorządowych współpracę. Dziedzictwem kulturowym można nazwać linię umocnień z okresu II wojny światowej wybudowanych przez polskich wojskowych po objęciu władzy przez Hitlera 1933 r. Fortyfikacje usytuowane w rejonie Mierzęcic i Ozarowic stanowiły północną część linii umocnień Obszaru Warownego „Śląsk”. Budowa fortyfikacji miała na celu obronę uprzemysłowionej części woj. śląskiego.

Ważniejsze obiekty zabytkowe w poszczególnych Gminach obszaru LGD:

Gmina Bobrowniki:

Kościół parafialny Św. Wawrzyńca w Bobrownikach (1669 r.), Zespół zabytków w Myszkowicach, Mur dawnego dworu w Myszkowicach z XVII w., Kościół parafialny Św. Jakuba w Sączowie (1872 r.), Dwór w Dobieszowicach z XVII w., Kapliczka przydrożna w Twardowicach

Gmina Mierzęcice:

Zespół kościelny z XVIII w. w Targoszycach: kościół parafialny pod wezwaniem Św. Mikołaja, mur otaczający kościół, cztery kaplice w głębokich wnękach w murze, wyposażenie kościoła parafialnego pod wezwaniem Św. Mikołaja obejmujące ołtarze, chrzcielnicę i ambonę, Kaplica z XVIII/XIX wieku, murowana, z wieżyczką na sygnaturkę w Nowej Wsi, Kapliczka p.w. św. Wawrzyńca w Mierzęcicach, Kapliczka z figurą świętego Mikołaja z XVII w. w Mierzęcicach, XVIII wieczna Figura Jezusa Frasobliwego w Boguchwałowicach, Kapliczka myśliwych w Niwiskach, Kapliczka ku pokrzepieniu serc w Niwiskach, XVIII w. Kapliczki z figurami św. Jana Nepomucena w Przeczycach i Toporowicach, Umocnienia Obszaru Warownego „Śląsk” - 2 bunkry w Nowej Wsi

Gmina Ożarowice:

Kościół św. Barbary z XVIII w. w Ożarowicach, stanowisko archeologiczne - osada kultury łużyckiej z okresu wczesnego średniowiecza (Ożarowice - Opary)

Gmina Psary:

Kapliczka przydrożna z sygnaturką i dzwonkiem oraz dwie figury w Brzękowicach Dolnych, Kapliczka przydrożna z drewnianą rzeźbą Św. Jana Nepomucena z XIX w. w Dąbiu Dolnym, Kapliczka przydrożna z sygnaturką i dzwonkiem oraz dwie figury w Dąbiu Dolnym, Figura Chrystusa upadającego pod krzyżem oraz figura Chrystusa Frasobliwego w Strzyżowicach

Gmina Siewierz:

Kościół św. Jana Chrzciciela w Siewierzu – jeden z najstarszych zabytków województwa śląskiego (z 1140r.), Zamek książąt śląskich, w latach 1443-1790 biskupów krakowskich – książąt siewierskich, Kościół pod wezwaniem świętej Barbary i Walentego w Siewierzu, Kościół pod wezwaniem świętego Macieja Apostoła w Siewierzu, Kościół św. Doroty i św. Marcina w Wojkowicach Kościelnych, Budynek Starej Gminy w Siewierzu z XIX w., Kamienica mieszczańska w Siewierzu z XIII w. (Kamienica w Rynku nr 22), Rynek w Siewierzu - średniowieczny układ urbanistyczny, Kaplica Załassowskich w Żeliszawicach, Folwark Sulikowski w Siewierzu

Gmina Świerklaniec:

Park o charakterze parku angielskiego XVIII w., Kościół pod wezwaniem Matki Boskiej Częstochowskiej – dawny zespół kaplicy mauzoleum rodu von Donnersmarck II poł. XIX w., Pałacyk Dom Kawalera znajdujący się na terenie parku krajobrazowego (bud. 1900 – 1902), Zamek wraz z założeniem parkowym neogotycki z XIX wieku w Nakle Śląskim, Ruiny zamku usytuowane w lesie na wschód od wsi (plan prostokątny z ryzalitem i czterema okrągłymi wieżami XIX w.) w Nakle Śląskim

Gmina Woźniki:

Kościół z przełomu XVII i XVIII w. w Lubszy, Dom organistówka z przełomu XVIII i XIX w. w Lubszy, Zespół dworski z XVIII w. w Czarnym Lesie, Kościół Opatrzności Bożej z XVIII w. w Piasku, Drewniany kościół św. Walentego z XVII w. Woźnikach.

Spójność obszaru

Biorąc pod uwagę powyższe można postawić tezę, że obszar LGD „Brynica to nie granica” cechuje się spójnością - tworzą ją gminy, których jednym z istotnych elementów kultury i historii jest odcinek rzeki Brynicy będący historyczną granicą między Śląskiem a Zagłębiem. Brynica była na przestrzeni długiego czasu rzeką graniczną łączącą mieszkańców po obu jej stronach a LGD „Brynica to nie granica” tym samym łączy w sobie obszary należące do Śląska (gmina Świerklaniec, Woźniki) oraz należące do Zagłębia (gmina Bobrowniki, Mierzęcice, Ożarowice, Psary, Siewierz). Biorąc pod uwagę skomplikowaną historię i spuściznę kulturową wynikającą z przeszłości tych ziem, która odcisnęła piętno na osobowości i postawach dzisiejszych mieszkańców tego obszaru, należy stwierdzić, że kraina dwóch regionów jaką stała się LGD, mimo historycznych różnic wynikających z różnej

przynależności państwowej jej terenów w czasach zaborów, sprzyja wymianie i kultywowaniu bogatych tradycji i wykazuje wiele cech wspólnych.

Ponadto obszar objęty niniejszą LSR obejmuje gminy znajdujące się w powiatach tarnogórskim, lublinieckim oraz będzińskim województwa śląskiego. Gminy te współpracując i kooperując w oparciu o zapisy LSR na lata 2007-2013 oraz 2014-2020 zawiązały sieć powiązań instytucjonalnych, gospodarczych, kulturalnych i społecznych, adekwatnych do istniejących grup interesu. Powiązania te okazały się być na tyle silne i trwałe, że jednostki te postanowiły kontynuować współpracę w kolejnych latach.

Jednostki realizujące w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Brynica nie granica” podejście zintegrowane polegające na łączeniu działań, zasobów i kompetencji różnych sektorów wyodrębniły i dobrały takie przedsięwzięcia, które umożliwiają wspieranie rozwoju wszystkich grup interesu i sektorów należących do LGD: przedsiębiorców, samorządów, organizacji pozarządowych i mieszkańców.

Takie podejście ma wzmacniać obszar realizacji LSR, który charakteryzuje się poniższymi wspólnymi cechami, świadczącymi o ich trwałym i spójnym na wielu poziomach powiązaniu:

- wszystkie gminy wg. podziału geomorfologicznego leżą w obrębie makroregionu Wyżyna Śląska. Wyżyna Śląska stanowi zachodnią część podprovincji, jaką jest Wyżyna Śląsko-Krakowska,
- struktura rolnictwa na całym obszarze 7 gmin jest podobna i charakteryzuje się dużą ilością rozproszonych i małych gospodarstw o dość dobrych glebach, ze względu na małą skalę tej działalności i niski próg dochodowości koniecznym jest rozwijanie pozarolniczych form działalności,
- dominantą przestrzenną a zarazem historyczną obszaru jest rzeka Brynica. Historycznie ta część gmin, która znajduje się po prawej stronie rzeki Brynicy, przynależała do zaboru pruskiego, a ta po lewej stronie Brynicy, do zaboru rosyjskiego. Jednakże atutem spajającym ten obszar są uwarunkowania historyczne. Obszar ten należał w bardzo długim okresie do Polski a nawet pod zaborami kultywowano lokalne dziedzictwo i tradycje, stąd zwyczaje, spójność społeczna i gospodarcza są bardzo duże,
- gminy należące do obszaru realizacji LSR stanowią spójny przestrzennie obszar, sąsiadują ze sobą i z aglomeracją górnośląską, stanowiącą tzw. „biegun wzrostu” dla tychże gmin. Przebiegająca w pobliżu rozwinięta infrastruktura dróg krajowych i wojewódzkich, bliskość autostrady A1 i i miast konurbacji górnośląskiej są niewątpliwymi aututami, co jest swoistym katalizatorem wymiany kulturalnej i wpływu na lokalne społeczności, światopoglądu i postaw reprezentowanych przez mieszkańców aglomeracji,
- centralnym punktem LGD, stanowiącym odniesienie i element intensyfikującym rozwój obszaru jest Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice-Pyrzowice”, zwiększający atrakcyjność inwestycyjną obszaru,
- na całym obszarze zaobserwowany rozwój działalności gospodarczej i struktura sektora prywatnego oparta jest o działalność osób fizycznych prowadzących zróżnicowaną działalność gospodarczą,
- na obszarze realizacji LSR występuje dodatnie saldo migracji, co należy ocenić jako pozytywny trend osadniczy, a średnia dochodów gmin na obszarze LGD jest wyższa niż stosowna średnia dla kraju, co świadczy o odpowiedniej sile nabywczej oraz przy uwzględnieniu zasady dodatkowości pomocy ze środków UE, o potencjale do realizacji zamierzonych operacji i przedsięwzięć,
- na całym obszarze występuje duża liczba organizacji społecznych przekładająca się na aktywność społeczną i kulturalną ze strony: Gminnych Ośrodków Kultury oraz różnego rodzaju zespołów, chórów, orkiestr, Kół Gospodyń Wiejskich, Ochotniczych Straży Pożarnych czy organizacji pozarządowych,
- duża waga przywiązywana przez mieszkańców do podtrzymywania i pielęgnowania lokalnych tradycji, a także do wspierania tradycyjnych rzemiosł i działalności artystycznej,
- gminy posiadają bogate zasoby wodne, w tym ważne i atrakcyjne zbiorniki wód powierzchniowych: Zbiornik Kozłowa Góra, Jezioro Nakło- Chechło, Jeziora Rogoźnickie oraz Zalew Przeczycko- Siewierski, ponadto posiadają cenne przyrodniczo i kulturowo miejsca, stanowiące ważny element rozwoju turystyki.

Spójność tego obszaru musi być także rozpatrywana w kategorii problemów, które dotyczą obszaru oraz jego społeczności i powinny być spójnie rozwiązywane. Wspólne, w tym zakresie jest, że:

- gminy charakteryzują się podobnymi problemami dotyczącymi bezrobocia i tendencjami dotyczącymi problemów społecznych i demograficznych, w tym trendami związanymi ze starzejącym się społeczeństwem, wyalienowaniem, małą aktywnością społeczną młodzieży,

- większość mieszkańców obszaru znajduje się w wieku produkcyjnym, ale zachodzą trendy wzrostowe dla grup przed i poprodukcyjnej, gdzie trend w przypadku tej drugiej grupy jest zdecydowanie niekorzystny, a w przypadku tej pierwszej grupy, trzeba podejmować działania, które w przyszłości ograniczą odpływ zdolnych ludzi do atrakcyjniejszych ośrodków miejskich aglomeracji śląskiej,
- na charakteryzowanym obszarze negatywną rolę w procesie ochrony środowiska, odgrywają źródła emisji niskiej, związanej z eksploatacją w okresie zimowym palenisk węglowych z kotłowni wbudowanych w domach mieszkalnych i użyteczności publicznej,
- na całym terenie LGD koniecznym jest wprowadzenie rozwiązań z zakresu efektywności energetycznej, ekologicznych źródeł ciepła, wytwarzania bioenergii oraz stosowanie odnawialnych źródeł energii, co pozwoli zapobiec narastającemu zanieczyszczeniu środowiska i wpłynąć pośrednio na rozwój rolnictwa,
- koniecznym na analizowanym obszarze jest stworzenie warunków do zrównoważonego rolnictwa, adaptacji i dostosowanie się do zachodzących zmian klimatycznych, poprawa oraz ochrona środowiska i dziedzictwa przyrodniczego, stworzenie przyjaznej przestrzeni do życia i funkcjonowania, w tym rozwój infrastruktury i odpowiednie gospodarowanie przestrzenią,
- koniecznym jest wykorzystanie potencjału powstających podmiotów gospodarczych w kierunku działalności usługowej i mało wykorzystanych innowacji.

Charakteryzowany obszar LGD „Brynica to nie granica” cechuje daleko idąca wspólnota występujących potencjałów i problemów. Spójność tego obszaru przejawia się w wielu wymiarach: począwszy od historycznego, poprzez przestrzenny, gospodarczy, społeczny i środowiskowy. Wszystkie te czynniki zostały uwzględnione przy tworzeniu celów i umożliwiają maksymalne wykorzystanie posiadanych potencjałów oraz przeciwdziałanie zaistniałym problemom.

Spójność obszaru przejawia się także w zbieżnym określeniu grup docelowych LSR. Są nimi grupa osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz grupa osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym. Charakteryzuje się ona niskim poziomem integracji społecznej oraz chęci współuczestnictwa i współdziałania na rzecz innych oraz poważnymi problemami natury społecznej. Na obszarze LGD można zauważyć niekorzystny trend demograficzny, w którym mimo tego, że większość mieszkańców tego obszaru znajduje się w wieku produkcyjnym, zachodzą trendy wzrostowe dla grup przed i poprodukcyjnej. Powyższe należy interpretować w powiązaniu z faktem, że występuje także zjawisko starzenia się społeczeństwa, przekładające się na wzrastające zapotrzebowanie na usługi opiekuńczo-socjalne ze strony osób starszych oraz pogłębiające się poczucie wykluczenia społecznego i cyfrowego w związku z ograniczeniem funkcji poznawczych, dotyczące w szczególności grupę poprodukcyjną. Ponadto z jednej strony zachodzi zjawisko małej aktywności społecznej młodzieży stanowiącej grupę przedprodukcyjną, a z drugiej brak jest perspektyw rozwoju dla ludzi młodych, takich jak w dużych miastach aglomeracji śląskiej, przekładający się na zagrożenie odpływem młodych ludzi do atrakcyjniejszych ze względów rozwojowych ośrodków miejskich. Rosnący poziom wyalienowania i zauważalnie mała aktywność społeczna młodzieży jest spowodowana różnymi czynnikami. Po części zmianami w postawach społeczeństwa i wyalienowanie spowodowanym epidemią COVID i ograniczeniem stosunków między ludzkich, po części poczuciem zagrożenia bezpieczeństwa wynikającym z konfliktu zbrojnego na Ukrainie i obserwacji problemów przymusowych migrantów z tego kraju. Nie bez znaczenia jest także ogólna tendencja, zmiany charakteru społeczeństwa, w kierunku społeczeństwa masowego, wyalienowanego z życia społecznego poprzez przeniesienie kontaktów międzyludzkich w rzeczywistość wirtualną oraz tendencja do zanikania więzi rodzinnych czy sąsiedzkich. Z tego powodu konieczne jest wsparcie integracji i aktywizacji, w tym osób starszych i młodzieży i kreowanie działań angażujących międzypokoleniowo członków całych rodzin. Ponadto ze względu, na fakt, że gminy obszaru LGD bezpośrednio doświadczają fali uchodźczej, poprzez kanał migracyjny jakim jest Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice” problemem jest także kryzys migracyjny. Migranci są rozlokowani na obszarze całego LGD ze względu na bezpośrednią bliskość portu lotniczego. Cierpią oni na zjawisko wyalienowania, doświadczają zagubienia i problemów w radzeniu sobie z doświadczeniem okrucieństwa, traumy wojennej i migracji. To wszystko przekłada się na trudności integracyjne migrantów i konieczność podejmowania działań aktywizujących dla tej grupy. Na obszarze LGD można także zauważyć narastające zjawisko wykluczenia i patologii społecznych, zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży (m.in. alkoholizm, ubóstwo, niepełnosprawność,

przestępczość, bezradność) oraz narastające problemy poszukujących zatrudnienia związane ze zdiagnozowanym narastającym bezrobociem. W tym kontekście należy zwrócić uwagę na fakt, że na obszarze LGD większość osób pracujących stanowią mężczyźni, a bezrobocie jest większe wśród kobiet niż mężczyzn. Koniecznym więc jest prowadzenie działań zmierzających do poprawy sytuacji kobiet, które w większości sprawują opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osobami niepełnosprawnymi oraz działania mające na celu budowanie świadomości środowiskowej w kontekście zdiagnozowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. To właśnie często niepełnosprawność lub konieczność opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, czy konieczność sprawowania opieki nad dziećmi przekłada się na problem bezrobocia czy ograniczonego poszukiwania pracy. Ponadto w dobie zaistniałego kryzysu energetycznego zauważalne jest ubóstwo energetyczne wśród mieszkańców obszaru LGD, które szczególnie dotyka osoby mniej zamożne, w tym starsze, rodziny wielodzietne oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci, gdzie w większości są to kobiety. Ubóstwo, które dotyka w większym stopniu kobiet (feminizacja biedy), może sprawić, że nie będzie ich stać na opłaty w razie podwyżki, z kolei w gospodarstwach prowadzonych samodzielnie przez kobiety, częściej kupuje się opał w mniejszych ilościach zamiast hurtowo, co znacząco podnosi koszty.

Powyższe problemy znalazły odzwierciedlenie w przeprowadzonych konsultacji społecznych i badaniach sondażowych. Uczestnicy tych badań wskazali dziedziny w ramach, których ważna jest realizacja kolejnych przedsięwzięć. Wśród wskazanych konkretnych działań, które należy podjąć wymienili działania z zakresu:

- ochrony środowiska, poprawy efektywności energetycznej, zastosowania odnawialnych źródeł energii i przeciwdziałania zmianom klimatycznym;
- rozwoju infrastruktury drogowej i społecznej, w tym sportowo-rekreacyjnej, turystycznej, kulturowej, edukacyjnej i zdrowotnej;
- aktywizacji społecznej, w tym młodzieży i osób starszych;
- przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i opieki nad osobami w niekorzystnej sytuacji oraz ubóstwie,
- rozwoju poziomu edukacji i kultury,
- rozwoju usług społecznych, opiekuńczych i zdrowotnych
- zachowania lokalnego dziedzictwa i promowania lokalnego produktu,
- tworzenia miejsc pracy,
- podejmowania działalności usługowej, w tym innowacyjnej.

Powyższe działania będą realizowane z zastosowaniem kategorii jakościowych związanych z dostępnością, innowacyjnością, współpracą oraz wykorzystaniem wielu instrumentów wsparcia, co stanowi wartość dodana podejścia LEADER.

Dostępność związana jest z budową, rozbudową, modernizacją małej infrastruktury publicznej, pełniącej ważne funkcje społeczne, zdrowotne i turystyczno- rekreacyjne, w tym zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, oraz wyrównywaniem szans w dostępie do powszechnych usług, w tym zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych. a także z opracowaniem koncepcji inteligentnej wsi w celu zastosowania innowacyjnych, inteligentnych rozwiązań na poziomie lokalnym. Wspierane będą inicjatywy w obszarze pozaformalnej edukacji dzieci i młodzieży oraz w obszarze ustawicznego kształcenia dorosłych.

W kontekście przeprowadzonej diagnozy, konsultacji społecznych i analizy SWOT można zauważyć wzrost potrzeb mieszkańców w zakresie zwiększenia dostępności usług, w tym komercyjnych i publicznych, oraz małej infrastruktury, co niestety nie idzie w parze z możliwościami zwiększenia nakładów budżetowych na takie działania i wpływa na niższą priorytetyzację w stosunku do innych przedsięwzięć. Ponadto zdiagnozowano niedostatecznie rozwinięty system powszechnych usług, w tym usług typu „smart villages”, co może wpływać na obniżenie poziomu zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz na ograniczoną dostępność i funkcjonalność infrastruktury publicznej, a także utrwalenie różnic rozwojowych pomiędzy obszarami wiejskimi a miejskimi, tym bardziej, że na terenach miejskich usługi typu „smart” stają się już powszechne. Poprawa dostępności i jakości infrastruktury odnosi się do wzmocnienia i rozwoju wyposażenia obszaru LGD w elementy podnoszące jakość tego obszaru i standard życia mieszkańców.

Innowacyjność związana będzie z animacją społeczności na rzecz wdrażania projektów innowacyjnych. W celu dalszego rozwoju współpracy będzie kładziony szczególny nacisk na realizację takich projektów. LGD planuje

podjęcie działań w zakresie opracowanie koncepcji inteligentnej wsi i zastosowania innowacyjnych, inteligentnych rozwiązań na poziomie lokalnym, w celu realizacji oddolnych innowacyjnych koncepcji rozwoju w skali mikro, bezpośrednio lub pośrednio wpisujących się w koncepcję (Smart Village – inteligentna wioska). Premiowane i animowane będzie zapewnienie partycypacyjnego charakteru procesu opracowania koncepcji i aktywnego włączenia partnerów lokalnych ze wszystkich grup interesu do jej przygotowania. Powyższe będzie podstawą do wdrożenia zdefiniowanych innowacji, w ramach, których LGD planuje podjęcie działań w zakresie wspierania innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej przedsiębiorczości, rozwoju i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz innowacyjności obszaru. Tak zaplanowana zintegrowana metoda wdrażania zdefiniowanych innowacji pozwoli na wypracowanie efektywnych i niestandardowych rozwiązań miejscowych problemów dzięki innowacyjnemu podejściu. Oczekiwany wpływ na rozwój obszaru LGD to:

- upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, zwiększające dostęp do wiedzy i przeciwdziałające wykluczeniu cyfrowemu, z uwzględnieniem zachodzenia niekorzystnych zmian demograficznych i społecznych takich jak: starzenie społeczeństwa, odpływ ludzi młodych, wyalienowanie i brak aktywności społecznej, problemy z poszukiwaniem pracy, rosnąca grupa osób w niekorzystnej sytuacji, oraz wykluczonych i w ubóstwie;
- poprawa jakości usług lokalnych przekładająca się poprawę jakości życia na terenach wiejskich w wielu sferach funkcjonowania takich jak: poprawa bezpieczeństwa publicznego i jakości usług dla społeczeństwa, ochrona dziedzictwa przyrodniczego oraz środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, zmniejszanie nakładów inwestycyjnych dzięki zastosowaniu innowacyjnych i efektywnych rozwiązań, przekładające się na wzrost konkurencyjności obszaru LGD.

Współpraca z innymi podmiotami realizowana będzie w celu wzmocnienia partnerstwa w procesie wdrażania LSR a także w celu rozwinięcia projektów dotyczących współpracy na obszarze LSR i współpracy z partnerami z obszarów różnych LSR, zmierzającego do realizacji operacji w partnerstwie i projektów partnerskich. LGD będzie się kierowało zasadą maksymalizowania zastosowanie podejścia partnerskiego, w odniesieniu do partnerów skupionych w LGD (inkluzywność) oraz partnerstwie LGD z innymi podmiotami zarówno z obszaru objętego LSR (operacji w partnerstwie), jak i z obszarów różnych LSR (projekty partnerskie). LGD reprezentując partnerskie podejście do podmiotów z obszaru objętego LSR przewidziała możliwość zgłaszania pomysłów na realizację nowych projektów w partnerstwie w ramach LSR. Ponadto w ramach procesu komunikacji przewidziano możliwość zgłaszania pomysłów i inicjatyw dotyczących realizacji projektów dotyczący współpracy na obszarze LGD i współpracy z partnerami spoza obszaru LSR. Pomysły podlegają weryfikacji a po rozpatrzeniu przekazywana jest informacja zwrotna dotycząca weryfikacji zgłoszonego pomysłu. Istnieje możliwość zgłoszenia pomysłu w różnych formach od z pracownikami Biura LGD po wykorzystanie formularza kontaktowego na stronie internetowej. Przy okazji zmiany LSR nowe pomysły mają zapewnioną możliwość przeprowadzenia otwartych konsultacji. Animowanie podmiotów z obszaru objętego LSR do współpracy z innymi podmiotami (nie tylko z LGD) będzie następowała m. innymi poprzez szkolenia, spotkania aktywizacyjne. LGD będzie wspierać realizację projektów partnerskich m. innymi poprzez kojarzenie partnerów.

Wykorzystanie wielu instrumentów wsparcia sprowadza się w przypadku niniejszego dokumentu do realizacji przewidzianych działań w formule wielofunduszowej. Zgodnie z zapisami Regulaminu konkursu na wybór Strategii Rozwoju Lokalnego Kierowanego przez Społeczność działania finansowane mogą być ze środków EFRROW (Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich), środków EFRR (Europejski Fundusz Rozwoju Regionalnego) i EFS+ (Europejski Fundusz Społeczny). Środkami te zwane są Europejskim Funduszem Inwestycji Strategicznych - EFSI. Z uwagi na różne cele wsparcia współfinansowanego ze środków poszczególnych EFSI oraz zapisy poszczególnych programów współfinansowanych ze środków EFSI do wsparcia RLKS z poszczególnych EFSI kwalifikują się różne obszary. Wsparcie działań przewidzianych w LSR LGD „Brynica to nie granica” pochodzić będzie z EFRROW (który dofinansowuje operacje na obszarach wiejskich) oraz EFRR i EFS+ (który dofinansowuje operacje na na obszarze województw, które ujęły to w dokumentach programowych) - w przypadku niniejszego LSR środków z programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027. Realizacja poszczególnych operacji w ramach każdego z funduszy będzie możliwa na całym obszarze objętym Lokalną Strategią Rozwoju. Realizacja LSR

w formule wielofunduszowej prowadzi do zwiększenia wewnętrznej komplementarności i synergii założonych przedsięwzięć. Z racji bowiem na możliwość finansowania zadań z dwóch źródeł poszerza się spektrum tematyki tych zadań, zwiększa się pula środków możliwych do zaangażowania w realizację celów LSR a tym samym możliwość pełniejszej niwelacji zdiagnozowanych problemów i słabych stron oraz wykorzystania zdefiniowanych szans i mocnych stron.

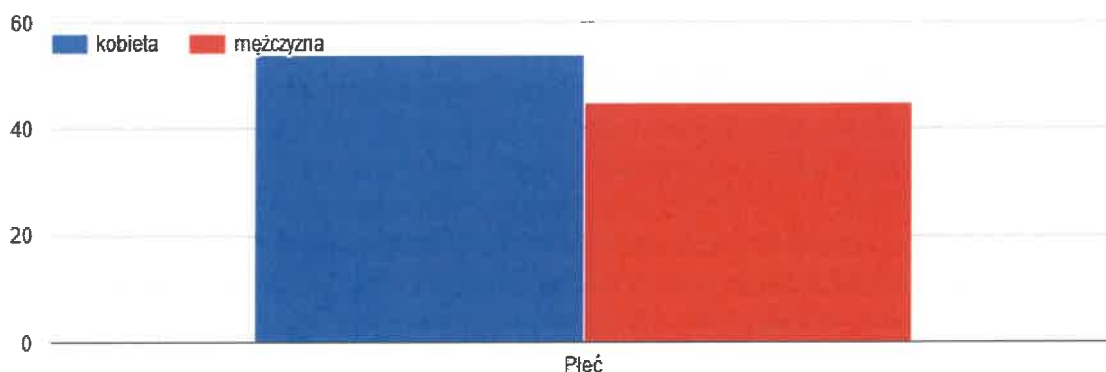
Jak wspomniano wyżej, opisana dostępność, innowacyjność, wielosektorowa i nakierowana na partnerów zewnętrznych współpraca oraz wykorzystanie wielu instrumentów wsparcia stanowią **wartość dodaną** tego podejścia i wiążą się ze wzmocnieniem lokalnego zaangażowania przez rozwój lokalnej strategii, jej realizację i przydział zasobów.

Analiza obszaru LGD w oparciu o dane ankietowe

Zmienne społeczno-demograficzne

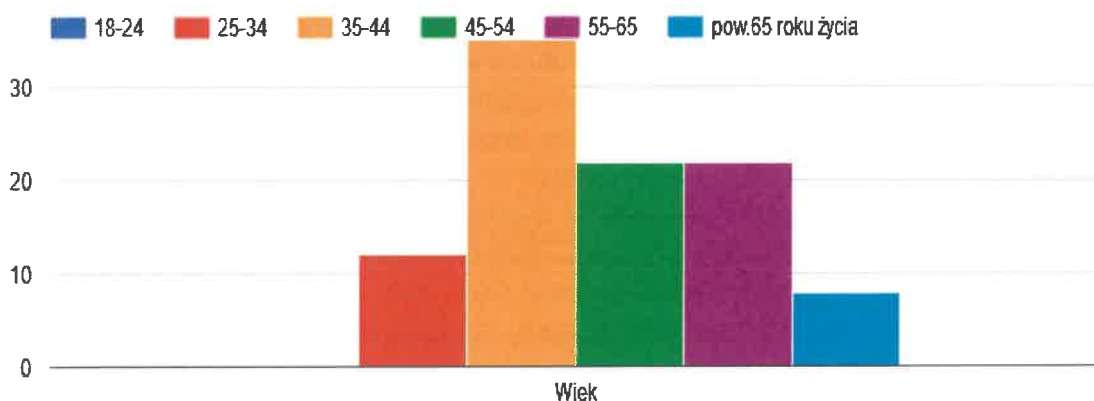
Analiza obszaru LGD dla gmin Bobrowniki, Mierzęcice, Ożarówice, Psary, Siewierz, Świerklaniec, Psary i Woźniki dokonana została na podstawie ankiet realizowanych wśród 114 mieszkańców tych gmin. Struktura społeczno-demograficzną badanych osób jest opisana z uwzględnieniem następujących cech: płeć, wiek, wykształcenie, status zawodowy oraz reprezentowany typ środowiska lokalnego (społeczne, publiczne i gospodarcze). Ich rozkład przedstawiają wykresy 3-8.

Wykres 3: Płeć

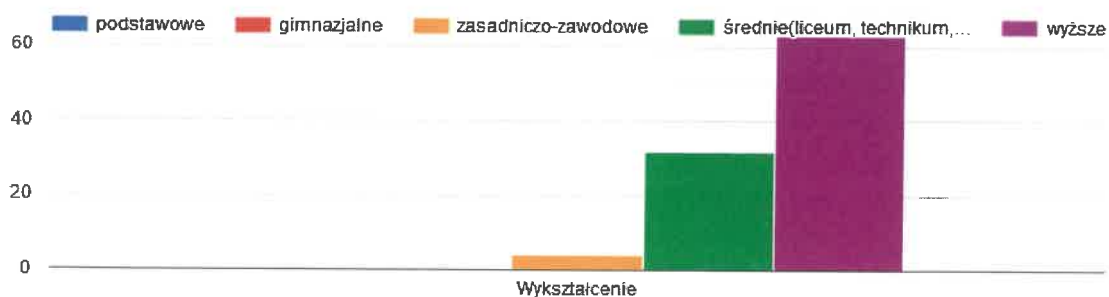
Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Wykres 4: Procentowy udział poszczególnych sektorów w Radzie LGD

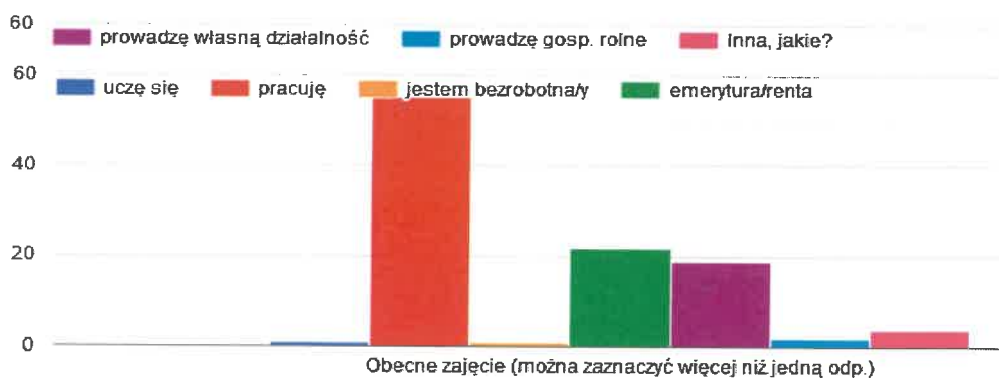
Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Wykres 5: Wykształcenie

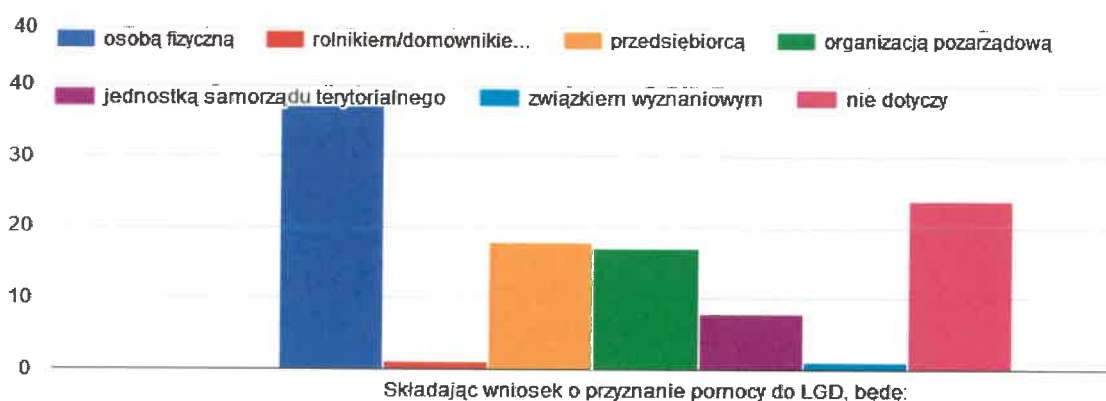
Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Wykres 6: Status zawodowy

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Wykres 7: Kogo reprezentuję/jestem

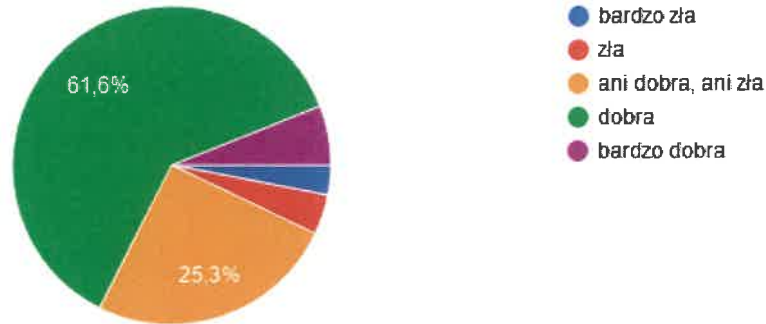

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Zadowolenie z życia i jakość życia

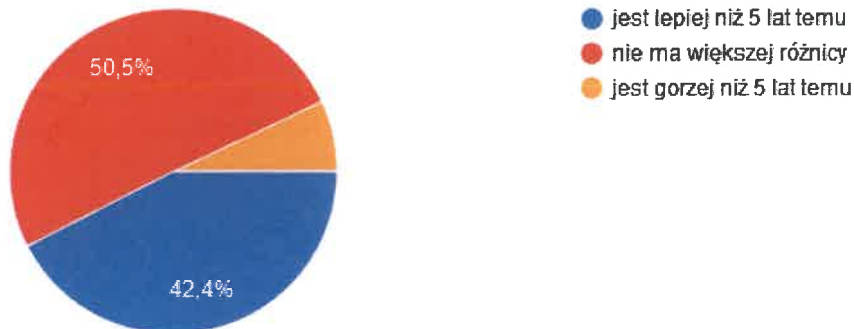
Uzyskane informacje pozwalają stwierdzić, że jakość życia na analizowanym obszarze LGD przez większość mieszkańców oceniona została dobrze, przy ocenianym jako bez większych różnic – biorąc pod uwagę ostatnie 5 lat – zadowoleniu z życia. Odpowiedzi badanych szczegółowo prezentują wykresy 9 i 10.

Wykres 8: Jakość życia

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Wykres 9: Zadowolenie z życia

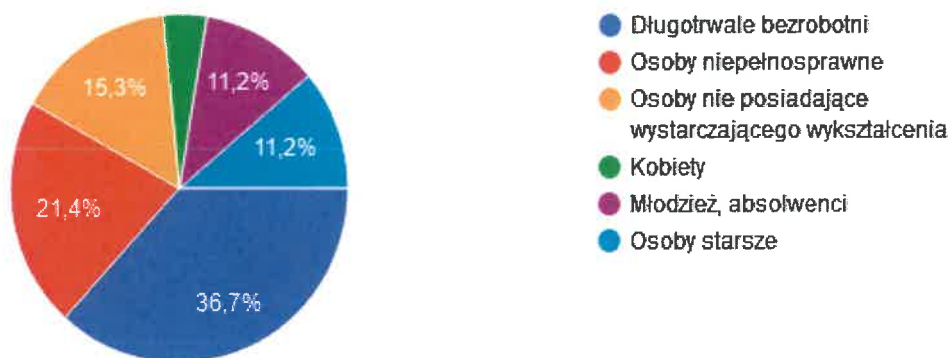

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Problemy z zatrudnieniem

Mieszkańcy wskazali także grupę społeczną zamieszkującą obszar LGD, która ma największe problemy z znalezieniem zatrudnienia. W pierwszej kolejności są nimi długotrwale bezrobotni oraz niepełnosprawne, rzadziej osoby nie posiadające odpowiedniego wykształcenia, młodzież i absolwenci, a także osoby starsze. Dane prezentuje wykres 11.

Wykres 10: Problemy z zatrudnieniem

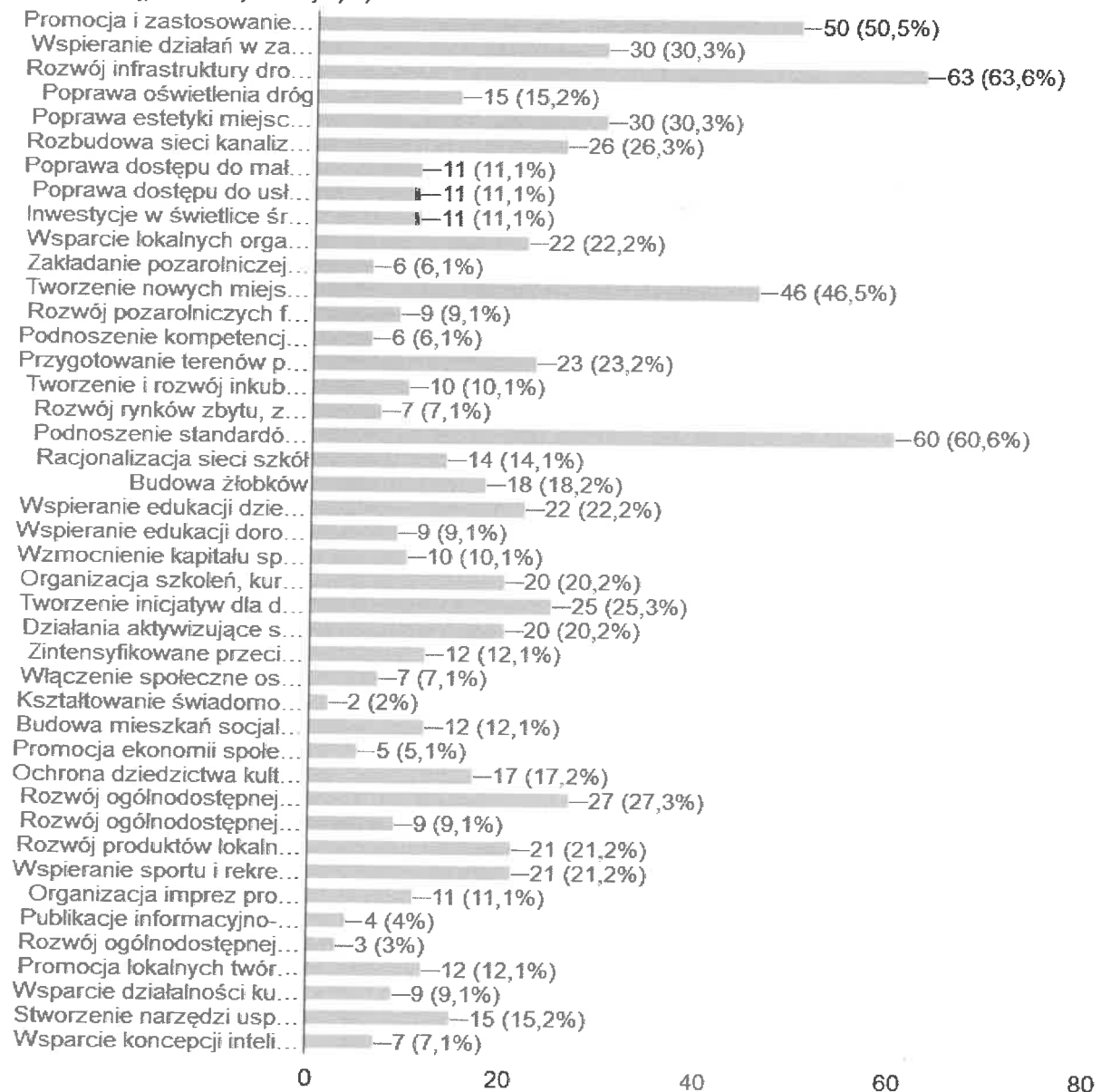
Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Najpotrzebniejsze inicjatywy wg mieszkańców

Uszczegółowiając kierunki rozwoju obszaru LGD mieszkańcy wskazali na najpotrzebniejsze inicjatywy, do których należy przede wszystkim rozwój infrastruktury drogowej gwarantującej spójność terytorialną (drogi, chodniki), podnoszenie standardów usług zdrowotnych, promocja i zastosowanie odnawialnych źródeł energii (produkcja roślin energetycznych, biomasa, energia wiatrowa i słoneczna), tworzenie nowych miejsc pracy, wspieranie działań w zakresie ochrony środowiska, przeciwdziałaniu zmianom klimatycznym oraz zapobieganie ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, poprawa estetyki miejsc publicznych, rozwój

ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury turystycznej (ścieżki rowerowe, szlaki piesze), rozbudowa sieci kanalizacyjnej, tworzenie inicjatyw dla dzieci i młodzieży, przygotowanie terenów pod inwestycje gospodarcze. Dane prezentuje wykres 12 zamieszczony na kolejnej stronie.

Wykres 11: Najpotrzebniejsze inicjatywy

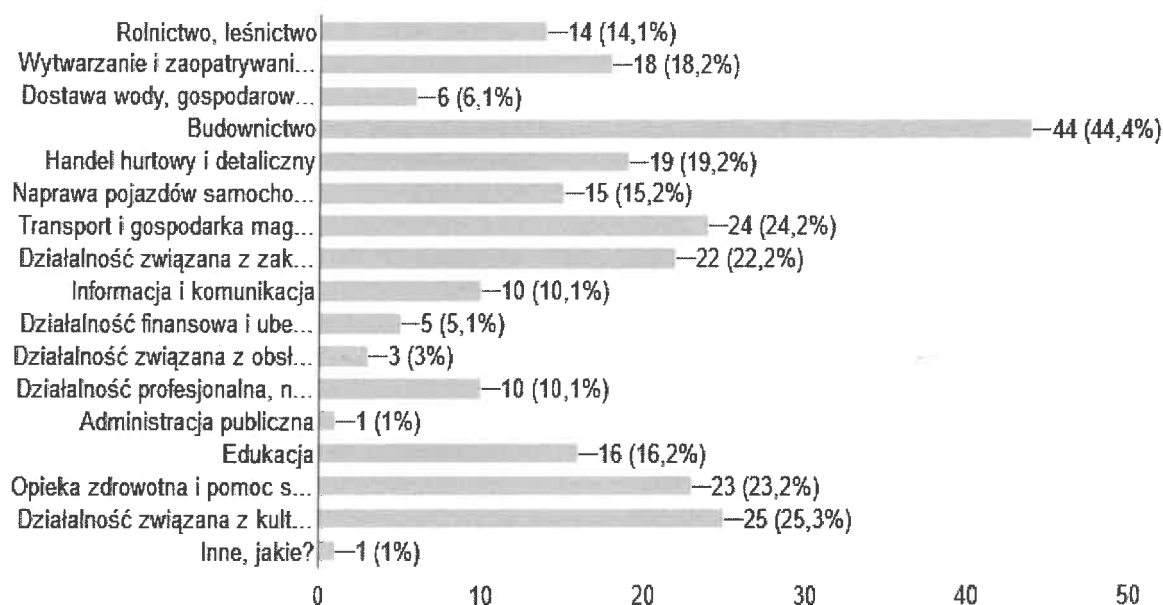

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Działalność najbardziej rozwojowa pod względem ekonomicznym i oferująca zatrudnienie dla mieszkańców obszaru

Na podstawie danych zidentyfikowane zostały również rodzaje działalności, które uznane zostały przez uczestników badania za rozwojowe pod względem ekonomicznym i oferujące zatrudnienie dla mieszkańców obszaru. W opinii badanych najbardziej rozwojowe jest zdecydowanie budownictwo, a w dalszej kolejności także działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją, transport i gospodarka magazynowa, dalej – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi oraz handel hurtowy i detaliczny a także wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz. Wszystkie uzyskane odpowiedzi prezentuje wykres 12 zamieszczony na kolejnej stronie.

Wykres 12: Obszary rozwoju i możliwości zatrudnienia

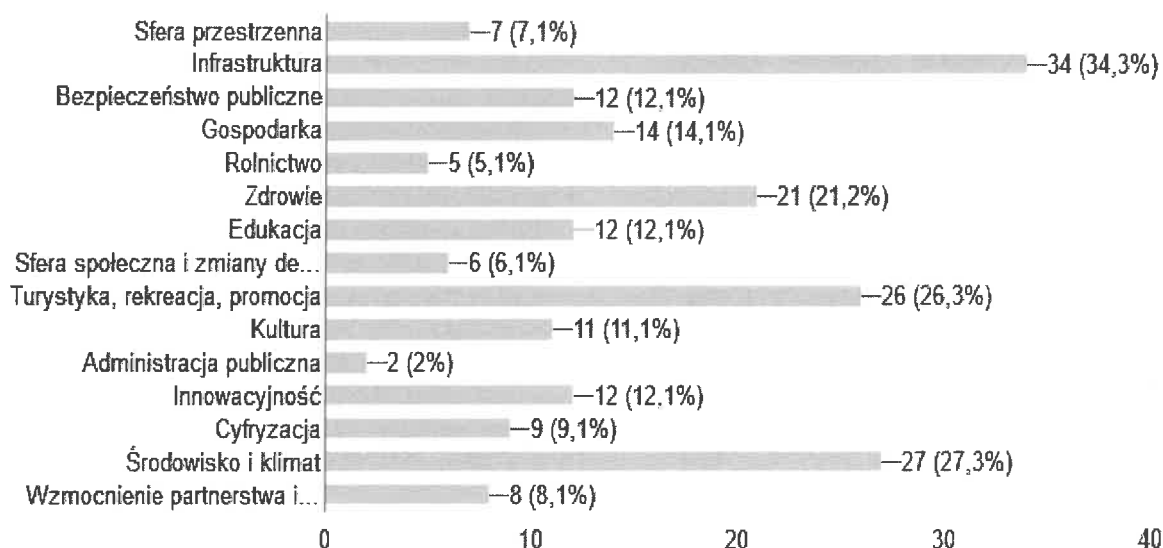

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Najważniejsze kierunki rozwoju

Oceniając najważniejsze kierunki rozwoju gmin w obszarze LGD badani wskazali przede wszystkim infrastrukturę (w tym małą infrastrukturę), środowisko i klimat, turystykę, rekreację i promocję oraz zdrowie. Najmniej ważne okazały się administracja publiczna i rolnictwo. Wyniki prezentuje wykres 13.

Wykres 13: Najważniejsze kierunki rozwoju

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Analiza SWOT

Analiza SWOT została wykonana na podstawie danych jakościowych (badanie ankietowe 114 osób oraz grupowe konsultacje społeczne z udziałem 50 osób) oraz informacji pochodzących z 7 gmin z użyciem danych statystycznych i opisu obszaru (dane ilościowe). Dzięki nim możliwe jest wskazanie szans i zagrożeń płynących z otoczenia zewnętrznego oraz mocnych i słabych stron obszaru LGD „Brynica to nie granica”.

Analiza na podstawie badań ankietowych 114 osób

Rozpoczynając analizę od mocnych i słabych stron należy podkreślić, że wśród atutów obszaru LGD wskazać należy sferę przestrzenną i środowisko, którą to mieszkańcy uznali za najważniejszą dla jego rozwoju. Zwrócono szczególną uwagę na następujące elementy (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- bliskość miast aglomeracji śląskiej (29,3%);
- duża ilość obszarów o wysokich walorach przyrodniczych (jeziora, lasy) (26,3%);
- bliskość międzynarodowego portu lotniczego (21,2%);
- atrakcyjność położenia sprzyjająca rozwojowi budownictwa mieszkaniowego (12,1%);
- dobry stan środowiska naturalnego (czyste powietrze, wody powierzchniowe i podziemne, brak przemysłu) (12,1%).

Infrastruktura jest drugim w kolejności atutem obszaru LGD, a składają się na nią następujące elementy (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- rozwinięta infrastruktura drogowa (52,5%);
- dobrze rozwinięta infrastruktura techniczna (m.in. rozwinięta sieć energetyczna, wysoki poziom gazyfikacji, zaopatrzenie w ogrzewanie, wodę; uporządkowana gospodarka odpadami; dostęp do telefonii stacjonarnej i komórkowej) (16,2%);
- dobrze rozwinięta i dostępna infrastruktura społeczna (budynki użyteczności publicznej) (11,1%).

Sfera gospodarki i rolnictwa jest trzecim w kolejności atutem obszaru LGD, a składają się na nią (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

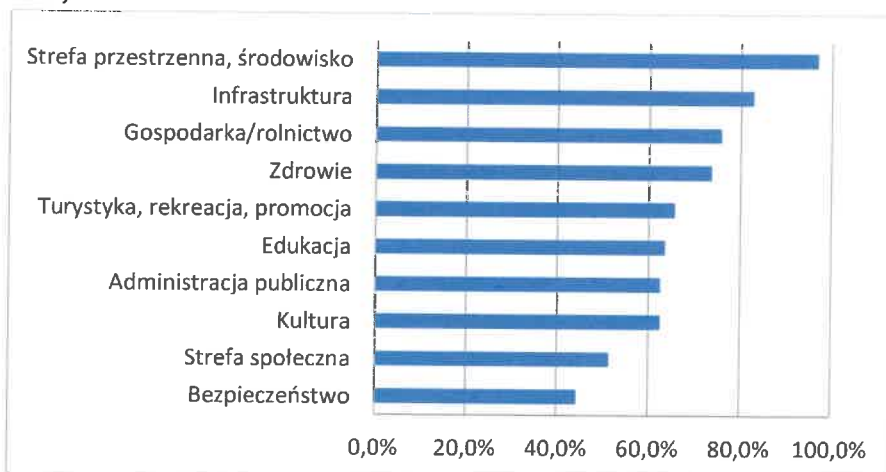
- atrakcyjne warunki krajobrazowo-przyrodnicze sprzyjające rozwojowi różnych form turystyki, rekreacji, wypoczynku i związanej z nimi działalności gospodarczej (hotele, gastronomia) (25,3%);
- wolne tereny pod inwestycje gospodarcze (21,2%);
- funkcjonowanie wielu dobrze prosperujących firm produkcyjnych i usługowych o zróżnicowanej strukturze branżowej (16,2%);
- wartościowy potencjał ludzki (13,1%).

Wśród mocnych stron na miejscu czwartym należy wskazać zdrowie, a w szczególności (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- dobry dostęp do podstawowej opieki medycznej (56,6%).

Turystyka, rekreacja i promocja, edukacja, administracja publiczna, kultura, sfera społeczna i bezpieczeństwo to obszary, w których mieszkańcy rzadziej dostrzegają mocne strony (zdecydowanie najrzadziej w odniesieniu do dwóch ostatnich). Zestawienie wszystkich udzielonych odpowiedzi przedstawia wykres 15.

Wykres 14: Mocne strony

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Analizując obszar LGD wskazać należy również obszary, które mieszkańcy w równym stopniu określili jako słabe strony, będące konsekwencją ograniczeń zasobów.

Pierwszym z nich jest infrastruktura, w obrębie której zwrócono uwagę na (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- braki w infrastrukturze transportowej (zły stan nawierzchni dróg, chodników, brak dróg rowerowych, słabo rozwinięty transport kolejowy) (50,5%);
- braki w infrastrukturze technicznej (niski stopień skanalizowania) (20,2%);
- niewystarczająca liczba połączeń komunikacyjnych w transporcie publicznym (16,2%).

Drugą, równie mocno odczuwaną przez mieszkańców, słabością obszaru jest gospodarka i rolnictwo, a wśród nich (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- brak perspektyw rozwoju dla ludzi wykształconych i młodych (34,3%);
- niewielki wpływ samorządów na obniżenie kosztów działalności gospodarczej (np. ulgi i zwolnienia w opłatach i podatkach lokalnych) (23,2%);
- rozdrobnienie rolnictwa i mała liczba gospodarstw specjalistycznych (11,1%);
- niedostatecznie rozwinięte przetwórstwo produktów rolnych (11,1%);
- mała liczba szkoleń dla osób rozpoczynających lub/i prowadzących działalność gospodarczą (7,1%).

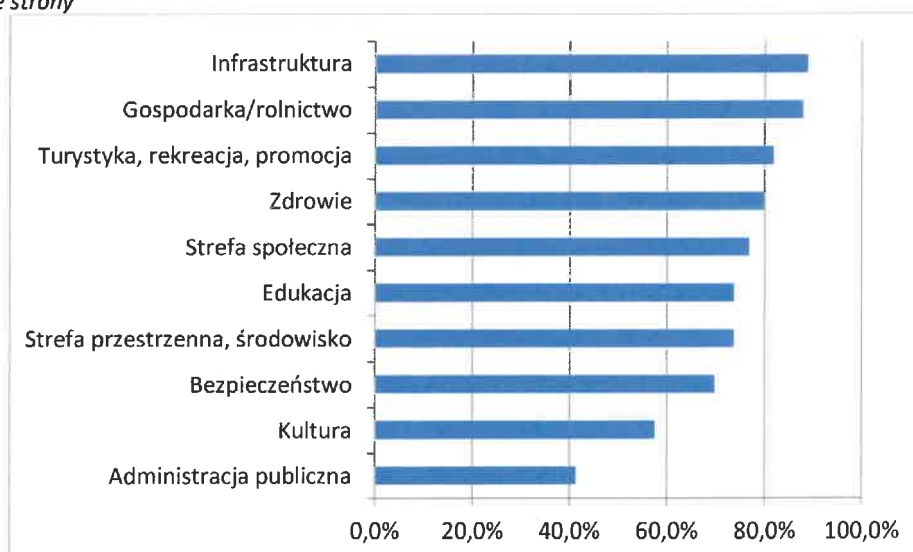
Kolejnym obszarem jest obszar turystyki, rekreacji i promocji, w odniesieniu do którego badani wskazali zwłaszcza na (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- braki w infrastrukturze turystycznej (słabo rozwinięta sieć gospodarstw agroturystycznych, niedostatecznie rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna, niewystarczająca ilość urządzonych szlaków turystycznych, rowerowych i pieszych) (26,3%);
- słabo rozwinięta infrastruktura sportowo-rekreacyjna (16,2%);
- brak spójnej strony internetowej zawierającej kompleksowe informacje o obszarze i wydarzeniach promocyjnych (16,2%);
- niewystarczająco rozwinięta promocja, popularyzacja obszaru (14,1%);
- brak punktów informacji turystycznej (7,1%).

Pozostałe obszary, a więc zdrowie, strefa społeczna, edukacja, sfera przestrzenna i środowisko, bezpieczeństwo, kultura i administracja publiczna były wielokrotnie rzadziej wskazywane (zwłaszcza dwa ostatnie).

Wszystkie wybory badanych ukazuje wykres 16.

Wykres 15: Słabe strony

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

W otoczeniu zewnętrznym obszaru LGD mieszkańcy gmin do niego należących wskazali na określone szanse i zagrożenia.

Wśród tych pierwszych szczególnie znaczenie przypisali infrastrukturze, a szczególnie takim możliwościom z nią związanym jak (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- rewitalizacja i odbudowa częściowo nieczynnej linii kolejowej Tarnowskie Góry – Zawiercie (39,4%);
  - możliwość ubiegania się o dofinansowanie inwestycji w zakresie infrastruktury społecznej i technicznej ze środków UE (30,3%);
  - rozwój inwestycyjny terenów leżących w sąsiedztwie ważnych szlaków komunikacyjnych (17,2%).
- Równie ważnym obszarem, w którym lokują się zewnętrzne czynniki pozytywnie mogące wpływać na rozwój obszar LGD, jest gospodarka/rolnictwo, a szczególnie (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):
- możliwość i produkcji sprzedaży przetworzonych produktów rolnych przez rolników (tzw. sprzedaż bezpośrednia) (21,2%);
  - powstanie nowych miejsc pracy (16,2%);
  - wzrost aktywności inwestycyjnej (16,2%);
  - rosnący popyt na usługi skierowane do turystów i podróżnych (hotele, motele, parkingi, obiekty gastronomiczne) (14,1%);
  - wykorzystanie wsparcia UE przez firmy na inwestycje rozwojowe (13,1%).

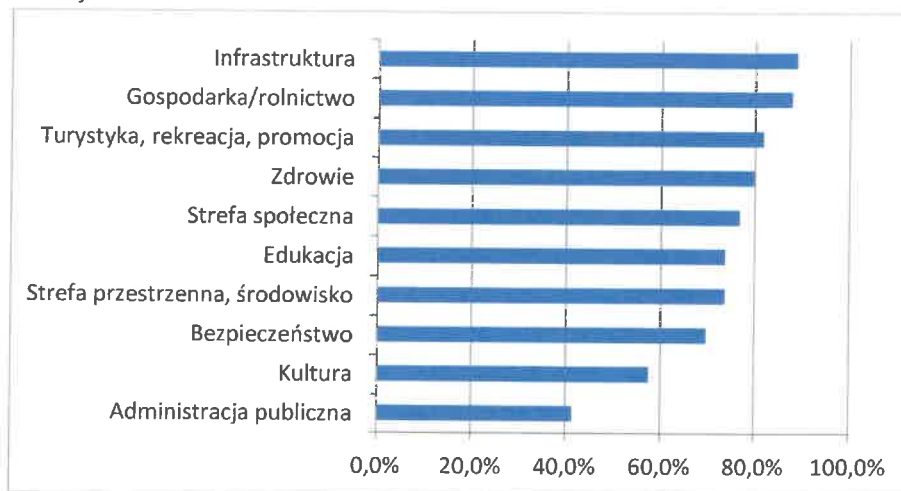
Turystyka, rekreacja i promocja to trzeci obszar, w którym badani dostrzegają szansę na zmianę. Szczególnie ważne okazały się (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- rewitalizacja miejsc o znaczących wartościach kulturowych (30,3%);
- rozwój zaplecza dla rekreacji i turystyki (kontenery na śmieci, ubikacje, wydzielone pola biwakowe, wydzielone łowiska, parkingi itp.) (24,2%);
- rozwój agroturystyki w oparciu o infrastrukturę rekreacyjno-wypoczynkową (10,1%);
- poprawa systemu informacji turystycznej, w tym wykorzystanie nowych technologii w usługach turystycznych; rozwój tzw. e-turystyki (10,1%).

Biorąc pod uwagę otoczenie zewnętrzne, badani dostrzegają szansę na rozwój obszaru LGD również w takich sferach jak zdrowie, sfera społeczna, edukacja, strefa przestrzenna, środowisko, bezpieczeństwo, kultura i administracja publiczna, ale odsetek wskazań jest niższy (w dwóch ostatnich przypadkach w znacznie).

Zestawienie wszystkich wyborów zawiera wykres 17.

Wykres 16: Szanse rozwoju

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Ostatnia część analizy SWOT to wskazanie zagrożeń tkwiących w środowisku zewnętrznym, a utrudniających rozwój obszaru LGD.

Wśród nich mieszkańcy za najważniejsze źródło tych zagrożeń uznali infrastrukturę, a w szczególności (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- niewystarczające nakłady na remonty i modernizacje dróg (46,5%);
- rosnące natężenie ruchu na drogach (27,3%);
- wysokie koszty inwestycji w infrastrukturę techniczną (15,2%).

Drugim w kolejności obszarem, w którym badani dostrzegają zagrożenia, jest gospodarka/rolnictwo, a zwłaszcza

następując jej elementy (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

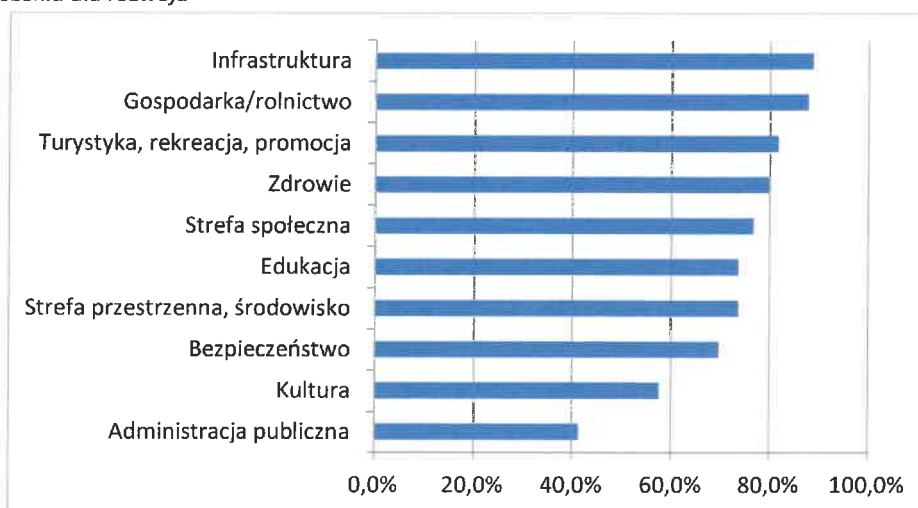
- odpływ zdolnych ludzi do atrakcyjniejszych ośrodków miejskich i za granicę (37,4%);
- brak odpowiednich instrumentów polityki rolnej pozwalających na zwiększenie opłacalności mniejszych gospodarstw rolnych (20,2%);
- skomplikowane procedury dla prowadzenia działalności gospodarczej (19,2%).

Turystyka, rekreacja i promocja to trzeci obszar dostrzeganych zagrożeń, wśród których mieszkańcy wymienili przede wszystkim (uporządkowane wg częstotliwości wskazań):

- dewastacja środowiska przez pseudo turystów (30,3%);
- słaba współpraca jednostek terytorialnych w zakresie działań marketingowych jednoczących ich oferty turystyczne i pozwalających na zaistnienie na większym rynku (23,2%);
- postępująca degradacja obiektów zabytkowych (23,3%).

Zestawienie wszystkich potencjalnych zagrożeń dla obszaru LGD wraz z ich poparciem wśród mieszkańców przedstawia wykres 18.

Wykres 17: Zagrożenia dla rozwoju

Źródło: Opracowanie własne w oparciu o dane ankietowe

Ponadto w oparciu o analizę danych z badania ankietowego należy dodatkowo wskazać na potencjalne projekty, które zdaniem mieszkańców miałyby być zrealizowane z wykorzystaniem funduszy z dotacji Unii Europejskiej. Wśród wskazanych konkretnych działań, które należy podjąć badani wymieniają działania z zakresu:

- ochrony środowiska, poprawy efektywności energetycznej, zastosowania odnawialnych źródeł energii i przeciwdziałania zmianom klimatycznym,
- rozwoju infrastruktury drogowej i społecznej, w tym sportowo-rekreacyjnej, turystycznej, kulturowej, edukacyjnej i zdrowotnej,
- aktywizacji społecznej, w tym młodzieży i osób starszych,
- przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu i opieki nad osobami w niekorzystnej sytuacji oraz w ubóstwie,
- rozwoju poziomu edukacji i kultury, usług społecznych, opiekuńczych i zdrowotnych,
- zachowania lokalnego dziedzictwa i promowania lokalnego produktu,
- tworzenia miejsc pracy,
- podejmowania działalności usługowej i innowacyjnej.

Analiza na podstawie grupowych konsultacji społecznych z udziałem 50 osób

W ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych ich uczestnicy wskazali szanse i zagrożenia wynikające z postrzeganego przez nich stanu obszaru LGD.

Jako szanse uczestnicy konsultacji wykazali:

- ochronę środowiska poprzez poprawę efektywności energetycznej, zastosowanie odnawialnych źródeł energii

i przeciwdziałanie zmianom klimatycznym,

- rozwój infrastruktury drogowej i społecznej, w tym sportowo-rekreacyjnej, turystycznej, kulturowej, edukacyjnej i zdrowotnej,
- aktywizację społeczną, w tym młodzieży i osób starszych,
- przeciwdziałanie wykluczeniu społecznemu i opiekę nad osobami w niekorzystnej sytuacji oraz ubóstwie,
- rozwój poziomu edukacji i kultury,
- rozwój usług społecznych, opiekuńczych i zdrowotnych,
- zachowanie lokalnego dziedzictwa i promowanie lokalnego produktu,
- tworzenie miejsc pracy, podejmowanie działalności usługowej, w tym innowacyjnej,
- działania zmierzające do poprawy sytuacji kobiet.

Wśród występujących problemów na obszarze LGD w trakcie przeprowadzonych spotkań konsultacyjnych zdiagnozowano:

- niewystarczające kompetencje i aktywność osób z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym,
- niski poziom integracji społecznej oraz chęci współuczestnictwa i współdziałania na rzecz innych osób z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym,
- opór osób z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym w obszarze współbudowania społeczeństwa obywatelskiego.
- niekorzystny trend demograficzny (w którym mimo tego, że większość mieszkańców tego obszaru znajduje się w wieku produkcyjnym, zachodzą trendy wzrostowe dla grup przed i poprodukcyjnej - zjawisko starzenia się społeczeństwa),
- nie wykorzystany popyt na obszarze LGD na działalność usługową i ciągła konieczność wyrównywania warunków życia w stosunku do pobliskiej aglomeracji, w tym wzrastające zapotrzebowanie na usługi komercyjne ale także opiekuńczo-socjalne ze strony osób starszych i w niekorzystnej sytuacji,
- pogłębiające się poczucie wykluczenia społecznego i cyfrowego dotyczące w szczególności grupę poprodukcyjną,
- mała aktywność społeczna młodzieży,
- brak perspektyw rozwoju dla ludzi młodych,
- zagrożenie odpływem młodych ludzi do atrakcyjniejszych ze względów rozwojowych ośrodków miejskich,
- zmiany w postawach społeczeństwa i wyalienowanie spowodowane epidemią COVID,
- ograniczenie stosunków międzyludzkich,
- poczucie zagrożenia bezpieczeństwa wynikające z konfliktu zbrojnego na Ukrainie,
- problem przymusowych migracji z Ukrainy,
- zmiana charakteru społeczeństwa, w kierunku społeczeństwa masowego,
- przeniesienie kontaktów międzyludzkich w rzeczywistość wirtualną,
- zanikanie więzi rodzinnych czy sąsiedzkich,
- występowanie zjawiska wyalienowania, zagubienia i problemów w radzeniu sobie z doświadczeniem okrucieństwa, traumy wojennej i migracji przez uchodźców,
- nasilenie zjawisk wykluczenia i patologii społecznych - alkoholizm, ubóstwo, niepełnosprawność, przestępczość, bezradność,
- narastające bezrobocie,
- feminizację bezrobocia i biedy,
- ubóstwo energetyczne wśród mieszkańców obszaru LGD.

Analiza na podstawie danych ilościowych (dane statystyczne i analiza wyposażenia obszaru)

Na podstawie danych statystycznych oraz charakterystyki i potencjału obszaru LGD opracowano jego poniższe szanse, zagrożenia oraz mocne i słabe strony. Przedmiotowe dane przedstawia tabela na kolejnej stronie.

Tabela 26: Analiza SWOT

SZANSE	ZAGROŻENIA
<p><u>1. gospodarka</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwój przedsiębiorczości - możliwość pozyskania środków zewnętrznych - strefa ekonomiczna - wewnątrz obszarowy popyt na usługi oraz popyt generowany na obszarze LGD przez aglomerację <p><u>2. sfera przestrzenna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - potencjalne wykorzystanie usług „okołolotniskowych” - zasady zagospodarowania przestrzennego - możliwość wspierania realizacji przedsięwzięć z instrumentów finansowych gminnych, krajowych (RFiL, Polski Ład) i unijnych <p><u>3. infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozbudowa infrastruktury „okołolotniskowej” - rozwój infrastruktury drogowej i kolejowej - realizacja projektów z zakresu ochrony środowiska - realizacja projektów z zakresu infrastruktury publicznej <p><u>4. administracja publiczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - perspektywa finansowa 2021-2027 - rozwój cyfrowy <p><u>5. sfera społeczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - napływ nowych mieszkańców (w tym uchodźców) - dostępność środków na zwalczanie bezrobocia, pandemii i związanych z kryzysem uchodźczym <p><u>6. turystyka, rekreacja, promocja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - promocja turystyki <p><u>7. edukacja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - wspieranie edukacji (infrastruktura i projekty miękkie) 	<p><u>1. gospodarka/rolnictwo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - zmieniająca się struktura społeczno-demograficzna związana z emigracją ludzi młodych i starzejącym się społeczeństwem - brak perspektyw rozwoju dla ludzi młodych - małe zainteresowanie zewnętrznych inwestorów - brak rozwiązań prawnych w zakresie meldowania (kwestia podatków) - wzrosty kosztów funkcjonowania przedsiębiorstw i kosztów stałych gospodarstw domowych w wyniku pandemii i wojny na Ukrainie (inflacja, koszty energii) <p><u>2. infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rosnące natężenie ruchu drogowego - prawne komplikacje w kontekście realizacji inwestycji w ramach ciągów pieszo-rowerowych - zbyt małe nakłady na budowę dróg w powiecie <p><u>3. administracja publiczna</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - ramy prawne funkcjonowania gminy (wzrost obowiązków i wynikających z nich wydatków: oświata, infrastruktura, zmiany prawne zmniejszające dochody budżetu) - skomplikowane przepisy dotyczące pozyskiwania i wykorzystywania środków unijnych - zbyt małe środki zewnętrzne na wsparcie rozwoju obszarów wiejskich <p><u>4. edukacja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - brak szkolnictwa zawodowego - system edukacji (przepisy prawa związane ze zmniejszającą się relatywnie subwencją oświatową) - rosnące koszty edukacji <p><u>5. bezpieczeństwo</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - bezpieczeństwo mieszkańców w konsekwencji ciągłego niedoinwestowania służb mundurowych (policja, straż, służby mundurowe) - zbyt mała liczba posterunków policji - migracje wojenne <p><u>6. zdrowie</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - polityka zdrowotna państwa - zagrożenie epidemiczne
MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<p><u>1. sfera przestrzenna, środowisko</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - sprzyjające położenie: węzły/połączenia komunikacyjne - zróżnicowane środowisko przyrodnicze i jego walory - dobre połączenie z aglomeracją i port lotniczy - atrakcyjne warunki do budownictwa indywidualnego - stan środowiska naturalnego <p><u>2. infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - rozwinięta infrastruktura drogowa - rozwinięta infrastruktura techniczna i komunalna - sieć placówek szkolnych - rozwinięta infrastruktura społeczna (obiekty użyteczności publicznej), - istniejące place zabaw, obiekty sportowe, świetlice, szkoły, remizy <p><u>3. turystyka, rekreacja, promocja</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - walory turystyczno-krajobrazowe i związana z nimi infrastruktura (baza gastronomiczna) - tereny rekreacyjne - obiekty zabytkowe na terenie gminy i ich ochrona 	<p><u>1. infrastruktura</u></p> <ul style="list-style-type: none"> - braki w infrastrukturze transportowej: niedostateczna ilość ścieżek rowerowych, dróg, drogi niskiej jakości niedostosowane do panującego ruchu, brak chodników przy drogach o dużym natężeniu, szlaków turystycznych - niewystarczająco rozwinięta komunikacja publiczna, słabe skomunikowanie sołectw gminy - brak środków na remonty i budowę dróg - braki w infrastrukturze technicznej (niski poziom skanalizowania) - braki w infrastrukturze społecznej - niewystarczające wyposażenie placów zabaw oraz świetlic środowiskowych w części miejscowości (wraz z instruktorami) - brak centralnych placów wsi i rozproszenie obiektów użyteczności publicznej - rozmieszczenie mieszkańców: większa w części posiadającej lepszą infrastrukturę <p><u>2. Gospodarka i rolnictwo</u></p>

<p>4. sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - aktywność społeczna i związana z nimi duża liczba organizacji społecznych - spójność społeczno-kulturowa (łatwość integracji środowiska lokalnego, działalność sektora społecznego - straż, koła gospodyń wiejskich, koła emerytów i rencistów) <p>5. gospodarka</p> <ul style="list-style-type: none"> - potencjał ludności (wykształcona młodzież) - demografia (dodatni przyrost naturalny) - zatrudnienie w porcie lotniczym - wolne tereny pod inwestycje - pozyskanie środków zewnętrznych na inwestycje <p>6. kultura</p> <ul style="list-style-type: none"> - bogata oferta kulturalna - wzmocnienie integracji społecznej w wyniku wydarzeń kulturalnych - infrastruktura społeczno-kulturalna - praca z młodzieżą wczesnoszkolną <p>7. edukacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - kompleksowa edukacja - dobra siatka szkół podstawowych - wysoki poziom edukacji - wyposażenie obiektów edukacyjnych <p>8. zdrowie</p> <ul style="list-style-type: none"> - dobra opieka medyczna POZ <p>9. bezpieczeństwo</p> <ul style="list-style-type: none"> - bezpieczeństwo (w tym przeciwpożarowe) - zwiększone nakłady na służby mundurowe <p>10. administracja publiczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - kompetentni pracownicy - stabilne dochody gminy 	<ul style="list-style-type: none"> - brak terenów pod inwestycje - brak warunków do tworzenia firm usługowo-handlowych - zmieniająca się, niekorzystna struktura społeczno-demograficzna związana z emigracją ludzi młodych i starzejącym się społeczeństwem - brak dużych przedsiębiorstw i rozproszone małe gospodarstwa - brak miejsc pracy, bezrobocie na terenie powiatów, ale też brak osób chętnych do pracy - brak zameldowania, w konsekwencji wpływ podatków - słaba integracja środowiska przedsiębiorców <p>3. sfera przestrzenna, środowisko</p> <ul style="list-style-type: none"> - stan środowiska naturalnego: stan wód zalewu przeczyszczonego, zapylenie, zanieczyszczenie, niska bonitacja gleb - niedostateczna świadomość ekologiczna mieszkańców - duże natężenie hałasu (samochody, lotnisko) <p>4. sfera społeczna</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak budownictwa socjalnego i komunalnego - brak żłobków i domów starości - zbyt mała liczba organizacji pozarządowych - brak integracji na poziomie gminy - brak domów opieki socjalnej - brak miejsc pracy dla osób niepełnosprawnych <p>5. zdrowie</p> <ul style="list-style-type: none"> - słaby dostęp do specjalistycznej opieki medycznej - usługi zdrowotne: opieka paliatywna, opiekuńcza <p>6. kultura</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak bezpośredniego dostępu do wydarzeń kulturalnych - brak animatorów kultury w miejscowościach wchodzących w skład gminy <p>7. edukacja</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak szkolnictwa zawodowego <p>8. turystyka, rekreacja, promocja</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak promocji lokalnych zasobów <p>9. bezpieczeństwo</p> <ul style="list-style-type: none"> - brak monitoringu
---	--

Źródło: Opracowanie własne

Na podstawie przeprowadzonej analizy SWOT, stworzonej w oparciu o badania ankietowe, konsultacje społeczne i dane ilościowe oparte na statystyce i opisie obszaru, podkreślić należy, że najsłabsze strony badanego obszaru LGD dotyczą **infrastruktury, usług, kapitału ludzkiego, środowiska i gospodarki**, co stanowi punkt wyjścia do wskazania kierunków działań na rzecz poprawy sytuacji w obszarze LGD. Podsumowanie powyższego zawarte jest w tabeli podsumowującej cele ogólne, cele szczegółowe i przedsięwzięcia, która powyższą analizę SWOT sprowadziła do następujących problemów:

Tabela 27: Przyczyny problemów i odniesienia do diagnozy

Przyczyny problemów	Odniesienie do diagnozy
Braki w małej infrastrukturze publicznej	Analiza potrzeb i potencjału LSR
Brak wypracowanej koncepcji inteligentnej wsi	Partycypacyjny charakter LSR Analiza potrzeb i potencjału LSR Spójność, komplementarność i synergia
Brak dostępu do powszechnych usług, w tym zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych wyrównujących różnice między miastem a wsią	Analiza potrzeb i potencjału LSR
Brak odpowiednich działań dla osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji takich jak: osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, osoby poszukujące zatrudnienia,	Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR Analiza potrzeb i potencjału LSR

kobiety, migranci oraz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	
Brak odpowiednich działań z zakresu integracji społecznej, w tym osób starszych, które ukończyły 60 rok życia oraz młodzieży do 25 roku życia	Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR Analiza potrzeb i potencjału LSR
Brak umiejętności i niski poziom wykorzystania kapitału społecznego oraz kompetencji i aktywności mieszkańców	Charakterystyka partnerstwa lokalnego Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR Analiza potrzeb i potencjału LSR
Brak odpowiedniej wiedzy na temat innowacyjności obszaru LGD oraz jego potencjału w tym dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i rolniczego	Partycypacyjny charakter LSR Analiza potrzeb i potencjału LSR
Brak odpowiednich działań zmierzających do zrównoważonego rozwoju środowiskowego oraz adaptacji do zmian klimatycznych i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami	Charakterystyka partnerstwa lokalnego Analiza potrzeb i potencjału LSR
Brak przeciwdziałania niekorzystnym trendom i zjawiskom kryzysowym w sferze gospodarczej	Charakterystyka obszaru i ludności objętej wdrażaniem LSR Analiza potrzeb i potencjału LSR
Brak odpowiednich usług rynkowych dla lokalnej społeczności wyrównujących różnie między miastem a wsią	Charakterystyka partnerstwa lokalnego Analiza potrzeb i potencjału LSR

Źródło: Opracowanie własne

Rozdział V Spójność, komplementarność i synergia

W kontekście niniejszego dokumentu pojęcie zintegrowania (obejmującego spójność, komplementarność i synergę) rozpatrywane jest na kilku poziomach. Mówimy więc o zintegrowaniu na poziomie programowym (strategia wykazuje powiązania z dokumentami programowymi i planistycznymi na poziomie krajowym, regionalnym oraz lokalnym), zintegrowaniu sektorowym (współpracy sektorów publicznego, społecznego i gospodarczego), zintegrowaniu zasobów (strategia zaplanowanymi działaniami odnosi się do szeregu zasobów obszaru LGD) oraz zintegrowaniu obszaru (w wyniku zrealizowanych działań na całym obszarze LGD stanie się on bardziej spójny).

LSR w ujęciu powyższym wykazuje zgodność i komplementarność z innymi dokumentami planistycznymi, strategiami w szczególności strategiami rozwoju województwa i strategiami regionalnymi dotyczącymi obszaru działania LGD, poprzez zestawienie spójności celów i założeń tych dokumentów z celami LSR oraz na zasadzie synergii i komplementarności integruje sektory, partnerów, zasoby i branże działalności gospodarczej w celu kompleksowej realizacji założonych w LSR przedsięwzięć.

LGD zamierza ubiegać się o wsparcie na realizację celów LSR z dwóch źródeł:

- w ramach środków przewidzianych do realizacji **Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027**,
- w ramach programu **Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027**.

Wykazuje więc w konsekwencji powyższego bezpośrednią zgodność spójność z celami obu programów.

Określony w niniejszej LSR Cel 1 zakłada wsparcie przedsięwzięć ze ze środków Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (przedsięwzięcia P.1.1.1, P.1.2.1, P.1.3.1) oraz programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (przedsięwzięcie P.1.3.2.) Cel odpowiada założeniom działania LEADER, a dokładnie realizacjom operacji w zakresach wsparcia: 4) poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach wymienionych punktach 1 – 3 (tj. rozwój przedsiębiorczości, rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych, rozwój współpracy poprzez tworzenie lub rozwijanie krótkich łańcuchów żywnościowych), 5) przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi, 6) poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej. Cel koresponduje także z programem Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, w ramach Celu szczegółowego: (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do

grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz Celu szczegółowego: (g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia umiejętności i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej.

Cel 2 zakłada wsparcie przedsięwzięć ze środków Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (przedsięwzięcia P.2.1.1, P.2.2.1, P.2.3.1, P.2.3.2, P.2.4.1, P.2.4.2, P.2.4.3,) oraz programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 (przedsięwzięcia 2.1.2, 2.5.1, 2.5.2). Cel odpowiada założeniom działania LEADER, a dokładnie realizacjom operacji w następujących zakresach wsparcia: 7) kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmocnienie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych, 8) włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji, 9) ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi. Cel koresponduje także z programem Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, w ramach Celu szczegółowego: (I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci, Celu szczegółowego: RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (EFRR) i Celu szczegółowego: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST).

Cel 3 zakłada wsparcie przedsięwzięć ze środków Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (przedsięwzięcia P.3.1.1, P.3.1.2, P.3.1.3, P.3.2.1). Cel odpowiada założeniom działania LEADER, a dokładnie realizacjom operacji w następujących zakresach wsparcia: 1) rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez: a. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne, b. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej; 2) rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania: a. gospodarstw agroturystycznych, b. zagród edukacyjnych, c. gospodarstw opiekuńczych; 4) poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach wymienionych punktach 1 – 3.

Założone cele oraz przypisane mu przedsięwzięcia zakładają wykorzystanie adekwatnych im wskaźników zgodnych ze wskaźnikami programów, w ramach których jest planowane finansowanie LSR (tj. Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027) oraz precyzyjnie skwantyfikowanych wskaźników przedsięwzięć, prowadzących bezpośrednio do ich realizacji. Wartości docelowych wskaźników zaplanowano dla każdego roku wdrażania LSR.

Realizacja LSR w formule wielofunduszowej prowadzi do zwiększenia wewnętrznej komplementarności i synergii założonych przedsięwzięć. Z racji bowiem na możliwość finansowania zadań z dwóch źródeł poszerza się spektrum tematyki tych zadań, zwiększa się pula środków możliwych do zaangażowania w realizację celów LSR a tym samym możliwość pełniejszej niwelacji zdiagnozowanych problemów i słabych stron oraz wykorzystania zdefiniowanych szans i mocnych stron.

Ze swojej definicji podejście LEADER jest podejściem przekrojowym zarówno w ujęciu tematycznym jak i podmiotowym – realizuje szerokie spektrum przedsięwzięć przez szerokie grono interesariuszy. Dzięki temu podejściu, maksymalizującemu się w wybranej formule wielofunduszowej, LSR działa na rzecz osiągnięcia wspólnych i komplementarnych celów dla szerokiego kręgu odbiorców, którzy charakteryzują się różnymi, czasem wykluczającymi się interesami. Ponadto realizacja LSR w takiej formule wspiera i jest wspierana przez wszystkie

podmioty uprawnione do ubiegania się o wsparcie zarówno ze środków Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz środków na rozwój regionalny społeczny w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 oraz w ramach programów krajowych i sektorowych. Wszystkie te podmioty wnoszą, w zakresie w jakim krzyżują się tematycznie i projektowo z zadaniami realizowanymi w ramach LSR, wartość dodaną w postaci dodatkowego finansowania, uzupełniających projektów infrastrukturalnych czy społecznych, wzrostu spójności społecznej, polepszenia jakości przestrzeni, polepszenia jakości usług, wiedzy i doświadczenia, które pomagają maksymalizować efekty wsparcia z zaangażowanych środków.

W ramach dokumentów strategicznych na poziomie krajowym zbieżność niniejszej LSR wykazać można ponadto z poniższymi dokumentami. Z uwagi na ogólny i szeroko definiowany charakter opisanych poniżej celów zawartych w poszczególnych programach, można wykazać pełną lub daleko idącą komplementarność z nimi celów niniejszej LSR, rozwiniętych w przypisanych tym celom przedsięwzięciach. Podstawowym dokumentem określającym kierunki rozwoju Polski jest **Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030** zakładająca realizację kluczowych zadań wynikających z raportu "Polska 2030", prezentujących wyzwania rozwojowe na poziomie kraju: wzrost i konkurencyjność, sytuacja demograficzna, wysoka aktywność zawodowa oraz adaptacyjność zasobów pracy, odpowiedni potencjał infrastruktury, bezpieczeństwo energetyczno - klimatyczne, gospodarka oparta na wiedzy i rozwój kapitału intelektualnego, solidarność i spójność regionalna, ochrona kulturalnego dziedzictwa narodowego, poprawa spójności społecznej, sprawne państwo i wzrost kapitału społecznego Polski.

Narzędziem do zarządzania głównymi procesami rozwojowymi w Polsce, określającym nowy model rozwoju jest Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, przyjęta przez Radę Ministrów 14 lutego 2017. Łączy ona wymiar strategiczny i operacyjny. Określa niezbędne działania i instrumenty wdrażania. Główne cele strategii to: zrównoważony wzrost gospodarczy, w coraz większym stopniu napędzany przez wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony rozwój, skuteczne państwo i instytucje gospodarcze przyczyniające się do wzrostu, włączenie społeczne i gospodarcze. Strategia przyjęła trzy cele szczegółowe: I – Trwały wzrost gospodarczy oparty coraz silniej o wiedzę, dane i doskonałość organizacyjną, zakładający reindustrializację, rozwój innowacyjnych firm, rozwój małych i średnich przedsiębiorstw, kapitał dla rozwoju i ekspansję zagraniczną; II – Rozwój społecznie wrażliwy i terytorialnie zrównoważony, zakładający spójność społeczną i rozwój zrównoważony terytorialnie; III – Skuteczne państwo i instytucje służące wzrostowi oraz włączeniu społecznemu i gospodarstwu, zakładający działania w obszarach: prawo w służbie obywatelom i gospodarce, instytucje prorozwojowe i strategiczne zarządzanie rozwojem, e-państwo, finanse publiczne oraz efektywność wykorzystania środków UE.

W ujęciu planistycznym podstawowym dokumentem do 2020 roku była **Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030**, przyjęta przez Radę Ministrów w grudniu 2011, jako strategiczny dokument dotyczący zagospodarowania przestrzennego Polski. Dokument zawierał ustalenia i zalecenia dla planów zagospodarowania przestrzennego województw i niższych poziomów władz. W 2020 roku Koncepcja została usunięta z systemu planistycznego w konsekwencji zmian prawnych w obszarze planowania przestrzennego. Niemniej LSR koresponduje z wzajemnie powiązаныmi celami polityki przestrzennego zagospodarowania kraju: Celem 1. Podwyższenie konkurencyjności głównych ośrodków miejskich Polski w przestrzeni europejskiej poprzez ich integrację funkcjonalną przy zachowaniu policentrycznej struktury systemu osadniczego sprzyjającej spójności;

Celem 2. Poprawa spójności wewnętrznej i równoważenie rozwoju kraju poprzez promowanie integracji funkcjonalnej, tworzenie warunków dla rozprzestrzeniania się czynników rozwoju, wielofunkcyjny rozwój obszarów wiejskich oraz wykorzystanie potencjału wewnętrznego wszystkich terytoriów; Celem 3. Poprawa dostępności terytorialnej kraju w różnych skalach przestrzennych poprzez rozwijanie infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej; Celem 4. Kształtowanie struktur przestrzennych wspierających osiągnięcie i utrzymanie wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i walorów krajobrazowych Polski; Celem 5. Zwiększenie odporności struktury przestrzennej kraju na zagrożenia naturalne i utraty bezpieczeństwa energetycznego oraz kształtowanie struktur przestrzennych wspierających zdolności obronne państwa; Celem 6. Przywrócenie i utrwalenie ładu przestrzennego.

Z kolei podstawowym dokumentem strategicznym polityki regionalnej państwa w perspektywie do 2030 r jest

Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030, uchwalona przez Radę Ministrów 17 września 2019 r. Dokument jest rozwinięciem Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), która podkreślała istotność rozwoju Polski w sposób społecznie i terytorialnie zrównoważony, dzięki któremu efektywnie będą rozwijane oraz wykorzystywane miejscowe zasoby i potencjały wszystkich regionów. Cel takiego modelu to wspomaganie w szczególności obszarów, które nie mogą w pełni rozwinąć swojego potencjału rozwojowego, bo utraciły swoje funkcje społeczno-gospodarcze, przez co stały się mniej odporne na różne zjawiska kryzysowe. Strategia wskazuje Obszary Strategicznej Interwencji (OSI) istotne z punktu widzenia realizacji polityki regionalnej, przeniesione następnie do innych krajowych oraz regionalnych strategii rozwoju (m.in. poprzez wskazanie dedykowanych im działań). Są to dwa typy obszarów: miasta średnie tracące funkcje społeczno-gospodarcze i obszary zagrożone trwałą marginalizacją. Oprócz tego KSRR wskazuje również wschodnią Polskę i Śląsk jako OSI wymagające ukierunkowanego wsparcia z poziomu kraju. Cel główny KSRR zdefiniowany jest jako efektywne wykorzystanie wewnętrznych potencjałów terytoriów i ich specjalizacji dla osiągnięcia zrównoważonego rozwoju kraju, co tworzyć będzie warunki do wzrostu dochodów mieszkańców Polski przy jednoczesnym osiągnięciu spójności w wymiarze społecznym, gospodarczym, środowiskowym i przestrzennym. Cel ten osiągnięty ma zostać poprzez realizację trzech celów szczegółowych. KSRR wiąże działania realizujące cele o charakterze horyzontalnym, jakimi jest wzmacnianie konkurencyjności wszystkich regionów, miast i obszarów wiejskich (cele 2 i 3) z celem 1 zapewniającym większą spójność rozwoju kraju, poprzez wsparcie obszarów słabszych gospodarczo. W ramach celu 1 zakłada się wsparcie o charakterze wyrównawczym, ukierunkowane na przezwyciężenie barier i problemów kilku typów obszarów o mniej korzystnych uwarunkowaniach rozwojowych. W celu 2 będą rozwijane i wykorzystywane instrumenty wsparcia ukierunkowane na tworzenie warunków do wzrostu konkurencyjności, innowacyjności i inwestycji w wybranych sektorach. W celu 3 podkreśla się konieczność wzmacniania sprawności administracji wszystkich szczebli, w szczególności szczebla lokalnego, wzmocnienia inicjatyw i środków na rzecz rozwijania zdolności administracji do planowania i prowadzenia działań rozwojowych ukierunkowanych terytorialnie, oraz wzmacniania współpracy pomiędzy rządem, samorządem wojewódzkim i samorządami lokalnymi oraz podmiotami niepublicznymi na rzecz osiągnięcia celów polityki regionalnej.

Na grunt wojewódzki założenia powyższe przenosi **Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”**, która jest aktualizacją Strategii Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2020+”. Strategia formułuje wizję rozwoju województwa śląskiego, która z kolei stanowi podstawę do sformułowania głównych celów polityki rozwoju oraz stanowi określenie aspiracji i dążeń społeczności regionalnej. Wizja strategii zamyka się hasłem "Województwo śląskie będzie nowoczesnym regionem europejskim o konkurencyjnej gospodarce, będącej efektem odpowiedzialnej transformacji, zapewniającym możliwości rozwoju swoim mieszkańcom i oferującym wysoką jakość życia w czystym środowisku". Wizja ta prowadzić ma do osiągnięcia stanu, w którym województwo będzie regionem stwarzającym możliwości rozwojowe mieszkańcom; dającym poczucie bezpieczeństwa publicznego, ekonomicznego, zdrowotnego i socjalnego; o silnej tożsamości kulturowej i wysokim stopniu identyfikacji z regionem; o ugruntowanym, pozytywnym wizerunku nowoczesnego i atrakcyjnego regionu; skutecznie reagującym na pojawiające się zmiany w otoczeniu; w którym nowoczesna, innowacyjna i zdywersyfikowana gospodarka, medycyna, kultura i edukacja zapewniają utrzymanie pozycji jednego z kilku centrów rozwoju cywilizacyjnego Polski i Europy; umożliwiającym rozwój wiedzy i kompetencji w silnych jednostkach naukowo-badawczych; stanowiącym obszar zrównoważony terytorialnie, opierający swój rozwój na układzie: metropolii, aglomeracji, miast oraz silnych obszarów wiejskich, równoważącym funkcje i zachowującym spójność regionalną; kładącym nacisk na współpracę i współdziałanie społeczności lokalnych w dobrze zorganizowanych i ukształtowanych w wymiarze organizacyjnym, społecznym i gospodarczym subregionach; kształtującym odpowiedzialnie swoją politykę gospodarczą, przestrzenną oraz środowiskową; stwarzającym warunki do zdrowego i aktywnego życia w wysokiej jakości środowisku oraz zapewniającym zachowanie bioróżnorodności obszarów; o dużych walorach przyrodniczych, kulturowych i krajobrazowych, a także turystycznych oraz rekreacyjnych; wpisującym się w najważniejsze układy infrastrukturalne Europy; otwartym na współpracę w skali krajowej i międzynarodowej. Wizja zrealizowana będzie poprzez cele strategiczne (i cele operacyjne): województwo śląskie regionem odpowiedzialnej transformacji gospodarczej (Konkurencyjna

gospodarka, Innowacyjna gospodarka i Silna lokalna przedsiębiorczość); województwo śląskie regionem przyjaznym dla mieszkańca (Wysoka jakość usług społecznych, w tym zdrowotnych, Aktywny mieszkaniec i Atrakcyjny i efektywny system edukacji i nauki); województwo śląskie regionem wysokiej jakości środowiska i przestrzeni (Wysoka jakość środowiska, Efektywna infrastruktura, Atrakcyjne warunki zamieszkania, kompleksowa rewitalizacja, zapobieganie i dostosowanie do zmian klimatu); województwo śląskie regionem sprawnie zarządzanym (Zrównoważony rozwój terytorialny, Aktywna współpraca z otoczeniem i kreowanie silnej marki regionu i Nowoczesna administracja publiczna).

Podstawowym dokumentem, który określa współpracę UE z Polską, jest **Umowa Partnerstwa**. To uzgodniona z Komisją Europejską strategia wykorzystania Funduszy Europejskich. Określa cele i zakres interwencji, instytucje odpowiedzialne za zarządzanie funduszami, programy oraz ich finansowanie. Umowa Partnerstwa na lata 2021-2027 określa kontekst strategiczny w wymiarze tematycznym i terytorialnym, wskazuje oczekiwane rezultaty oraz wyznacza obowiązujące ramy finansowe i wdrożeniowe. Umowa Partnerstwa zwraca uwagę na różnice w rozwoju poszczególnych województw, a w ich granicach na zróżnicowanie między subregionami. W ramach umowy partnerstwa wyznaczono 6 celów: Bardziej konkurencyjna i inteligentna Europa, Bardziej przyjazna dla środowiska niskoemisyjna Europa, Lepiej połączona Europa, Europa o silniejszym wymiarze społecznym, Europa bliżej obywateli, Łagodzenie skutków transformacji w kierunku gospodarki neutralnej dla klimatu

Powyższe cele zakładają działania określone w formie wyzwań, które finansować będą programy: Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat i Środowisko, Fundusze Europejskie dla Nowoczesnej Gospodarki, Fundusze Europejskie dla Rozwoju Społecznego, Fundusze Europejskie na Rozwój Cyfrowy, Fundusze Europejskie dla Polski Wschodniej i Fundusze Europejskie na Pomoc Żywnościową, które pochodzą będą z Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego+, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Morskiego, Rybackiego i Akwakultury, Funduszu na rzecz Sprawiedliwej Transformacji.

Podejście zintegrowane w LSR LGD „Brynica nie granica” polega na łączeniu działań i kompetencji różnych sektorów, zasobów i objęcie nimi całego obszaru LGD. Wszystkie działania zostały dobrane w taki sposób, aby możliwe było wspieranie rozwoju wszystkich 3 sektorów: przedsiębiorców, samorządów i organizacji pozarządowych a także zdiagnozowanych grup w niekorzystnej sytuacji (osób z niepełnosprawnościami ich opiekunów, poszukujących zatrudnienia, kobiet, migrantów), osób wykluczonych społecznie i w ubóstwie, seniorów (którzy ukończyli 60 rok życia) i ludzi młodych (do 25 roku życia). Przewidziane zostały więc do realizacji typy przedsięwzięć zaadresowane do tych wszystkich grup. Cele zaplanowano w taki sposób, żeby realizowane w ramach niego przedsięwzięcia w sposób spójny i kompleksowy, z użyciem różnych metod i zaangażowaniem różnych sektorów i partnerów, niwelowały zdiagnozowane w analizie problemy i negatywne następstwa problemów. Ponadto w strategii zaplanowano integrację szerokiego spektrum podmiotów działających w usługowych branżach działalności gospodarczej. Ta integracja występuje na poziomie realizacji założeń całej LSR ale także realizacji poszczególnych celów. Realizacja operacji wiązać się będzie ponadto z osiągnięciem zakładanych wskaźników, które także odzwierciedlają zintegrowane myślenie o rozwoju terenu LGD – operacje mają przynieść wymierne korzyści wszystkim sektorom a w konsekwencji oddziaływać mają na poprawę ich stanu. Należy dodać, że wszystkie cele znajdują odzwierciedlenie w całościowym, zintegrowanym spojrzeniu na obszar LGD jako miejsca o określonej lokalnej odrębności oraz n/w wspólnych cechach: gminy należące do obszaru realizacji LSR stanowią spójny przestrzennie obszar, sąsiadują ze sobą i z aglomeracją górnośląską, stanowiącym tzw. „biegun wzrostu” dla tychże gmin; badany obszar można podzielić wyraźnie na dwie części. Ta część gmin, która znajduje się po prawej stronie Brynicy (przynależność do zaboru pruskiego) i po lewej stronie Brynicy (do zaboru rosyjskiego); struktura rolnictwa na całym obszarze 7 gmin jest podobna i charakteryzuje się dużą ilością małych gospodarstw o dość dobrych glebach, jednak ze względu na małą skalę tej działalności i niski próg dochodowości koniecznym jest rozwijanie pozarolniczych form działalności; centrum LGD stanowisko port lotniczy „Katowice-Pyrzowice”; na całym obszarze występuje duża aktywność społeczna wyrażająca się w dużej inwencji ze strony Gminnych Ośrodków Kultury, Kół Gospodyń Wiejskich i Ochotniczej Straży Pożarnej, różnego rodzaju zespołów, orkiestr; gminy posiadają cenne przyrodnicze i kulturowe miejsca, które jak dotąd nie są należycie wykorzystywane dla celów rozwoju turystyki.

Wśród mieszkańców w/w obszaru obserwuje się ponadto otwartość dużą aktywność w zakresie animowania międzynarodowych kontaktów i silne przywiązanie do miejsca zamieszkania i najbliższych sąsiednich okolic (patriotyzm lokalny). Proces wdrażania LSR oparto na wykorzystaniu posiadanych zasobów i zachowaniu podstawowych zasad (czyli także podejście zintegrowane): dążenie do polepszenia jakości bazy o charakterze społeczno – gospodarczym, wzrost roli usług cyfrowych, wzrost poczucia bezpieczeństwa, podniesienie wiedzy i kompetencji mieszkańców, zachowanie i waloryzacja dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego, wzmocnienie obszaru pod względem ekonomicznym, głównie w celu tworzenia nowych miejsc pracy, polepszenie zdolności organizacyjnych społeczności lokalnych, troska o stan środowiska naturalnego.

Zintegrowane podejście Lokalnej Strategii Rozwoju LGD „Brynica nie granica” wyraża spójność w odniesieniu do terytorium, jego zasobów, sytuacji społeczno-gospodarczej i tożsamości obszaru. Wszystkie cele zostały opracowane na podstawie analizy obszaru działania LGD oraz analizy SWOT. W wyniku partycypacyjnego udziału społeczności lokalnej obszar ten poddany został zintegrowanej, opartej o udział przedstawicieli 3 sektorów oraz mieszkańców, analizie i programowaniu elementów wymagających wsparcia. Możliwość wypracowania celów miały więc wszystkie 3 sektory biorące udział w pracach LGD oraz mieszkańcy a ustanowione kierunki rozwoju tworzą szeroko pojęty konsensus, który pozwoli korzystać z korzyści rozwoju obszaru LGD jak najszerszej grupie mieszkańców i organizacji, dzięki czemu odnotowany zostanie wzrost potencjału członków lokalnych społeczności. Powyższa charakterystyka wprost przedstawia i udowadnia korzyści planowane do osiągnięcia w ramach LSR, wynikające z podejścia LEADER, umożliwiając otrzymanie wsparcia przez grupy beneficjentów, którzy takiego wsparcia nie mogliby uzyskać z innych programów, tym samym zapobiegając dominacji podmiotów sektora publicznego (osoby z grup w niekorzystnej sytuacji, podmioty trzeciego sektora, członkowie grup nieformalnych, osoby prowadzące i rozpoczynające działalność gospodarczą), realizując projekty indywidualne i przekrojowe (partnerskie) oraz wpisujące się we wspólne potrzeby i cele (projekty wykraczające poza obszar jednostek administracyjnych gmin).

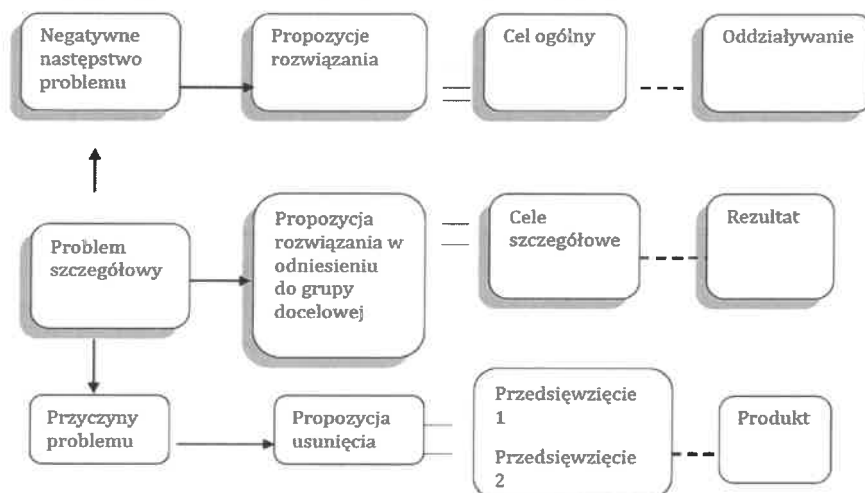
Zakres wsparcia w ramach niniejszego wynika z zależności pomiędzy zdiagnozowanymi problemami, konsekwencjami tych problemów, przypisanymi tym problemom działaniami i celami a dostępnymi formami wsparcia (EFRROW, EFRR i EFS+) zdefiniowanymi w dokumentach strategicznych dla województwa śląskiego. Wybór całego zakresu możliwego dofinansowania (czyli wybór ścieżki wielofunduszowości) związany jest z maksymalizacją możliwych do osiągnięcia efektów interwencji w zdiagnozowanych obszarach problemowych. Przyjęty sposób wdrażania LSR – poprzez nabory dedykowane poszczególnym celom i przedsięwzięciom, ma swoje źródło w dotychczasowej działalności LGD i dotychczasowym systemie wdrażania LSR. Wypracowana procedura i dopracowanie przez lata systemu naborów, biurokratyczna pewność osob i podmiotów przygotowujących wnioski w znajomy, zaakceptowany sposób ma istotne znaczenia dla jakości składanych aplikacji. Ta znajomość dotychczasowego systemu i procedur daje dużą gwarancję wysokiej jakości dokumentacji, przekłada się na merytoryczną zawartość a co za tym idzie na finalny efekt zrealizowanych operacji. Podobną podstawę ma wybrana metoda wdrażania operacji w ramach LSR, głównie jako projekty indywidualne, oceniane merytorycznie przez LGD a uzupełniająco jako projekty grantowe (dla operacji, których beneficjentem jest sama LGD), lub partnerskie, realizowane przez LGD w celu wymiany i polepszenia jakości działania jej samej. Ma to także swoje źródło w wieloletnim doświadczeniu grupy i osiągnięciu przez cały ten okres zakładanych rezultatów i celów.

Rozdział VI Cele i wskaźniki

Proces formułowania celów i przedsięwzięć dla potrzeb LSR opierał się o analizę SWOT oraz analizę diagnozy obszaru LSR – dokumentami źródłowymi były dane z ewaluacji, dane statystyczne GUS, dane statystyczne, którymi dysponowały jednostki samorządu terytorialnego oraz ankiety złożone podczas procesu tworzenia i konsultowania LSR. W oparciu o powyższe dane wskazane zostały potencjalne kierunki interwencji w ramach lokalnej strategii rozwoju. Kierunki działania wpisują się w dokumenty strategiczne nowej perspektywy programowej do roku 2027, w tym w szczególności w Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027. Cele LSR zostały sformułowane z wykorzystaniem „metody problemowej”. Formułowanie celów opiera się o analizę SWOT, z uwzględnieniem wyników konsultacji

społecznych, które uspołeczniają i uwiarygodniają proces budowania strategii. Pierwszym etapem procesu jest identyfikacja problemów, bowiem jest to ten poziom, na którym zostały zidentyfikowane cele do osiągnięcia. szczegółowe. Następstwa obecnych problemów zostały ustalane w oparciu o analizę SWOT. Ponadto z diagnozy obszaru, będącej podstawą do przeprowadzenia analizy SWOT, wynikają problemy rozwojowe obszaru LSR i to ich rozwiązywanie stanowi cele strategii. Proces powstawania i konstruowania celów zgodny jest przedstawionym poniżej „Poradnikiem dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020”.

Wykres 18: Zależności przyczynowo skutkowe pomiędzy celami i przedsięwzięciami

Źródło: „Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020”, Warszawa 2015, Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane

Mając na uwadze powyższą logikę interwencji oraz fakt iż, postęp osiągania celu LSR mierzony jest wskaźnikami rezultatu, priorytetowe cele LSR, o których mowa w Planie Strategicznym WPR, w najwyższym stopniu odpowiadają pojęciu celu szczegółowego.

Ponieważ z Planu Strategicznego WPR ani z dokumentacji konkursowej nie wynika konieczność określania celów LSR na dwóch poziomach: ogólnym i szczegółowym, to projektując LSR przyjęto założenie, że obszar tematyczny to cel LSR, który wynika ze zdiagnozowanych potrzeb.

Reasumując w LSR zostały poprostu określone „cele” będące odpowiednikiem dotychczas stosowanego pojęcia „cel szczegółowy”, a „cel ogólny” nie jest określany wcale. Należy podkreślić, że LSR stanowi kontynuację działań LGD nad efektywnym rozwojem tego obszaru, które wynikały ze Strategii przyjętych we wcześniejszych perspektywach programowych, a proponowane cele i przedsięwzięcia są skorelowane z celami realizowanymi przez LGD we wcześniejszym okresie funkcjonowania, a także są bezpośrednio powiązane z przeprowadzoną diagnozą. Ponadto przy formułowaniu celów i przedsięwzięć, uwzględniono wnioski z przeprowadzonych konsultacji społecznych.

Na kolejnej stronie w formie tabelarycznej przedstawiono zdiagnozowane problemy, ich przyczyny oraz negatywne następstwa zaistniałych problemów, a także cele i przedsięwzięcia, w celu ich rozwiązania.

Tabela 28: Zdiagnozowane problemy, ich przyczyny oraz negatywne następstwa zaistniałych problemów, a także cele i przedsięwzięcia.

Przyczyny problemów	Przedsięwzięcia (propozycje usunięcia)	Negatywne następstwa problemów	Cel (propozycje rozwiązania w odniesieniu do grupy docelowej)	Problemy
Braki w małej infrastrukturze publicznej	Budowa, rozbudowa, modernizacja małej infrastruktury publicznej, pełniące ważne funkcje społeczne, zdrowotne i turystyczno- rekreacyjne, w tym zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	Obniżenie poziomu zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz ograniczona dostępność i funkcjonalność infrastruktury publicznej	Podnoszenie jakości i optymalnej dostępności usług publicznych oraz infrastruktury z wykorzystaniem posiadanych zasobów przestrzennych i infrastrukturalnych	Wzrost potrzeb mieszkańców, ograniczone środki budżetowe oraz wyższy priorytet realizacji innych przedsięwzięć
Brak wypracowanej koncepcji inteligentnej wsi	Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi w celu zastosowania innowacyjnych, inteligentnych rozwiązań na poziomie lokalnym	Obniżenie poziomu zaspokajania potrzeb mieszkańców poprzez ograniczony dostęp do usług smart villages na poziomie lokalnym	Podnoszenie jakości i optymalnej dostępności usług publicznych oraz infrastruktury z wykorzystaniem posiadanych zasobów przestrzennych i infrastrukturalnych	Niedostatecznie rozwinięty system usług typu smart, w wyniku ograniczonych finansowych możliwości realizacji
Brak dostępu do powszechnych usług, w tym zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych wyrównujących różnice między miastem a wsią	Wyrównywanie szans w dostępie do powszechnych usług, w tym zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych Wsparcie inicjatyw w obszarze pozafORMALNEJ edukacji dzieci i młodzieży Wsparcie inicjatyw w obszarze ustawicznego kształcenia dorosłych	Obniżenie poziomu zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz utrwalenie różnic rozwojowych pomiędzy obszarami wiejskimi a miejskimi	Podnoszenie jakości i optymalnej dostępności usług publicznych oraz infrastruktury z wykorzystaniem posiadanych zasobów przestrzennych i infrastrukturalnych	Niedostatecznie rozwinięty system powszechnych usług, w wyniku ograniczonych finansowych możliwości realizacji
Brak odpowiednich działań dla osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji takich jak: osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, poszukujące zatrudnienia, kobiety, migranci oraz osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społ.	Podniesienie kompetencji i aktywności osób z grup w niekorzystnej sytuacji Wsparcie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	Postępujące wykluczenie społeczne i marginalizacja grup osób w niekorzystnej sytuacji oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym	Wsparcie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w oparciu o lokalną społeczność i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe	Niewystarczające kompetencje i aktywność osób z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym
Brak odpowiednich działań z zakresu integracji społecznej, w tym osób starszych, które ukończyły 60 rok życia oraz młodzieży do 25 roku życia	Wsparanie inicjatyw lokalnych na rzecz integracji społeczności oraz aktywizacja seniorów i ludzi młodych z obszaru LGD	Wyalienowanie i niski poziom integracji międzypokoleniowej społeczeństwa obszaru LGD	Wsparcie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w oparciu o lokalną społeczność i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe	Niski poziom integracji społecznej oraz chęci współuczestnictwa i współdziałania na rzecz innych
Brak umiejętności i niski poziom wykorzystania kapitału społecznego oraz kompetencji i aktywności mieszkańców	Wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, podniesienie umiejętności społecznych Wsparcie rozwoju społecznych projektów partnerskich i operacji w partnerstwie	Pogłębienie bierności społecznej mieszkańców obszaru LGD oraz utrwalający się brak perspektyw rozwojowych	Wsparcie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w oparciu o lokalną społeczność i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe	Opór mieszkańców w obszarze współbudowania społeczeństwa obywatelskiego

Brak odpowiedniej wiedzy na temat innowacyjności obszaru LGD oraz jego potencjału w tym dziedzictwa kulturowego, przyrodniczego i rolniczego	Rozwój i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej zrównoważonego rolnictwa i gospodarki rolno-spożywczej Rozwój i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz innowacyjności obszaru LGD Wsparcie współpracy wewnątrz partnerskiej oraz z partnerami z obszarów różnych LSR, podnoszące poziom kompetencji liderów życia publicznego i społecznego oraz zainteresowania potencjałem tego obszaru	Obniżenie się wiedzy mieszkańców LGD oraz zainteresowanych osób spoza tego obszaru na temat innowacyjności wykorzystania zasobów gmin wchodzących w skład LGD	Wsparcie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w oparciu o lokalną społeczność i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe	Niska świadomość podnoszenia konkurencyjności obszaru i wykorzystania potencjału w zmieniającej się sytuacji gmin z obszaru LGD wpływającej na ich potencjał, wzrost zainteresowania zasobami lokalnymi wśród mieszkańców oraz osób spoza obszaru LGD
Brak odpowiednich działań zmierzających do zrównoważonego rozwoju środowiskowego oraz adaptacji do zmian klimatycznych i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami	Wsparcie dla służb ratowniczych w związku z przeciwdziałaniem i usuwaniem skutków klęsk żywiołowych Wsparcie zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii	Pogorszenie się stanu środowiska naturalnego/zasobów naturalnych i brak świadomości zachodzących zmian	Wsparcie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w oparciu o lokalną społeczność i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe	Niska świadomość konieczności dostosowania i adaptacji do zmian klimatycznych Niska świadomość możliwości zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii Ograniczone środki na realizację inwestycji prośrodowiskowych
Brak przeciwdziałania niekorzystnym trendom i zjawiskom kryzysowym w sferze gospodarczej	Wspieranie innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej przedsiębiorczości, poprzez podejmowanie i rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej Rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych, w tym: zagród edukacyjnych, gospodarstw agroturystycznych i gospodarstw opiekuńczych Wsparcie rozwoju gospodarczych projektów partnerskich i operacji w partnerstwie	Spowolnienie rozwoju gospodarczego i spotęgowanie zjawisk kryzysowych w sferze gospodarczej na obszarze LGD	Wzmocnienie wzrostu gospodarczego oraz pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości i działalności pozarolniczej w oparciu o posiadany potencjał	Sytuacja ogólnosiwiatowa przekładająca na lokalną sytuację gospodarczą (zakłócone łańcuchy dostaw, kryzys energetyczny)
Brak odpowiednich usług rynkowych dla lokalnej społeczności wyrównujących różnice między miastem a wsią	Wsparcie komercyjnych usług niezbędnych do rozwoju obszarów wiejskich	Spowolnienie rozwoju gospodarczego oraz utrwalanie się dysproporcji między obszarami wiejskimi a miejskimi	Wzmocnienie wzrostu gospodarczego oraz pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości i działalności pozarolniczej w oparciu o posiadany potencjał	Niedostatecznie rozwinięty system usług, w wyniku ograniczonych finansowych możliwości realizacji

Źródło: opracowanie własne

Przyjęte dla poszczególnych celów i przedsięwzięć wskaźniki są ściśle powiązane z diagnozą obszaru objętego strategią i z analizą SWOT oraz odnoszą się do najważniejszych aspektów zakładanych zmian. Cele są mierzalne, ambitne, możliwe do osiągnięcia w określonym czasie z uwzględnieniem możliwości technicznych i ekonomicznych, którymi dysponuje LGD oraz mają określoną perspektywę czasową.

Wskaźniki przypisane do celów zakładają, że źródłem danych pozwalających ocenić stopień realizacji celów ogólnych są dane pochodzące z dokumentów przechowywanych w LGD, otrzymywanych od beneficjentów i wnioskodawców oraz rejestru przedsiębiorców.

Cel 1. Podnoszenie jakości i optymalnej dostępności usług publicznych oraz infrastruktury z wykorzystaniem posiadanych zasobów przestrzennych i infrastrukturalnych - związany jest z budową, rozbudową, modernizacją małej infrastruktury publicznej, pełniącej ważne funkcje społeczne, zdrowotne i turystyczno- rekreacyjne, w tym zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami, oraz wyrównywaniem szans w dostępie do powszechnych usług, w tym zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych. a także z opracowaniem koncepcji inteligentnej wsi w celu zastosowania innowacyjnych, inteligentnych rozwiązań na poziomie lokalnym. Koniecznym jest także wsparcie inicjatyw w obszarze pozaformalnej edukacji dzieci i młodzieży oraz w obszarze ustawicznego kształcenia dorosłych. W kontekście przeprowadzonej diagnozy, konsultacji społecznych i analizy SWOT można zauważyć wzrost potrzeb mieszkańców w zakresie zwiększenia dostępności usług publicznych oraz małej infrastruktury, co niestety nie idzie w parze z możliwościami zwiększenia nakładów budżetowych na takie działania i wpływa na niższą priorytetyzację w stosunku do innych przedsięwzięć. Ponadto zdiagnozowano niedostatecznie rozwinięty system powszechnych usług, w tym usług typu „smart villages”, co może wpływać na obniżenie poziomu zaspokajania potrzeb mieszkańców oraz na ograniczoną dostępność i funkcjonalność infrastruktury publicznej, a także utrwalenie różnic rozwojowych pomiędzy obszarami wiejskimi a miejskimi, tym bardziej, że na terenach miejskich usługi typu „smart” stają się już powszechne. Poprawa dostępności i jakości infrastruktury odnosi się do wzmocnienia i rozwoju wyposażenia obszaru LGD w elementy podnoszące jakość tego obszaru i standard życia mieszkańców. Wpływa to także wprost na rozwój gminy, wzrost poczucia komfortu i bezpieczeństwa mieszkańców oraz szeroko rozumianą atrakcyjność obszaru LGD. Biorąc pod uwagę zdiagnozowany potencjał obszaru, w tym atrakcyjne warunki krajobrazowo-przyrodnicze, czy zabytki architektoniczne, które mogą sprzyjać rozwojowi tego obszaru, w tym w różnych formach turystyki, rekreacji i wypoczynku, a także atrakcyjną lokalizację obszaru LGD - potrzebne są konkretnie ukierunkowane działania związane z podnoszeniem jakości i dostępności usług publicznych. Ważnym i koniecznym jest także wspieranie działań przyczyniających się do rozwoju usług zmniejszających dysproporcje pomiędzy obszarem wiejskim a miejskim. Istnieje zapotrzebowanie na infrastrukturę oraz usługi publiczne, dzięki którym wspierana byłaby spójność społeczna czy też działania zapewniające włączenie społeczne.

W odniesieniu do przeprowadzonej diagnozy w związku ze zmianą struktury demograficznej i starzenia się społeczeństwa, a także wykluczenia osób z terenów wiejskich, czy zmian na rynku pracy oraz stanu zdrowia mieszkańców, powyższe działania są konieczne do przeprowadzenia. Ze względu na narastające zjawisko zwiększającego się udziału osób w wieku poprodukcyjnym w ilości mieszkańców, niską mobilnością osób zamieszkujących tereny wiejskie, w tym osób starszych i niepełnosprawnych, braki w małej infrastrukturze, oraz usług publicznych wyrównujących dysproporcje między wsią a miastem, są zauważalne i realnie ograniczają możliwości obszaru LGD. Należy podkreślić, że w ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych i badań sondażowych, jako dziedziny w ramach, których ważna jest realizacja kolejnych przedsięwzięć, ich uczestnicy wskazywali rozwój infrastruktury społecznej, w tym sportowo-rekreacyjnej, turystycznej, kulturowej, edukacyjnej i zdrowotnej; rozwój poziomu edukacji i kultury; rozwój usług społecznych, opiekuńczych i zdrowotnych. Powyższe należy interpretować w powiązaniu z faktem, że na obszarze LGD występuje zjawisko starzenia się społeczeństwa, przekładające się na wzrastające zapotrzebowanie na usługi opiekuńczo-socjalne ze strony osób starszych, dotykające w szczególności grupy poprodukcyjnej, a z drugiej brak perspektyw rozwoju dla ludzi młodych takich jak w dużych miastach aglomeracji śląskiej, przekładający się na zagrożenie odpływem młodych ludzi do atrakcyjniejszych ze względów rozwojowych ośrodków miejskich, w dużej mierze dotykające grupy przedprodukcyjnej. W tej sytuacji koniecznym jest podjęcie inicjatyw w obszarze edukacji pozaformalnej, np.: wsparcie różnych form rozwijających kompetencje społeczne, obywatelskie, świadomość i ekspresję kulturalną, przedsiębiorczość, umiejętności ogólne, wiedzę oraz zainteresowania dzieci i młodzieży, oraz inicjatywy w obszarze kształcenia przez całe życie, dla osób dorosłych, w tym służące aktywizacji w szczególności osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami. W obszarze edukacji identyfikuje się możliwość występowania barier rozwojowych i dyskryminacji ze względu na miejsce zamieszkania na obszarach wiejskich, zwłaszcza cechujących się trudniejszym dostępem do dobrej jakości ofert edukacji ze względu na oddalenie od dużych ośrodków edukacyjnych. Z tego powodu ważne są inicjatywy edukacyjne o charakterze lokalnym kierujące działania na osoby zamieszkujące tereny wiejskie.

Przedsięwzięcia: P.1.1.1 Budowa, rozbudowa, modernizacja małej infrastruktury publicznej, pełniącej ważne funkcje społeczne, zdrowotne i turystyczno- rekreacyjne, w tym zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami; P.1.2.1 Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi w celu zastosowania innowacyjnych, inteligentnych rozwiązań na poziomie lokalnym; P.1.3.1 Wyrównywanie szans w dostępie do powszechnych usług, w tym zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych; P.1.3.2 Wsparcie inicjatyw w obszarze pozaformalnej edukacji dzieci i młodzieży; P.1.3.3 Wsparcie inicjatyw w obszarze ustawicznego kształcenia dorosłych.

Realizacja powyższych przedsięwzięć (P.1.1.1, P.1.2.1, P.1.3.1) zostanie dofinansowana ze środków Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Cel odpowiada założeniom działania LEADER, a dokładnie realizacjom operacji w następujących zakresach wsparcia:

4) poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach wymienionych punktach 1 – 3 (tj. rozwój przedsiębiorczości, rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych, rozwój współpracy poprzez tworzenie lub rozwijanie krótkich łańcuchów żywnościowych)

5) przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi

6) poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej.

Przedsięwzięcie 1.3.2 będzie wdrażane z programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, w ramach Celu szczegółowego: (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. W ramach tego celu możliwe jest wsparcie inicjatywy w obszarze edukacji pozaformalnej, np.: wsparcie różnych form rozwijających kompetencje społeczne, obywatelskie, świadomość i ekspresję kulturalną, przedsiębiorczość, umiejętności ogólne, wiedzę oraz zainteresowania dzieci i młodzieży poprzez m.in.: warsztaty, zajęcia dodatkowe oraz inne formy wsparcia wynikające z potrzeb społeczności lokalnych w zakresie edukacji pozaformalnej dzieci i młodzieży.

Przedsięwzięcie 1.3.3 będzie wdrażane z programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, w ramach Celu szczegółowego: (g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia umiejętności i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej. W ramach tego celu możliwe jest wsparcie operacji opartych na aktywizacji i integracji społecznej społeczności lokalnych, w szczególności działania kierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (oraz ich otoczenia), m.in. aktywizacja społeczna, rozwijaniu kompetencji społecznych i zainteresowań, aktywnych sposobów spędzania czasu wolnego, budowaniu więzi społecznych, czy wyrównywaniu deficytów społecznych, służące pobudzaniu aktywności oraz upowszechnianiu wolontariatu.

Niniejszy cel oraz przypisane mu przedsięwzięcia zakładają wykorzystanie adekwatnych im wskaźników zgodnych ze wskaźnikami programów, w ramach których jest planowane finansowanie LSR oraz precyzyjnie skwantyfikowanych wskaźników przedsięwzięć, prowadzących bezpośrednio do ich realizacji. Wartości docelowych wskaźników zaplanowano dla każdego roku wdrażania LSR.

W przypadku powyższych przedsięwzięć wykorzystano wybrane wskaźniki rezultatu określone dla Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 ustanowione, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 (gdzie dla potrzeb wdrażania interwencji LEADER zostało wybranych 9 wskaźników). Wybrane wskaźniki to: R.40 Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej: liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi (Jednostka miary: liczba strategii); R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (Jednostka miary: liczba osób).

Ponadto w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, wykorzystano następujące wskaźniki w ramach realizacji projektów finansowanych z EFS+:

Cel szczegółowy: (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;

Wskaźniki produktu: RCO74 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (Jednostka miary: liczba osób); RCO80 Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (Jednostka miary: sztuki); EPECO06 Liczba osób w wieku poniżej 18 lat objętych wsparciem w programie (Jednostka miary: liczba osób).

Wskaźnik rezultatu: EECR03 Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (Jednostka miary: liczba osób).

Cel szczegółowy: (g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia umiejętności i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej;

Wskaźniki produktu: RCO74 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (Jednostka miary: liczba osób); RCO80 Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (Jednostka miary: sztuki); PLGCO03 Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji podstawowych, realizowanych poza Bazą Usług Rozwojowych (Jednostka miary: liczba osób).

Wskaźnik rezultatu: EECR03 Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu (Jednostka miary: liczba osób).

Tabela 29: Cele i przedsięwzięcia w ramach C.1 Podnoszenie jakości i optymalnej dostępności usług publicznych oraz infrastruktury z wykorzystaniem posiadanych zasobów przestrzennych i infrastrukturalnych

C.1		CEL I	Podnoszenie jakości i optymalnej dostępności usług publicznych oraz infrastruktury z wykorzystaniem posiadanych zasobów przestrzennych i infrastrukturalnych							
Nr identyfikacji i wskaźnika FEW*			Wskaźniki rezultatu	Jednostka miary	stan początkowy 2023 rok	stan końcowy 2027 rok	Źródło danych/sposób pomiaru			
W.1.1	Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR			liczba osób	0	25 000	Dane własne LGD,			
W.1.2	Inteligentna przemiana gospodarki wiejskiej: liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi			liczba strategii	0	5	Dane własne LGD,			
W.1.3	Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR			liczba osób	0	6 000	Dane własne LGD,			
W.1.3	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu			liczba osób	0	240	Dane własne LGD,			
W.1.3	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu			liczba osób	0	240	Dane własne LGD,			
Wskaźniki produktu										
Przedsięwzięcia w ramach C.1			Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)	nazwa	Jednostka miary	wartość początkowa 2023 rok	wartość końcowa 2027 rok	częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych	Źródło danych/sposób pomiaru
P.1.1.1	n.d.	Budowa, rozbudowa, modernizacja małej infrastruktury publicznej, pełniące ważne funkcje społeczne, zdrowotne i turystyczno-rekreacyjne, w tym zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, turyści,	konkurs 525 000,00 EUR	Liczba wybudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych obiektów małej infrastruktury	sztuka	0	7	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,
P.1.2.1	n.d.	Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi w celu zastosowania innowacyjnych, inteligentnych rozwiązań na poziomie lokalnym	mieszkańcy LGD,	projekt grantowy 5 000,00 EUR	Liczba opracowanych koncepcji inteligentnej wsi	sztuka	0	5	corocznie	Dane własne LGD, ankieta ewaluacyjna,
P.1.3.1	n.d.	Wyrównywanie szans w dostępie do powszechnych usług, w tym zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, seniorzy, ludzie młodzi	konkurs 225 000,00 EUR	Liczba inicjatyw w zakresie wyrównywania szans w dostępie do powszechnych usług	sztuka	0	3	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,
P.1.3.2	RCO74	Wsparcie inicjatyw w obszarze pozaformalnej edukacji dzieci i młodzieży	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, ludzie młodzi	projekt grantowy (Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027) 293 100,00 EUR	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	30 000	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,
	RCO80		Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	osoba	0	1	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,		
	EPEC006		Liczba osób w wieku poniżej 18 lat objętych wsparciem w programie	osoba	0	150	corocznie	Dane LGD, ankieta		

P.1.3.3	RCO74	Wsparcie inicjatyw w obszarze ustawicznego kształcenia dorosłych	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, seniorzy	projekt grantowy (Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027) 293 100,00 EUR	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	30 000	corocznie	ewaluacyjna, Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,
	RCO80					sztuka	0	1	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,
	PLGC003					osoba	0	240	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,

Źródło: opracowanie własne

Cel 2. Wsparcie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w oparciu o lokalną społeczność i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe - związany jest z prowadzeniem prospołecznych działań, w tym w zakresie podnoszenia kompetencji i aktywności osób z grup w niekorzystnej sytuacji, wsparcia integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem czy wykluczeniem społecznym, a także wsparcia inicjatyw lokalnych zmierzających do integracji lokalnej społeczności, aktywizacji seniorów i ludzi młodych. Wśród występujących problemów na obszarze LGD zdiagnozowano niewystarczające kompetencje i aktywność osób z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, niski poziom integracji społecznej oraz chęci współuczestnictwa i współdziałania na rzecz innych, opór mieszkańców w obszarze współbudowania społeczeństwa obywatelskiego. Niska jest także świadomość podnoszenia konkurencyjności obszaru i wykorzystania potencjału w zmieniającej się sytuacji gmin z obszaru LGD wpływającej na ich potencjał, wzrost zainteresowania zasobami lokalnymi wśród mieszkańców oraz osób spoza obszaru LGD. Ponadto niska jest świadomość w społeczeństwie konieczności dostosowania i adaptacji do zmian klimatycznych oraz możliwości zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii. Następstwami powyższego może być postępujące wykluczenie społeczne i marginalizacja grup osób w niekorzystnej sytuacji oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, dalsze wyalienowanie i niski poziom integracji międzypokoleniowej społeczeństwa obszaru LGD, pogłębienie bierności społecznej mieszkańców obszaru LGD oraz utrwalający się brak perspektyw rozwojowych, obniżenie się wiedzy na temat obszaru LGD i możliwości innowacyjnego wykorzystania zasobów gmin wchodzących w skład LGD. Pogorszenie się stanu środowiska naturalnego/zasobów naturalnych i brak świadomości zachodzących zmian. W kontekście przeprowadzonej diagnozy, konsultacji społecznych i analizy SWOT, można zauważyć niekorzystny trend demograficzny, przejawiający się w tym, że mimo tego, że większość mieszkańców tego obszaru znajduje się w wieku produkcyjnym, zachodzą trendy wzrostowe dla grup przed i poprodukcyjnej. Powyższe należy interpretować w powiązaniu z faktem, że występuje także zjawisko starzenia się społeczeństwa, przekładające się na wzrastające zapotrzebowanie na usługi opiekuńczo-socjalne ze strony osób starszych, dotyczące w szczególności grupę poprodukcyjną oraz z jednej strony zjawisko małej aktywności społecznej młodzieży, a z drugiej brak perspektyw rozwoju dla ludzi młodych, takich jak w dużych miastach aglomeracji śląskiej, przekładający się na zagrożenie odpływem młodych ludzi do atrakcyjniejszych ze względów rozwojowych ośrodków miejskich, w dużej mierze dotyczące grupę przed produkcyjną. Ponadto nawet obserwując pozytywny trend osadniczy i dodatnie saldo migracji na obszarze LGD nie należy zapominać, o spadającym poziomie integracji społecznej mieszkańców. Korzystny trend osadniczy jest bezpośrednio związany atrakcyjną lokalizacją gmin obszaru LGD na obrzeżach aglomeracji śląskiej, ale w tym wypadku należy mówić o konieczności integracji nowych członków społeczności, tak żeby zniwelować tendencję do traktowania nowego miejsca zamieszkania jedynie jako sypialni, czy wykazywania postaw roszczeniowych związanych z dysproporcjami pomiędzy miastem i wsią i tzw. „efektem rygla” czyli przyzwyczajeniami do miejskiego stylu życia. Rosnący poziom wyalienowania społeczeństwa, zauważalna mała aktywność społeczna młodzieży jest spowodowana różnymi czynnikami, po części zmianami w postawach społeczeństwa spowodowanych epidemią COVID, po części poczuciem zagrożenia bezpieczeństwa wynikającym z konfliktu zbrojnego na Ukrainie i świadomości problemów przymusowych migrantów z tego kraju, ze względu, na fakt, że gminy obszaru LGD bezpośrednio doświadczają fali uchodźczej, poprzez kanał migracyjny jakim jest Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice”. Przedstawiciele organizacji pozarządowych w trakcie konsultacji społecznych wskazywali, że sami migranci cierpią na zjawisko wyalienowania, doświadczają zagubienia i problemów w radzeniu sobie z doświadczeniem okrucieństwa, traumy wojennej i migracji. To wszystko przekłada się na trudności integracyjne migrantów. Natomiast w przypadku lokalnej społeczności nie bez znaczenia jest także ogólna tendencja, zmiany charakteru społeczeństwa, w kierunku społeczeństwa masowego, wyalienowanego z życia społecznego poprzez przeniesienie kontaktów międzyludzkich w rzeczywistość wirtualną, tendencja do zanikania więzi rodzinnych czy sąsiedzkich. Z tego powodu konieczne jest wsparcie integracji i aktywizacji, w tym osób starszych i młodzieży i kreowanie działań angażujących międzypokoleniowo członków całych rodzin. Uczestnicy konsultacji społecznych podkreślali też narastające na obszarze LGD zjawisko wykluczenia i patologii społecznych, zarówno wśród dorosłych jak i młodzieży (m.in. alkoholizm, ubóstwo, niepełnosprawność, przestępczość, bezradność) oraz narastające problemy poszukujących zatrudnienia związane ze zdiagnozowanym narastającym bezrobociem. W tym kontekście należy zwrócić uwagę

na wynikający z przeprowadzonej diagnozy fakt, że na obszarze LGD większość osób pracujących stanowią mężczyźni, a bezrobocie jest większe wśród kobiet niż mężczyzn. Koniecznym więc jest prowadzenie działań zmierzających do poprawy sytuacji kobiet, które w większości sprawują opiekę nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i osobami niepełnosprawnymi oraz działania mające na celu budowanie świadomości środowiskowej w kontekście zdiagnozowanych potrzeb osób z niepełnosprawnościami. To właśnie często niepełnosprawność lub konieczność opieki nad niepełnosprawnym członkiem rodziny, czy konieczność sprawowania opieki nad dziećmi przekłada się na problem bezrobocia czy ograniczonego poszukiwania pracy. W celu osiągnięcia stanu zrównoważonego rozwoju koniecznym jest wsparcie społeczeństwa obywatelskiego i wykazanego w trakcie konsultacji społecznego potencjału organizacji społecznych, poprzez podniesienie umiejętności społecznych oraz zacieśnianie współpracy partnerskiej w tym zakresie, w tym skorzystanie z doświadczeń i dobrych wzorców np. aglomeracji śląskiej. Ważnym elementem podnoszącym atrakcyjność obszaru LGD jest uczestnictwo lokalnej społeczności w kształtowaniu obszaru, czyli budowanie trwałego, silnego i świadomego kapitału społecznego. Dzięki wiedzy, podzielanym wartościom, poczuciu swoistej dumy z lokalnych zasobów (produktów regionalnych, historii, zasobów naturalnych, środowiska, zabytków, wybitnych mieszkańców, prężnych grup) obszar LGD może być atrakcyjnym miejscem spędzania czasu wolnego, osiedlania się, inwestowania czy prowadzenia działalności społecznej. Działania ukierunkowane na kultywowanie tradycji oraz wykorzystywanie potencjału organizacji pozarządowych, inicjatywy podejmowane przez lokalne instytucje oraz organizacje pozarządowe mogą wzbogacić obszar LGD, polepszyć jego kondycję aktywizować mieszkańców i w ten sposób także upowszechniać wiedzę o LGD na zewnątrz. Biorąc pod uwagę zdiagnozowany potencjał obszaru, w tym korzystny mikroklimat i gleby, atrakcyjne warunki krajobrazowo-przyrodnicze, czy zabytki architektoniczne, które mogą sprzyjać rozwojowi tego obszaru, w tym w różnych formach turystyki, rekreacji i wypoczynku, a także atrakcyjną lokalizację obszaru LGD - potrzebne są także konkretnie ukierunkowane działania związane z rozwojem i kształtowaniem zrównoważonego potencjału rolnictwa i gospodarki rolno-spożywczej, biogospodarki, zielonej gospodarki, ochrony dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie cyfryzacji i rozwoju przedsiębiorczości, a także wykorzystania potencjalnej innowacyjności obszaru LGD. Służyć temu będzie krzewienie współpracy partnerskiej w ramach wewnętrznej inkluzji ale także podejmowania współpracy z cennymi partnerami spoza obszaru LGD, wpływające na poziom kompetencji liderów życia publicznego i społecznego oraz zainteresowania zasobami obszaru LGD. Nieodzownym elementem rozwoju obszaru LGD jest jego zrównoważone środowisko. Koniecznym jest dostosowanie się do zachodzących zmian, w tym adaptacja do zmian klimatycznych, poprzez wsparcie dla służb ratowniczych w związku z przeciwdziałaniem i usuwaniem skutków klęsk żywiołowych, a także wsparcie zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii, w celu redukcji emisji gazów cieplarnianych i dywersyfikacji źródeł wytwarzania energii. Jest to ważne tym bardziej, że jak wskazują przeprowadzone konsultacje społeczne niedostateczna jest świadomość ekologiczna i klimatyczna mieszkańców, równoznaczna z koniecznością podjęcia działań z zakresu zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii, w celu ochrony powietrza i przeciwdziałania smogowi oraz przeciwdziałania zachodzącym zmianom klimatycznym. Z tego wynika konieczność prowadzenia działań adaptacyjnych do zmian klimatu w celu poprawy warunków i jakości życia mieszkańców. Usuwanie i przeciwdziałanie zagrożeniom związanym ze zmianami klimatycznymi wpłynie pozytywnie na zdrowie i długość życia mieszkańców obszaru LGD, co jest szczególnie ważne w kontekście starzejącego się społeczeństwa i zapotrzebowania na usługi opiekuńcze i zdrowotne. Tym samym będzie także pośrednio ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego na obszarze LGD i związanego z nim ubóstwa. Ponadto zwiększenie poziomu produkcji energii ze źródeł odnawialnych w dobie zaistniałego kryzysu energetycznego na celu m.in. ochronę przed pogłębianiem ubóstwa energetycznego wśród odbiorców końcowych. Jak wskazują przeprowadzone wywiady w ramach konsultacji społecznych, ubóstwo energetyczne dotyka szczególnie osoby mniej zamożne, w tym starsze, rodziny wielodzietne oraz rodziców samotnie wychowujących dzieci, gdzie w większości są to kobiety. Ubóstwo, które dotyka w większym stopniu kobiet (feminizacja biedy), może sprawić, że nie będzie ich stać na opłaty w razie podwyżki, z kolei w gospodarstwach prowadzonych samodzielnie przez kobiety, częściej kupuje się opał w mniejszych ilościach zamiast hurtowo, co znacząco podnosi koszty.

Przedsięwzięcia: P.2.1.1 Podniesienie kompetencji i aktywności osób z grup w niekorzystnej sytuacji; P.2.1.2 Wsparcie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; P.2.2.1 Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz integracji społeczności oraz aktywizacja seniorów i ludzi młodych z obszaru LGD; P.2.3.1 Wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, podniesienie umiejętności społecznych; P.2.3.2 Wsparcie rozwoju społecznych projektów partnerskich i operacji w partnerstwie; P.2.4.1 Rozwój i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej zrównoważonego rolnictwa i gospodarki rolno-spożywczej; P.2.4.2 Rozwój i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz innowacyjności obszaru LGD; P.2.4.3 Wsparcie współpracy wewnątrz partnerskiej oraz z partnerami z obszarów różnych LSR, podnoszące poziom kompetencji liderów życia publicznego i społecznego oraz zainteresowania potencjałem tego obszaru; P.2.5.1 Wsparcie dla służb ratowniczych w związku z przeciwdziałaniem i usuwaniem skutków klęsk żywiołowych; P.2.5.2 Wsparcie zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii.

Realizacja powyższych przedsięwzięć (P.2.1.1, P.2.2.1, P.2.3.1, P.2.3.2, P.2.4.1, P.2.4.2, P.2.4.3,) zostanie dofinansowana ze środków Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Cel odpowiada założeniom działania LEADER, a dokładnie realizacjom operacji w następujących zakresach wsparcia:

- 7) kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych,
- 8) włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji,
- 9) ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi.

Przedsięwzięcie 2.1.2 będzie wdrażane z programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, w ramach Celu szczegółowego: (I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci. W ramach tego celu możliwe jest wsparcie inicjatywy w obszarze kształcenia przez całe życie, lokalne inicjatywy na rzecz kształcenia dorosłych, tworzenie lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, w tym służące aktywizacji w szczególności osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami.

Realizacja przedsięwzięcia 2.5.1 planowana jest w przypadku otrzymania środków z programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, w ramach Celu szczegółowego: RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (EFRR). W ramach powyższego celu wspierane będą działania polegające na wyposażeniu jednostek służb ratowniczych (w systemie KSRG lub ubiegających się włączenie do tego systemu) oraz inne jednostki współpracujące w ramach systemu np. WOPR, w sprzęt niezbędny do przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych, dzięki czemu zostanie zapewniona skuteczniejsza i efektywniejsza pomoc mieszkańcom w sytuacjach wystąpienia zjawisk katastrofalnych.

Realizacja przedsięwzięcia 2.5.2 planowana jest w przypadku otrzymania środków z programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, w ramach Celu szczegółowego: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST). W ramach tego celu możliwe jest wsparcie na inwestycje polegające na budowie i rozbudowie, zakupie i montażu infrastruktury do wytwarzania, dystrybucji i magazynowania (na potrzeby danego źródła) energii elektrycznej i ciepłej z odnawialnych źródeł energii wraz z podłączeniem do sieci (m.in. z wiatru, promieniowania słonecznego, aerotermalna, geotermalna, hydrotermalna, hydroenergia, energia otrzymywana z biomasy, biogazu, biogazu rolniczego i biopłynów).

Niniejszy cel oraz przypisane mu przedsięwzięcia zakładają wykorzystanie adekwatnych im wskaźników zgodnych ze wskaźnikami programów, w ramach których jest planowane finansowanie LSR oraz precyzyjnie skwantyfikowanych wskaźników przedsięwzięć, prowadzących bezpośrednio do ich realizacji. Wartości docelowych wskaźników zaplanowano dla każdego roku wdrażania LSR.

W przypadku powyższych przedsięwzięć wykorzystano wybrane wskaźniki rezultatu określone dla Planu

Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 ustanowione, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115 (gdzie dla potrzeb wdrażania interwencji LEADER zostało wybranych 9 wskaźników). Wybrane wskaźniki to: R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami (Jednostka miary: liczba osób); R.27 Realizacja celów środowiskowych lub klimatycznych poprzez inwestycje na obszarach wiejskich: liczba operacji przyczyniających się do realizacji na obszarach wiejskich celów w zakresie zrównoważenia środowiskowego oraz osiągnięcia celów w dziedzinie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowywania do niej (Jednostka miary: liczba operacji); R.42 Promowanie włączenia społecznego: liczba osób objętych wspieranymi projektami włączenia społecznego (Jednostka miary: liczba osób).

Ponadto w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, wykorzystano następujące wskaźniki w ramach realizacji projektów finansowanych z EFS+:

Cel szczegółowy (I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.

Wskaźniki produktu: RCO74 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (Jednostka miary: liczba osób); RCO80 Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność (Jednostka miary: sztuki); EECO01 Całkowita liczba osób objętych wsparciem (osoby) (Jednostka miary: liczba osób).

Wskaźnik rezultatu: PLHLCR01 Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu (Jednostka miary: liczba osób).

W ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, wykorzystano także następujące wskaźniki w ramach realizacji projektów finansowanych z EFRR:

Cel szczegółowy: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST);

Wskaźnik produktu: RCO22 Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej) (Jednostka miary: Megawat).

Wskaźnik rezultatu: RCR31 Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej) (Jednostka miary: Megawatogodzina/rok).

Cel szczegółowy: RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (EFRR);

Wskaźniki produktu: RCO74 Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego (Jednostka miary: liczba osób).

Wskaźniki rezultatu: RCR37 Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów) (Jednostka miary: liczba osób).

Tabela 30: Cele i przedsięwzięcia w ramach C.2 Wsparcie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w oparciu o lokalną społeczność i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe

C.2		Nr identyfikacji wskaźnika FEW*	CEL II	Wsparcie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w oparciu o lokalną społeczność i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe				
Wskaźniki rezultatu				Jednostka miary	stan początkowy 2023 rok	stan końcowy 2027 rok	Źródło danych /sposób pomiaru	
W.2.1	R.1		Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami	liczba osób	0	25	Dane LGD,	
W.2.1	PLHILCR01		Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	liczba osób	0	240	Dane LGD,	
W.2.2	R.1		Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami	liczba osób	0	25	Dane LGD,	
W.2.3	R.1		Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami	liczba osób	0	25	Dane LGD,	
W.2.4	R.1		Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami	liczba osób	0	25	Dane LGD,	
W.2.5	RCR31		Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	Megawatogodzina /rok	0	800	Dane LGD,	
W.2.5	RCR37		Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów);	liczba osób	0	30 000	Dane LGD,	
				Wskaźniki produktu				
Przedsięwzięcia w ramach C.2		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)	Jednostka miary	wartość początkowa 2023 rok	wartość końcowa 2027 rok	częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych	Źródło danych/sposób pomiaru
P.2.1.1	n.d.	Podniesienie kompetencji i aktywności osób z grup w niekorzystnej sytuacji	mieszkańcy LGD, turyści,	szafka	0	1	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,
P.2.1.2	RC074	Wsparcie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, wykluczeni i w ubóstwie	osoba	0	30 000	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,
	RC080			szafka	0	1	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,

	FECO01																	
P.2.2.1	n.d.	Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz integracji społeczności oraz aktywizacja seniorów i ludzi młodych z obszaru LGD	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, seniorzy i ludzie młodzi	konkurs 15 000,00 EUR	Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoba	0	200	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,								
P.2.3.1	n.d.	Wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, podniesienie umiejętności społecznych	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, wykluczeni i w ubóstwie seniorzy i ludzie młodzi	konkurs 15 000,00 EUR	Liczba inicjatyw w zakresie wsparcia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, podniesienie umiejętności społecznych	sztuka	0	1	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,								
P.2.3.2	n.d.	Wsparcie rozwoju społecznych projektów współpracy	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, wykluczeni i w ubóstwie seniorzy i ludzie młodzi	projekt współpracy 15 000,00 EUR	Liczba inicjatyw w zakresie wsparcia rozwoju społecznych projektów współpracy	sztuka	0	1	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,								
P.2.4.1	n.d.	Rozwój i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej zrównoważonego rolnictwa i gospodarki rolno-spożywczej	mieszkańcy LGD, przedsiębiorcy	operacja własna 15 000,00 EUR	Liczba inicjatyw w zakresie rozwoju i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej zrównoważonego rolnictwa i gospodarki rolno-spożywczej	sztuka	0	1	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,								
P.2.4.2	n.d.	Rozwój i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz innowacyjności obszaru LGD	mieszkańcy LGD, turyści, przedsiębiorcy	operacja własna 45 000,00 EUR	Liczba inicjatyw w zakresie rozwoju i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz innowacyjności obszaru LGD	sztuka	0	3	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,								
P.2.4.3	n.d.	Wsparcie współpracy wewnątrz partnerskiej oraz z partnerami z poza obszaru LGD, podnoszące poziom kompetencji liderów życia publicznego i społecznego oraz zainteresowania potencjałem tego obszaru	mieszkańcy LGD, turyści,	projekt współpracy 50 000,00 EUR	Liczba inicjatyw w zakresie Wsparcie współpracy wewnątrz partnerskiej oraz z partnerami z poza obszaru LGD, podnoszące poziom kompetencji liderów życia publicznego i społecznego oraz zainteresowania potencjałem tego obszaru	sztuka	0	4	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,								
P.2.5.1	PLOC03	Wsparcie dla służb ratowniczych w związku z przeciwdziałaniem i usunięciem skutków klęsk żywiołowych	mieszkańcy LGD,	konkurs (FE SL 2021-2027) 270 000,00 EUR	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoba	0	24 000	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,								
P.2.5.2	RCO22	Wsparcie zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii	mieszkańcy LGD,	konkurs (FE SL 2021 - 2027) 675 000,00 EUR	Dodatkowa zdolność wytworzenia energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	Megawat	0	0,57	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,								

Źródło: opracowanie własne

Cel 3. Wzmocnienie wzrostu gospodarczego oraz pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości i działalności pozarolniczej w oparciu o posiadany potencjał - związany jest z wspieraniem działalności usługowej, w tym innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej pozarolniczej przedsiębiorczości, rozwijaniem pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych, wsparciem rozwoju gospodarczych projektów partnerskich i operacji w partnerstwie, a także wspieraniem komercyjnych usług wyrównujących różnice między miastem a wsią. W kontekście przeprowadzonej diagnozy, konsultacji społecznych i analizy SWOT bezsprzecznie można stwierdzić, że do rozwoju gospodarczego obszaru LGD będzie przyczyniać się jego potencjał w postaci dobrej lokalizacji i skomunikowania z aglomeracją oraz zauważalny wzrost liczby podmiotów działających w sektorze prywatnym. W celu odpowiedniego wykorzystania potencjału, koniecznym jest też spadek bezrobocia, niestety sytuacja ogólnosiwiatowa wpływająca na lokalną sytuację gospodarczą (zakłócone łańcuchy dostaw, epidemia, kryzys energetyczny) przekłada się na wzrost bezrobocia i w szybkim tempie może się także przełożyć na zapaść, a w najlepszym wypadku, na stagnację branży usługowych podmiotów gospodarczych działających w sektorze prywatnym. Ponadto zidentyfikowanym problemem jest także niedostatecznie rozwinięty system usług, który może wpływać na utrwalanie się dysproporcji między obszarami wiejskimi a miejskimi. Należy podkreślić, że w ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych i badań sondażowych, jako dziedziny w ramach, których ważna jest realizacja kolejnych przedsięwzięć, ich uczestnicy wskazywali tworzenie miejsc pracy, oraz podejmowania działalności innowacyjnej. Oba oczekiwania wiążą się z realizacją powyższego celu. Działania prowadzone w ramach tego celu mają prowadzić do wzrostu atrakcyjności obszaru, wzrost jego konkurencyjności gospodarczej oraz uzupełnienie oferty gospodarczej zdominowanej przez Międzynarodowy Port Lotniczy „Katowice”, czyli podstawowy czynnik warunkujący rozwój przedsiębiorczości, napływ inwestycji i charakter prowadzonej działalności gospodarczej na terenie LGD. Dywersyfikacja oferty gospodarczej prowadzić ma do wzrostu zatrudnienia mieszkańców LGD, poszerzenia oferty usługowej zmierzającej do wyrównywania dysproporcji między miastem a wsią, wsparcie rozwoju istniejących podmiotów gospodarczych i kreowanie możliwości tworzenia nowych miejsc pracy. Oprócz pobudzania lokalnej przedsiębiorczości i działalności pozarolniczej, w ramach konsultacji społecznych wskazywano także, że ważną rolę pełni tutaj wspieranie komercyjnych usług wyrównujących różnice między miastem a wsią oraz co ważne wsparcie rozwoju gospodarczych projektów partnerskich i operacji w partnerstwie, pozwalające na wymianę opinii, doświadczeń, podniesienie wiedzy, zaaranżowanie współpracy czy innowacyjnych działań z innymi podmiotami, w tym skorzystanie z dobrych praktyk podmiotów z terenu np. aglomeracji śląskiej. W ramach celu planowany jest także rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki.

Przedsięwzięcia: P.3.1.1 Wspieranie innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej przedsiębiorczości, poprzez podejmowanie i rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej; P.3.1.2 Rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych, w tym: zagród edukacyjnych, gospodarstw agroturystycznych i gospodarstw opiekuńczych; P.3.1.3 Wsparcie rozwoju gospodarczych projektów partnerskich i operacji w partnerstwie; P.3.2.1 Wsparcie komercyjnych usług niezbędnych do rozwoju obszarów wiejskich.

Realizacja powyższych przedsięwzięć (P.3.1.1, P.3.1.2, P.3.1.3, P.3.2.1) zostanie dofinansowana ze środków Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027. Cel odpowiada założeniom działania LEADER, a dokładnie realizacjom operacji z zakresu działalności usługowej w następujących zakresach wsparcia:

- 1) rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez:
  - a. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne,
  - b. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej.
- 2) rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania:
  - a. gospodarstw agroturystycznych,
  - b. zagród edukacyjnych,
  - c. gospodarstw opiekuńczych.
- 4) poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach wymienionych punktach 1 – 3.

Niniejszy cel oraz przypisane mu przedsięwzięcia zakładają wykorzystanie adekwatnych im wskaźników zgodnych

ze wskaźnikami programów, w ramach których jest planowane finansowanie LSR oraz precyzyjnie skwantyfikowanych wskaźników przedsięwzięć, prowadzących bezpośrednio do ich realizacji. Wartości docelowych wskaźników zaplanowano dla każdego roku wdrażania LSR.

W przypadku powyższych przedsięwzięć wykorzystano wybrane wskaźniki rezultatu określone dla Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 ustanowione, zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2115. Wybrane wskaźniki to: R.1 Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami (Jednostka miary: liczba osób); R.37 Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR (Jednostka miary: liczba utworzonych miejsc pracy); R.39 Rozwój gospodarki wiejskiej: liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR (Jednostka miary: liczba przedsiębiorstw); R.41 Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR (Jednostka miary: liczba osób).

Tabela 31: Cele i przedsięwzięcia w ramach C.3 Wzmocnienie wzrostu gospodarczego oraz pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości i działalności pozarolniczej w oparciu o posiadany potencjał

C.3		CEL III	Wzmocnienie wzrostu gospodarczego oraz pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości i działalności pozarolniczej w oparciu o posiadany potencjał							
Nr identyfikacji wskaźnika FEW*	Wskaźniki rezultatu		Jednostka miary	stan początkowy 2023 rok	stan końcowy 2027 rok	Źródło danych /sposób pomiaru				
W.3.1	Wzrost gospodarczy i zatrudnienie na obszarach wiejskich: nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR		liczba utworzonych miejsc pracy	0	27	Dane LGD,				
W.3.1	Rozwój gospodarki wiejskiej: liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wiedzy i wsparciu w ramach WPR		liczba przedsiębiorstw	0	4	Dane LGD,				
W.3.1	Poprawa realizacji celów dzięki wiedzy i innowacjom: liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarstwa, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami		liczba osób	0	25	Dane LGD,				
W.3.2	Łączenie obszarów wiejskich w Europie: odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR		liczba osób	0	2000	Dane LGD,				
Wskaźniki produktu										
Przedsięwzięcia w ramach C.3		Grupy docelowe	Sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)	nazwa	Jednostka miary	wartość początkowa 2023 rok	wartość końcowa 2027 rok	częstotliwość dokonywania pomiaru, uaktualniania danych	Źródło danych /sposób pomiaru	
P.3.1.1	n.d.	Wspieranie innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej przedsiębiorczości, poprzez podejmowanie usługowej pozarolniczej działalności gospodarczej	mieszkańcy LGD,	konkurs 550 000,00 EUR	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	sztuka	0	17	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna, rejestr przedsiębiorców
P.3.1.2	n.d.	Wspieranie innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej przedsiębiorczości, poprzez rozwijanie usługowej pozarolniczej działalności gospodarczej	przedsiębiorcy	konkurs 550 000,00 EUR	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	sztuka	0	5	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna, rejestr przedsiębiorców
P.3.1.3	n.d.	Rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych, w tym: zagród edukacyjnych, gospodarstw groturystycznych i gospodarstw opiekuńczych	rolnicy, mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, wykluczeni i w ubóstwie, seniorzy i ludzie młodzi	konkurs 100 000,00 EUR	Liczba operacji polegających na powstaniu nowych lub rozwijaniu istniejących pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych	sztuka	0	4	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna
P.3.1.4	n.d.	Wspieranie rozwoju gospodarczych projektów współpracy	przedsiębiorcy, mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji,	projekt współpracy 25 000,00 EUR	Liczba inicjatyw w zakresie rozwoju gospodarczych projektów współpracy	sztuka	0	1	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,
P.3.2.1	n.d.	Wspieranie komercyjnych usług niezbędnych do rozwoju obszarów wiejskich	przedsiębiorcy, mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji,	konkurs 100 000,00 EUR	Liczba inicjatyw w zakresie usług niezbędnych do rozwoju obszarów wiejskich	sztuka	0	4	corocznie	Dane LGD, ankieta ewaluacyjna,

Źródło: opracowanie własne

Rozdział VII Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru

Ogólna charakterystyka wewnętrznej pracy LGD „Brynica to nie granica” i przyjęte rozwiązania formalno-instytucjonalne oparte są o funkcjonowanie władz LGD oraz pracę Biura LGD, w myśl zasady, że dla LGD jako instytucji, istotna jest jej inkluzywność rozumiana jako powszechność, dostępność dla każdego członka społeczności, w aspekcie integracyjno-aktywizującym, w tym gotowość na poszerzanie partnerstwa (przyjmowanie nowych członków do LGD), kadencyjność organów LGD oraz otwartość na szeroko pojętą współpracę.

Władzami LGD są: Walne Zebranie Członków, Zarząd, Komisja Rewizyjna oraz Rada. Zasady, którymi kierują się poszczególne organy LGD określone zostały w Statucie Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” oraz w Regulaminach poszczególnych władz LGD (Regulamin Walnego Zebrania Członków, Regulamin Zarządu, Regulamin Komisji Rewizyjnej, Regulamin Organizacyjny Rady LGD). Należy podkreślić, że LGD efektywnie korzysta z kolegialnego podejmowania decyzji, aktywnie korzystając z formuły pośredniej między decyzją Przewodniczącego Zarządu a uchwałą Walnego Zebrania Członków. Stosowana jest zasada ograniczenia zakresu czynności, co do których Zarząd podejmuje decyzje bez konsultacji. Projekty aktów decyzyjnych (uchwał) w przesyłane są do członków poszczególnych organów preferowanymi przez nich kanałami przesyłania informacji: pocztą lub email, a także udostępniane są na stronie internetowej LGD. Organy decyzyjne LGD wybierane są spośród członków LGD potwierdzając zasadę partycypacyjnego charakteru LGD, potwierdzaną także przez zasadę inicjatywy uchwałodawczej, którą ma każdy członek organów decyzyjnych LGD.

Koordinowaniem prac organów decyzyjnych LGD zajmuje się Biuro LGD. Biuro LGD tworzy Dyrektor Biura oraz pracownicy merytoryczni: specjalista ds. projektów (obsługa projektowa, obsługa beneficjenta); specjalista ds. promocji (wdrażanie, promocja); pracownik administracyjno-biurowy - koordynator projektów współpracy. Stałą obsługę księgową prowadzi zewnętrzne biuro rachunkowe specjalizujące się w tej dziedzinie działalności (księgowość stowarzyszeń). Prace Biura Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” regulowane są Regulaminem Biura Lokalnej Grupy Działania, Opisem stanowisk pracy Biura LGD, Opisem warunków technicznych i lokalowych biura LGD oraz Procedurą naboru pracowników na wolne stanowiska pracy w Biurze LGD.

Do kompetencji **Walnego Zebrania Członków** należy opiniowanie i uchwalanie kierunków, programu działania oraz dokumentów strategicznych LGD, wybór i odwołanie członków Rady i Zarządu, wybór i odwołanie członków Komisji Rewizyjnej zgodnie z zapisami Statutu LGD, rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdań Zarządu, Rady i Komisji Rewizyjnej, w szczególności dotyczących projektów realizowanych w ramach LSR, ustalanie wysokości składek członkowskich, udzielanie absolutorium ustępującemu Zarządowi, uchwalanie zmian Statutu, podejmowanie uchwały w sprawie rozwiązania LGD, rozpatrywanie odwołań od uchwał zarządu wniesionych przez członków LGD, uchwalanie i zmiana regulaminów wyborów władz LGD, Walnego Zebrania Członków, Zarządu, Komisji Rewizyjnej i Rady oraz utworzenie Rady.

Struktura LGD składa się z **73 członków zwyczajnych**, w tym: 7 gmin oraz 6 mieszkańców pełniących funkcje publiczne (sektor publiczny), 38 organizacji pozarządowych (sektor społeczny), 17 przedsiębiorców (sektor gospodarczy) oraz 5 mieszkańców. Sposób rozszerzania składu Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” o kolejnych członków odbywa się na podstawie zapisów Statutu. Członkiem zwyczajnym LGD może być osoba fizyczna, osoba prawna, w tym jednostka samorządu terytorialnego, z wyłączeniem województwa - która złoży deklarację członkowską i działa na obszarze określonym w § 1 ust. 1 statutu. Osoby fizyczne i prawne, które chcą wspierać LGD, ale nie chcą być członkami zwyczajnymi, mogą zostać członkami wspierającymi LGD. Osobom szczególnie zasłużonym dla LGD, Walne Zebranie Członków na wniosek Zarządu może nadać tytuł członka honorowego. Ponadto osoby prawne mające w zakresie funkcjonowania określone cele zarobkowe działalności, także mogą być członkami wspierającymi LGD. Warunkiem przyjęcia członka wspierającego jest złożenie przez osobę prawną wniosku do Zarządu LGD i pisemne ustalenie z Zarządem zasad wspierania LGD. Nabycie członkostwa w LGD następuje na podstawie uchwały Zarządu LGD po złożeniu deklaracji członkowskiej. Stwierdzenie utraty członkostwa w LGD następuje na podstawie uchwały Zarządu LGD. Lokalna Grupa Działania „Brynica to nie granica” jest otwarta na nowych członków i szeroko pojętą współpracę. Jedynym warunkiem uczestnictwa nowych członków jest chęć działania i spełnienie warunków określonych Statutem.

Do kompetencji **Zarządu** należy reprezentowanie LGD na zewnątrz i działanie w jego imieniu, przyjmowanie nowych członków LGD w okresie pomiędzy posiedzeniami Walnego Zebrania Członków, kierowanie bieżącą pracą LGD, zwoływanie Walnych Zebrań Członków, realizacja i aktualizacja LSR, przygotowanie projektów do realizacji, które zostaną objęte wnioskiem o dofinansowanie, utworzenie Biura LGD, powoływanie i odwoływanie Dyrektora Biura LGD, ustalanie wielkości zatrudnienia i zasad wynagradzania pracowników Biura Lokalnej Grupy Działania, ustalanie regulaminu Biura LGD, podejmowanie i formalizowanie działań, które mają zmierzać do współpracy z lokalnymi organizacjami i instytucjami w ramach LGD, nadawanie statusu Partnera LGD organizacjom, instytucjom oraz innym podmiotom i osobom delegującym swoich przedstawicieli do działań podejmowanych w celu realizacji LSR, prowadzących działalność bezpośrednio lub przez swoich członków na obszarze LGD oraz powoływanie komitetów i zespołów doraźnych.

Do kompetencji **Komisji Rewizyjnej** należy kontrola bieżącej pracy LGD, składanie wniosków w przedmiocie absolutorium dla Zarządu na Walnym Zebraniu Członków, występowanie z wnioskiem o zwołanie Walnego Zebrania Członków, dokonywanie wyboru podmiotu, którego zadaniem będzie badanie sprawozdania finansowego LGD zgodnie z przepisami o rachunkowości.

Organem decyzyjnym Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” jest **Rada LGD**. Rada (podobnie jak pozostałe organy LGD) jest organem kadencyjnym. Kadencja trwa 3 lata. Żaden z członków Rady LGD nie może być jednocześnie członkiem Zarządu i Komisji Rewizyjnej oraz nie może być pracownikiem Biura LGD. Rada składa się z Przewodniczącego, i Wiceprzewodniczącego oraz Członków w ilości co najmniej 13 osób, lecz nie więcej niż 20 osób, wybieranych przez Walne Zebranie Członków spośród członków LGD. Dokładną liczbę członków Rady ustala Walne Zebranie Członków. W skład Rady wchodzi przedstawiciele władz publicznych, lokalnych partnerów społecznych i gospodarczych oraz mieszkańców. W przypadku zmniejszenia się składu Rady w czasie trwania kadencji, Zarząd zwołuje Walne Zebranie Członków w celu uzupełnienia składu.

Rada składa się z co najmniej 50% członków zwyczajnych LGD wskazanych przez poszczególne podmioty będące partnerami społecznymi i gospodarczymi, a działającymi na obszarze, dla którego została opracowana Lokalna Strategia Rozwoju (LSR) lub którego dotyczy LSR (parytet równowagi sektorów). Tym samym procentowy udział przedstawicieli sektora publicznego nie może przekroczyć 50% ogólnej liczby członków Rady. **W przypadku podejmowania decyzji przez Radę LGD ani władze publiczne, ani żadna z grup interesu nie może posiadać więcej niż 49% prawa głosu. W przypadku przekroczenia przez grupę interesu 49% składu Rady, Przewodniczący wskazuje Członka Rady, reprezentującego daną grupę interesu, który zostanie wykluczony z oceny.**

Regulamin Organizacyjny Rady Lokalnej Grupy Działania „Brynica to nie granica” określa szczegółowe zasady i procedury funkcjonowania, w tym również procedurę wyłączenia członka Rady od udziału w dokonywaniu wyboru operacji w razie zaistnienia okoliczności, które mogą wywołać wątpliwości, co do jego bezstronności oraz przekroczenia przez grupę interesu 49% składu Rady. Statut LGD „Brynica to nie granica” określa dodatkowo warunki jakie powinni spełniać członkowie Rady. **Do kompetencji Rady należy wybór operacji w rozumieniu art. 2 pkt. 4 rozporządzenia nr 2021/1060, które mają być realizowane w ramach LSR oraz ustalenie kwoty wsparcia – zgodnie z art. 33 ust. 3 lit. d rozporządzenia nr 2021/1060, a także składanie sprawozdań z działalności Rady na Walnym Zebraniu Członków.**

Kluczowym celem procedur wyboru i oceny operacji oraz sposobu ustanawiania kryteriów wyboru jest zapewnienie przejrzystości, obiektywności, demokratyczności oraz jawności podejmowanych decyzji. Oparte na tych zasadach decyzje prowadzić mają do wyboru operacji rozwiązujących wskazane w ramach konsultacji społecznych i określone w niniejszym LSR problemy, wypracowane cele ogólne i szczegółowe oraz spełniać w najwyższym stopniu przyjęte wskaźniki produktu, rezultatu. W konsekwencji procedury te powinny przyczynić się do osiągnięcia szeroko pojętego rozwoju obszarów wiejskich gmin obszaru LGD, czyli celu będącego ideą założycielską LGD „Brynica to nie granica”.

Procedury sposobu wyboru i oceny operacji do dofinansowania, kryteria wyboru tych operacji oraz skład organu decyzyjnego – Rady LGD, spełniają zasadę przejrzystości, obiektywności, podejścia oddolnego, partycypacyjnego charakteru doboru tych rozwiązań, demokratyczności oraz jawności podejmowanych przez Radę LGD decyzji.

Obejmują one ocenę zgodności operacji z Lokalną Strategią Rozwoju, proces wyboru operacji, system odwołań od rozstrzygnięć Rady LGD, proces przyjmowania i zmiany kryteriów oraz obowiązujące wzory dokumentów i pism związanych z procedurami konkursowymi.

Rozwiązania wynikają z obowiązujących regulacji prawnych dotyczących wdrożenia Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027.

Procedura oceny i wyboru operacji w ramach LSR opiera się o dwa dokumenty:

1. Regulamin Organizacyjny Rady, który w tym zakresie opisuje zasady zwoływania i organizacji posiedzeń organu decyzyjnego (sposób informowania członków organu o posiedzeniach i zasady dostarczania dokumentów dotyczących spraw podejmowanych na posiedzeniach Rady), zasady powoływania i odwoływania członków organu decyzyjnego, zasady dotyczące zachowania bezstronności i unikania konfliktu interesu wraz z obowiązkiem publikowania protokołów z posiedzeń organu decyzyjnego zawierających informacje o wyłączeniach z procesu decyzyjnego, ze wskazaniem których wniosków wyłączenie dotyczy, zasady w zakresie określania kworum i systemu głosowania, regulacje zapewniające zachowanie parytetu w poszczególnych głosowaniach organu decyzyjnego, gwarantującego, że co najmniej 50% głosów podczas dokonywania wyboru wniosków do dofinansowania, pochodzi od członków, którzy nie są przedstawicielami sektora publicznego, zasady podejmowania decyzji w sprawie wyboru (ocena wniosków, sposób podziału wniosków do oceny pomiędzy członków organu, zasady preselekcji operacji, jeśli dotyczy, zasady dokumentowania oceny), zasady protokołowania posiedzeń organu decyzyjnego, zasady wynagradzania członków organu decyzyjnego oraz opis sposobu udostępniania procedur do wiadomości publicznej. Regulamin Organizacyjny Rady przyjmowany jest w drodze uchwały przez Walne Zgromadzenie Członków, po uprzednim opracowaniu zapisów przez biuro LGD w oparciu o doświadczenia we wdrażaniu LSR w tym z perspektywy w latach 2014-2022, wywiad wśród członków Rady, Zarządu, lokalnych organizacji i liderów, warsztaty wyjazdowe dla członków LGD oraz upublicznieniu dokumentu na stronie internetowej LGD.

2. Procedury wyboru i oceny operacji zawierające regulacje zapewniające stosowanie tych samych kryteriów w całym procesie wyboru w ramach danego naboru, zasady ustalania kwoty wsparcia dla danej operacji z uwzględnieniem przepisów prawa dla poszczególnych programów, z których planowane jest finansowanie LSR, opis sposobu postępowania LGD w przypadku gdy złożony wniosek o przyznanie pomocy nie będzie odpowiadał kwocie dopuszczalnej przepisami dla poszczególnych programów albo w przypadku gdy biznesplan załączony do tego wniosku nie będzie uzasadniał poniesienia wydatków w wysokości uprawniającej do przyznania pomocy tej wysokości, opis sposobu informowania o wynikach oceny i możliwości wniesienia protestu, w tym warunki i sposób wniesienia protestu, termin na jego wniesienie zgodnie z przepisami ustawy o RLKS, zasady rozpatrywania protestu a także wzory dokumentów. Opracowanie procedur odbywa się kilkietapowo: propozycje rozwiązań przedstawia biuro LGD w oparciu o doświadczenia we wdrażaniu LSR w poprzednich latach, wywiad wśród członków Rady, Zarządu, lokalnych organizacji i liderów oraz warsztaty wyjazdowe dla członków LGD, a także konsultacje zapisów za pośrednictwem strony internetowej LGD.

Propozycje kryteriów wypracowane zostały podczas warsztatów wyjazdowych dla członków LGD, w których uczestniczyło 50 osób, w tym członkowie LGD i członkowie organu decyzyjnego. Tam także wypracowane zostały podstawowe elementy monitoringu i ewaluacji realizacji Strategii, które znajdują zastosowanie także w procedurze zmiany kryteriów wyboru a także zdecydowano o wysokości wsparcia. Zapisy dotyczące propozycji kryteriów opierały się o analizę obszaru LGD a także powiązane zostały z przyjętymi celami i wskaźnikami. Wszystkie wypracowane kryteria wyboru operacji są mierzalne i adekwatne do analizy SWOT. Percepcja i zastosowanie przyjętych rozwiązań (przyznawana punktacja, opis kryteriów, warunki ich osiągnięcia) nie budzą wątpliwości, co zostało omówione i skonsultowane w czasie warsztatów wyjazdowych. Kryteria zostaną następnie upublicznione na stronie LGD z jednoczesnym zaproszeniem partnerów LGD do ich konsultowania i wnoszenia uwag i zastrzeżeń. W toku tak przeprowadzonego wyboru ustalone zostały następujące kryteria wyboru: operacje innowacyjne, operacje objęte koncepcjami inteligentnej wsi, operacje zapewniające racjonalne gospodarowanie zasobami lub

ograniczające presję na środowisko, operacje dedykowane dla mieszkańców obszarów wiejskich, wykluczonych społecznie ze względu na przynależność do grup zdiagnozowanych jako grupy w niekorzystnej sytuacji, operacje realizowane w partnerstwie, operacje zintegrowane. Jednym z kryterium wyboru będzie punktowanie operacji innowacyjnych – wprowadzenie na rynek (obszar LGD) nowego lub udoskonalonego produktu, usługi lub procesu organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych.

W ramach realizacji niniejszej LSR realizowane będą wszystkie możliwe typy działań:

- 1) operacje realizowane indywidualnie w ramach wniosków składanych przez beneficjentów innych niż LGD i wybierane przez organ decyzyjny,
- 2) projekty grantowe,
- 3) projekty partnerskie z partnerami z obszarów różnych LSR i operacje w partnerstwie z partnerami z obszaru LSR,
- 3) operacje „własne” LGD, w których beneficjentem i realizatorem operacji jest LGD.

Należy podkreślić, że konieczność podjęcia działań dotyczących współpracy z partnerami, w tym z partnerami z obszarów różnych LSR, związane jest przeprowadzoną diagnozą obszaru LGD oraz bezpośrednią potrzebą prowadzenia działań prospołecznych. Wśród występujących problemów na obszarze LGD zdiagnozowano niewystarczające kompetencje i aktywność osób z grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji oraz zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, niski poziom integracji społecznej oraz chęci współuczestnictwa i współdziałania na rzecz innych, opór mieszkańców w obszarze współbudowania społeczeństwa obywatelskiego. W celu osiągnięcia stanu zrównoważonego rozwoju koniecznym jest wsparcie społeczeństwa obywatelskiego i wykazanego w trakcie konsultacji społecznych potencjału organizacji społecznych, poprzez podniesienie umiejętności społecznych oraz zacieśnianie współpracy partnerskiej w tym zakresie, w tym skorzystanie z doświadczeń i dobrych wzorców np. aglomeracji śląskiej. Ponadto w związku ze wspieraniem innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej pozarolniczej przedsiębiorczości, rozwijaniem pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych, wsparciem rozwoju gospodarczych projektów partnerskich i operacji w partnerstwie, a także wspieraniem komercyjnych usług wyrównujących różnice między miastem a wsią, oprócz pobudzania lokalnej przedsiębiorczości i działalności pozarolniczej, w ramach przeprowadzonych konsultacji społecznych wskazywano także, że ważną rolę pełni wsparcie rozwoju gospodarczych projektów partnerskich i operacji w partnerstwie, pozwalające na wymianę opinii, doświadczeń, podniesienie wiedzy, zaaranżowanie współpracy czy innowacyjnych działań z innymi podmiotami, w tym skorzystanie z dobrych praktyk podmiotów z terenu np. aglomeracji śląskiej.

Należy także zwrócić uwagę, że LGD dalej będzie rozwijać sieć kontaktów i współpracę z miejscowymi partnerami, a także podejście związane z animacją społeczności na rzecz wdrażania projektów innowacyjnych. W celu dalszego rozwoju współpracy będzie kładziony szczególny nacisk na realizację takich projektów. LGD planuje podjęcie działań w zakresie projektu grantowego mającego na celu opracowanie koncepcji inteligentnej wsi i zastosowania innowacyjnych, inteligentnych rozwiązań na poziomie lokalnym, w celu realizacji oddolnych innowacyjnych koncepcji rozwoju w skali mikro, wpisujących się w koncepcję (Smart Village – inteligentna wioska). Premiowane i animowane będzie zapewnienie partycypacyjnego charakteru procesu opracowania koncepcji i aktywnego włączenia partnerów lokalnych ze wszystkich grup interesu do jej przygotowania. Powyższe będzie podstawą do wdrożenia zdefiniowanych innowacji, w ramach, których LGD planuje podjęcie działań w zakresie wspierania innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej przedsiębiorczości, rozwoju i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz innowacyjności obszaru. Tak zaplanowana zintegrowana metoda wdrażania zdefiniowanych innowacji pozwoli na wypracowanie efektywnych i niestandardowych rozwiązań miejscowych problemów dzięki innowacyjnemu podejściu. Oczekiwany wpływ na rozwój obszaru LGD to:

- upowszechnienie wykorzystania technologii cyfrowych i informacyjno-komunikacyjnych, zwiększające dostęp do wiedzy i przeciwdziałające wykluczeniu cyfrowemu, z uwzględnieniem zachodzenia niekorzystnych zmian demograficznych i społecznych takich jak: starzenie społeczeństwa, odpływ ludzi młodych, wyalienowanie i brak

aktywności społecznej, problemy z poszukiwaniem pracy, rosnąca grupa osób w niekorzystnej sytuacji, oraz wykluczonych i w ubóstwie;

- poprawa jakości usług lokalnych przekładająca się poprawę jakości życia na terenach wiejskich w wielu sferach funkcjonowania takich jak: poprawa bezpieczeństwa publicznego i jakości usług dla społeczeństwa, ochrona dziedzictwa przyrodniczego oraz środowiska i przeciwdziałanie zmianom klimatu, zmniejszanie nakładów inwestycyjnych dzięki zastosowaniu innowacyjnych i efektywnych rozwiązań, przekładające się na wzrost konkurencyjności obszaru LGD.

Ponadto LGD oświadcza, że projekty wskazane w LSR będą wybierane zgodnie z zasadami i warunkami obowiązującymi dla EFS+ i EFRR, a także, że promowane będą projekty wpisujące się w inicjatywę Nowy Europejski Bauhaus. Zastosowany sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru, będzie w szczególności zgodny z kryteriami wyboru projektów dla LSR, ustanowionych dla programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027. W tym w ramach:

- Celu szczegółowego: (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;

- Celu szczegółowego: (g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia umiejętności i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej;

- Celu szczegółowego: (l) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.

- Celu szczegółowego: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST);

- Celu szczegółowego: RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (EFRR).

Rozdział VIII Plan działania

Przyjęty Plan działania ściśle powiązany jest z logiką realizacji LSR opisaną przez założone w LSR cele i wskaźniki oraz z zaprojektowanym budżetem.

Harmonogram opracowano z zachowaniem zasady minimalizacji zagrożeń mających potencjalny wpływ na jego wykonalność. Przyjęte wskaźniki opierają się o krytyczną analizę możliwości finansowych i instytucjonalnych potencjalnych beneficjentów, czas trwania realizacji zaplanowanych przedsięwzięć, przewidują możliwe do osiągnięcia przepływy finansowe, biorą pod uwagę stan wdrożenia poszczególnych instrumentów finansowych – Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 oraz programu regionalnego Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027.

Każdemu celowi odpowiada odrębna tabela. W niej przedstawiany jest harmonogram rzeczowy realizacji każdego typu przedsięwzięć przypisanego poszczególnym celom szczegółowym. W ramach tego harmonogramu określone zostały planowane poziomy osiągnięcia poszczególnych wskaźników produktu w przedziałach czasowych oraz planowane wydatkowanie kwot przypadających na poszczególne typy przedsięwzięć.

Rozdział IX Plan finansowy LSR

Budżet LSR przewiduje wydatki ze środków PS WPR dotyczące zarządzania strategią, jej monitorowanie i ewaluację oraz jej animowanie, w tym ułatwianie wymiany między zainteresowanymi stronami, a sama realizacja LSR (wdrażanie) ze środków PS WPR oraz programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027.

Niniejsza LSR w swoim charakterze i w planowanych obszarach wsparcia, w tym określonych celach oraz wskaźnikach, jest strategią programującą wsparcie z wielu funduszy. Funduszem podstawowym będzie Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW). Jednakże ze względu na fakt, że w ramach środków programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, RLKS w formule bezpośredniej będzie wspierany funduszu EFS+, to LSR zakłada współfinansowanie z tego funduszu w ramach:

- Celu szczegółowego: (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- Celu szczegółowego: (g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia umiejętności i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej;
- Celu szczegółowego: (I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci.

Prognozuje się także uzyskanie wsparcia dostępnego dla RLKS w formule pośredniej w ramach programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, z funduszu EFRR w ramach:

- Celu szczegółowego: JSO8.1. Umożliwienie regionom i ludności łagodzenia wpływających na społeczeństwo, zatrudnienie, gospodarkę i środowisko skutków transformacji w kierunku osiągnięcia celów Unii na rok 2030 w dziedzinie energii i klimatu oraz w kierunku neutralnej dla klimatu gospodarki Unii do roku 2050 w oparciu o porozumienie paryskie (FST);
- Celu szczegółowego: RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (EFRR).

Szczegółowy opis powiązań poszczególnych źródeł finansowania z celami LSR, został zaprezentowany poniżej.

Cel 1. Podnoszenie jakości i optymalnej dostępności usług publicznych oraz infrastruktury z wykorzystaniem posiadanych zasobów przestrzennych i infrastrukturalnych, realizacja przedsięwzięć (P.1.1.1, P.1.2.1, P.1.3.1) zostanie dofinansowana ze środków Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, a dokładnie w ramach założeń działania LEADER, tj. w następujących zakresach wsparcia:

- 4) poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz operacji w zakresach wymienionych punktach 1 – 3 (tj. rozwój przedsiębiorczości, rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych, rozwój współpracy poprzez tworzenie lub rozwijanie krótkich łańcuchów żywnościowych),
- 5) przygotowanie koncepcji inteligentnej wsi,
- 6) poprawa dostępu do małej infrastruktury publicznej.

Przedsięwzięcie 1.3.2 będzie wdrażane z programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, w ramach Celu szczegółowego: (f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, w zakresie edukacji pozaformalnej dzieci i młodzieży np.: wsparcia różnych form

rozwijających kompetencje społeczne, obywatelskie, świadomość i ekspresję kulturalną, przedsiębiorczość, umiejętności ogólne, wiedzę oraz zainteresowania poprzez m.in.: warsztaty, zajęcia dodatkowe oraz inne formy wsparcia wynikające z potrzeb społeczności lokalnych.

Przedsięwzięcie 1.3.2 będzie wdrażane z programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, w ramach Celu szczegółowego: (g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia umiejętności i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej. W ramach tego celu możliwe jest wsparcie operacji opartych na aktywizacji i integracji społecznej społeczności lokalnych, w szczególności działania kierowane do osób zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym (oraz ich otoczenia), m.in.: aktywizacja społeczna, rozwijaniu kompetencji społecznych i zainteresowań, aktywnych sposobów spędzania czasu wolnego, budowaniu więzi społecznych, czy wyrównywaniu deficytów społecznych, służące pobudzaniu aktywności oraz upowszechnianiu wolontariatu.

Cel 2. Wsparcie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w oparciu o lokalną społeczność i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe, realizacja przedsięwzięć (P.2.1.1, P.2.2.1, P.2.3.1, P.2.3.2, P.2.4.1, P.2.4.2, P.2.4.3,) zostanie dofinansowana ze środków Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, a dokładnie w ramach założeń działania LEADER, tj. w następujących zakresach wsparcia:

7) kształtowanie świadomości obywatelskiej o znaczeniu zrównoważonego rolnictwa, gospodarki rolno-spożywczej, zielonej gospodarki, biogospodarki, wsparcie rozwoju wiedzy i umiejętności w zakresie innowacyjności, cyfryzacji lub przedsiębiorczości, a także wzmacnianie programów edukacji liderów życia publicznego i społecznego, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych,

8) włączenie społeczne seniorów, ludzi młodych lub osób w niekorzystnej sytuacji,

9) ochrona dziedzictwa kulturowego lub przyrodniczego polskiej wsi.

Przedsięwzięcie 2.1.2 będzie wdrażane z programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, w ramach Celu szczegółowego: (l) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci, w zakresie wsparcia inicjatywy w obszarze kształcenia przez całe życie, lokalnych inicjatyw na rzecz kształcenia dorosłych, tworzenia lokalnych punktów wsparcia kształcenia osób dorosłych, w tym służących aktywizacji w szczególności osób starszych, osób o niskich kwalifikacjach, osób z niepełnosprawnościami.

Realizacja przedsięwzięcia 2.5.1 planowana jest w przypadku otrzymania środków z programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027, w ramach Celu szczegółowego: RSO2.4. Wspieranie przystosowania się do zmiany klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego (EFRR). Ponadto w zakresie wspierania działań polegających na wyposażeniu jednostek służb ratowniczych (w systemie KSRG lub ubiegających się włączenie do tego systemu) oraz innych jednostek współpracujące w ramach systemu np. WOPR, w sprzęt niezbędny do przeciwdziałania i usuwania skutków klęsk żywiołowych.

Cel 3. Wzmocnienie wzrostu gospodarczego oraz pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości i działalności pozarolniczej w oparciu o posiadany potencjał, realizacja przedsięwzięć (P.3.1.1, P.3.1.2, P.3.1.3, P.3.1.4, P.3.2.1) zostanie dofinansowana ze środków Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027, a dokładnie w ramach założeń działania LEADER, tj. w następujących zakresach wsparcia:

1) rozwój przedsiębiorczości, w tym rozwój biogospodarki lub zielonej gospodarki poprzez:

a. podejmowanie pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne,

b. rozwijanie pozarolniczej działalności gospodarczej.

2) rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych w zakresie tworzenia lub rozwijania:

a. gospodarstw agroturystycznych,

b. zagród edukacyjnych,

c. gospodarstw opiekuńczych.

4) poprawa dostępu do usług dla lokalnych społeczności, z wyłączeniem inwestycji infrastrukturalnych oraz

operacji w zakresach wymienionych punktach 1 – 3.

Wsparcie dla Beneficjentów w ramach Wdrażania LSR udzielane jest w formie dotacji w postaci ryczałtu w zakresie:

1. podejmowania pozarolniczej działalności gospodarczej przez osoby fizyczne, tworzenia gospodarstw agroturystycznych, zagród edukacyjnych oraz gospodarstw opiekuńczych – do wysokości 150 tys. zł,
2. projektów grantowych do wysokości 500 tys. zł, przy czym wysokość pojedynczego grantu:
  - na sfinansowanie przygotowania jednej koncepcji inteligentnej wsi, indykatywna kwota jednostkowa wynosi 4 tys. zł,
  - na przygotowanie projektu partnerskiego wynosi:
    - do 50 tys. w przypadku projektu partnerskiego z podmiotem z obszaru innej LSR z Polski,
    - do 150 tys. zł – w przypadku międzynarodowego projektu partnerskiego (z podmiotem z obszaru innej LSR z innego kraju),
  - w pozostałych zakresach zadań objętych grantami - ustalana będzie na bazie projektu budżetu (art. 83 ust. 1 lit. c oraz ust. 2 lit. b Rozporządzenia 2021/2115); maksymalna kwota zostanie określona w oparciu o dane historyczne.

W pozostałych przypadkach wsparcie, w ramach Wdrażania LSR, także na operacje własne, będzie miało formę dotacji w postaci refundacji kosztów kwalifikowalnych do wysokości 500 tys. zł.

Intensywność wsparcia będzie wynosiła:

- do 65% kosztów kwalifikowalnych, z wyłączeniem operacji realizowanych w ramach rozwoju pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych,
- do 85% kosztów kwalifikowalnych w przypadku operacji realizowanych w ramach rozwoju pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych,
- do 100% kosztów kwalifikowalnych na operacje obejmujące inwestycje nieprodukcyjne w przypadku podmiotów innych niż jednostki sektora finansów publicznych,
- do 75% kosztów kwalifikowalnych na operacje obejmujące inwestycje nieprodukcyjne w przypadku jednostek sektora finansów publicznych, z czego pomoc finansowa z EFRROW wynosi maksymalnie 55% kosztów kwalifikowalnych, a pozostałe 20% kosztów kwalifikowalnych ze środków budżetu państwa.

Operacje jednostek sektora finansów publicznych będą finansowane ze środków Planu Strategicznego oraz programu Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027 do limitu 40% środków LSR.

Nadmienić należy na koniec, że wydatki na realizację kosztów bieżących (funkcjonowanie LGD, wynagrodzenia i szkolenia) oraz działań aktywizacyjnych (realizacja Planu komunikacji z lokalną społecznością) przekraczają planowaną kwotę wsparcia tj. 512 000 euro. W związku z tym część przewidzianych do realizacji elementów Planu komunikacji finansowanych będzie ze środków własnych LGD.

Rozdział X Monitoring i ewaluacja

Monitoring i ewaluacja Lokalnej Strategii Rozwoju są niezbędnym elementem skutecznego procesu jej wdrożenia, zapewniającym pozyskanie informacji na temat postępów działań implementacyjnych, szczególnie w kontekście oczekiwanych efektów. Stanowi równocześnie narzędzie kontrolne umożliwiające wprowadzenie niezbędnych korekt, modyfikacji i uaktualnień w zakresie realizowanych przedsięwzięć, zdefiniowanych celów i priorytetów rozwoju.

Zgodnie z uzgodnionymi z członkami LGD oraz przedstawicielami sektorów zaangażowanych w przygotowanie zapisów LSR (na warsztatach wyjazdowych) monitoring realizacji LSR prowadzony będzie w dwóch horyzontach:

- długofalowym, w czasie którym obserwowany będzie postęp (dynamika) realizacji celów Lokalnej Strategii Rozwoju, dynamika osiągania założonych wskaźników oraz realizacja założeń budżetowych a także zachodzące zmiany w strukturze tych elementów;

- bieżącym, w czasie którym monitorowany będzie postęp realizacji poszczególnych przedsięwzięć (**wartość wskaźnika produktu wyrażona w procentach poddawana ciągłej ocenie**) oraz jakość pracy biura LGD.

Badanie postępu rzeczowego i finansowego realizacji LSR odbywało się będzie na podstawie danych przekazywanych przez instytucje wdrażające, informacji uzyskanych bezpośrednio od beneficjentów - **podmiotów** realizujących projekty i **beneficjentów w nich uczestniczących**, danych będących w posiadaniu LGD, w tym danych charakteryzujących pracę biura LGD (dotyczących ilości udzielanych działań doradczych i promocyjnych) a także danych zebranych przy użyciu ankiet monitorujących postęp realizacji LSR (ankieta zawierać będzie dane metrykalne operacji finansowanej w ramach LSR, opis operacji oraz informację dotyczącą osiągniętych wskaźników).

Monitoring będzie prowadzony przez Zespół Monitoringu Lokalnej Strategii Rozwoju (z zastrzeżeniem, że niektóre z zadań Zespołu mogą być zlecane na zewnątrz. W skład Zespołu będą wchodzić pracownicy biura LGD oraz Członkowie Zarządu (czyli wykorzystany będzie zasób wewnętrzny LGD). Pracownicy biura LGD oraz Członkowie Zarządu uzyskają najbardziej wiarygodne dane dotyczące zgodności ogłaszania konkursów z harmonogramem, stopnia wykorzystania budżetu, wysokości zakontraktowanych środków, stopnia realizacji wskaźników czy funkcjonowania biura LGD.

Zadania Zespołu Monitoringu obejmą także:

- kontrolę nad zgodnością realizacji poszczególnych operacji z priorytetami i założonym planem;
- opiniowanie podstawowych dokumentów powstających w związku z wdrażaniem Lokalnej Strategii Rozwoju,
- pomoc merytoryczną dla realizacji zadań;
- mobilizację aktywności społecznej wokół celów i zadań Lokalnej Strategii Rozwoju.

Planuje się, że spotkania Zespołu Monitoringu odbywać się będą co najmniej raz w roku, z zastrzeżeniem, że realizacja strategii i funkcjonowanie biura przebiega bez zakłóceń. W innym przypadku spotkania odbywać się będą doraźnie – w miarę potrzeb. Spotkania Zespołu Monitoringu zwoływane będą z inicjatywy Zarządu lub Rady LGD.

Zespół Monitoringu analizując zebrane dane zdiagnozuje trudności i ewentualne opóźnienia w realizacji konkretnych przedsięwzięć i szerzej wskaźników, budżetu i celów zapisanych w LSR oraz oceni zaangażowanie poszczególnych ogniw odpowiedzialnych za wykonanie LSR. Będąc odpowiedzialny za powyższe elementy Zespół będzie mógł reagować na zarejestrowane odchylenia od przyjętych harmonogramów wdrażania poszczególnych elementów LSR projektując zmiany w budżecie, terminach ogłaszania naborów czy korekcie wskaźników a także będzie mógł określić zalecenia dotyczące pracy biura LGD. Monitoring będzie więc wstępnym etapem projektowania ewentualnych zmian w Strategii. Wnioski uzyskane dzięki prowadzonemu na bieżąco monitoringowi przedstawiane będą w formie raportów Radzie LGD za pośrednictwem strony internetowej LGD w zakładce dostępnej wszystkim członkom Rady LGD co najmniej raz w ciągu roku za okres od 1 stycznia do 31 grudnia (w terminie do ostatniego dnia lutego roku następującego po roku ocenianym). Raporty zawierać będą elementy wymienione w poniższej tabeli.

Poniższa tabela przedstawia zestawienie elementów, które podlegać będą monitoringowi

Tabela 34: Elementy podlegające monitoringowi.

Badany element	Wykonawcy badania	Sposób badania	Terminy realizacji	Przedmiot oceny
Harmonogram ogłaszania Konkursów	Zespół Monitoringu: pracownicy biura LGD – zebranie danych (dane liczbowe, dane	Rejestr ogłoszonych konkursów i dane zebrane z przeprowadzonych konkursów	Na bieżąco	Zgodność ogłaszania konkursów z harmonogramem
Budżet LGD	przekazywane przez instytucje wdrażające oraz informacje uzyskane bezpośrednio od beneficjentów/ podmiotów realizujących	dane przekazywane przez instytucje wdrażające, informacje uzyskane bezpośrednio od beneficjentów/ podmiotów realizujących projekty	Na bieżąco	Stopień wykorzystania funduszy w nawiązaniu do wysokości zakontraktowanych środków

Wskaźniki realizacji LSR charakteryzujące postęp w realizacji założonych celów szczegółowych a w konsekwencji ogólnych	projekty, ankiety monitorujące realizację LSR, ankiety dotyczące pracy biura LGD), Zarząd LGD (analizowanie zebranych danych, diagnoza trudności i przyczyn odstępstw od założeń, projektowanie zmian)	informacje uzyskane bezpośrednio od beneficjentów/ podmiotów realizujących projekty, ankiety monitorujące realizację LSR	Na bieżąco	Stopień realizacji wskaźników
Praca biura LGD		ankiety monitorujące pracę biura LGD	Na bieżąco	opinia o pracy biura LGD

Źródło: opracowanie własne

Dane zebrane według takich założeń będą miały **charakter** statystyczny i informacyjny. Przechodząc przez ścieżkę weryfikacji (czy realizacja założeń postępuje zgodnie z planem), rejestracji (zbieranie danych o postępie prowadzonych działań), analizy (tempa i kierunku, w którym zmierzają założenia), zestawiania (zebranych rzeczywistych danych z założeniami teoretycznymi) uzyskana wiedza pozwoli podjąć trafną, przemyślaną, opartą na precyzyjnych przesłankach decyzję na temat kontynuacji realizacji w niezmienionym kształcie czy wdrożenia procedury zmiany LSR bądź ewentualnej zmiany zasad funkcjonowania biura LGD. Ilościowe w gruncie rzeczy śledzenie zaawansowania w/w elementów w ramach monitoringu (w horyzoncie bieżącym) pozwala ponadto podejmować interwencje w przypadku braku postępów bądź wystąpienia trudności w trakcie realizacji zadań (czyli udzielać pomocy merytorycznej i organizacyjnej). Przedstawione powyżej założenia monitoringu realizacji Lokalnej Strategii Rozwoju i pracy biura LGD kładą nacisk na oceny ilościowe. Całościowy zakres działań monitorujących przedstawia zamieszczona tabela:

Tabela 35: Zakres działań monitorujących.

Lp	Krok	Zadania do wykonania	Rezultaty (wyniki)	Odpowiedzialny za realizację
1.	Zbieranie danych i informacji	zbieranie danych liczbowych rozumiane jako proces ciągły	rzetelny materiał empiryczny stanowiący podstawę dla analiz i ocen	zespół monitoringu
2.	Analiza danych i informacji – proces ciągły	uporządkowanie, przetworzenie i analiza danych empirycznych oraz ich archiwizacja – zgodnie z przyjętymi zasadami i kryteriami	materiał służący przygotowaniu sprawozdań z realizacji LSR powstanie ciągłego, wartościowego zasobu informacji	zespół monitoringu
3.	Przygotowywanie sprawozdań – raz do roku	zestawienie otrzymanych informacji (osiąganych wartości wskaźników) w czytelne sprawozdania z realizacji LSR	sprawozdania przekazywane poszczególnym grupom odbiorców materiały (zestawienia) do wykorzystania w procesie informowania społeczności lokalnej w przyjętych metodach i kanałach komunikacji	zespół monitoringu
4.	Ocena wyników (porównanie z normami) – w cyklu rocznym	analiza porównawcza osiągniętych rezultatów z założeniami zawartymi w LSR prezentacja rezultatów na forum Rady LGD przekazanie informacji pozostałym odbiorcom, w tym również mieszkańcom zgodnie z przyjętymi metodami i kanałami komunikacji	określenie stopnia wykonania przyjętych założeń oraz tempa ich osiągania zapoznanie organów wykonawczych i stanowiących oraz konsultacyjnych z bieżącą sytuacją w zakresie monitorowanych obszarów upowszechnienie informacji o sytuacji w zakresie monitorowanych obszarów	Zarząd LGD Rada LGD Zespół monitoringu
W przypadku oceny pozytywnej proces jest kontynuowany od kroku 1, w przypadku negatywnej należy przejść do kroku 5				
5.	Identyfikacja i analiza odchyłeń	ocena rozbieżności pomiędzy założeniami a osiągniętymi rezultatami oraz diagnozowanie ich przyczyn	przygotowanie analizy	zespół monitoringu
7.	Planowanie korekty po analizie odchyłeń	określenie sposobu i instrumentów interwencji prezentacja rezultatów na forum	określenie działań naprawczych	Rada LGD Zarząd LGD

		Rady LGD podjęcie decyzji		
8.	Wdrożenie korekty	Przeprowadzenie zaplanowanych działań naprawczych na podstawie analizy odchyleń	eliminacja odchyleń	Zarząd LGD
Kontynuacja monitoringu od kroku 1				

Źródło: opracowanie własne

O ile domeną monitoringu są dane zastane, pochodzące od instytucji wdrażających, beneficjentów realizujących projekty – identyfikowane głównie na podstawie ilościowych wskaźników ewaluacji (co nie wyłącza danych ilościowych wywołanych – pierwotnych – zebranych w trakcie badań ankietowych), to w ewaluacji wykorzystywane są zarówno dane zastane (z gmin, Głównego Urzędu Statystycznego, także te pozostające w posiadaniu LGD, pochodzące od instytucji wdrażających, beneficjentów realizujących projekty), jak i wywołane, uzyskane w trakcie realizacji badań empirycznych w terenie, zarówno o charakterze ilościowym jak i jakościowym (badania ankietowe oraz wywiady).

W celu uzupełnienia monitoringu o konieczną identyfikację przyczyn ewentualnych problemów, ocenę i rekomendację działań należy zrealizować ewaluację wewnętrzną w oparciu o spotkanie – warsztaty, wykorzystujące narzędzia refleksyjno-analityczne. Warsztaty przeprowadzane będą na początku każdego roku kalendarzowego w oparciu o przygotowywane całorocznie informacje zwrotne o realizacji LSR i działań LGD, zestawienia dostępnych danych, w tym dotyczących realizacji finansowej i rzeczowej LSR, funkcjonowania LGD i biura. Uczestnikami warsztatów będą pracownicy biura LGD, członkowie Zarządu i Rady LGD. LGD może zaprosić do udziału w warsztatach przedstawicieli innych LGD, beneficjentów oraz przedstawicieli samorządu województwa, co może przyczynić się do wymiany dobrych praktyk oraz przygotowania się do ewaluacji zewnętrznej.

Wnioski wypracowane w ramach warsztatów powinny zasilić informacje składane w sprawozdaniu z realizacji LSR za rok poprzedni.

Zastosowana w ewaluacji dwojakiego rodzaju triangulacja, zarówno źródeł danych (dane zastane i wywołane) jak i metod pomiaru (metody badań ilościowych i jakościowych), pozwala wykryć mocne i słabe strony badanego procesu i umożliwia ocenę stopnia osiągnięcia rezultatów, co w efekcie ma prowadzić do usprawnienia całego projektu. Badanie to powinno być zatem podstawą dla podejmowania najważniejszych decyzji, w tym zmiany LSR.

Ponadto, dzięki tak zaplanowanej i zrealizowanej ewaluacji, po wdrożeniu LSR, możliwe będzie precyzyjne określenie stopnia osiągnięcia celów ogólnych i szczegółowych oraz zrealizowania założonych przedsięwzięć, jak i przypisanych im wskaźników (produktów, rezultatów i oddziaływania) a także dokonanie oceny zgodności zrealizowanych przedsięwzięć z LSR.

W wyniku procesu partycypacyjnego uzgadniania zapisów dotyczących monitoringu i ewaluacji przyjęto, że najlepszą metodą wnioskowania zarówno o procesie wdrażania Lokalnej Strategii Rozwoju, zmianach zachodzących w LGD oraz w sferze postaw i preferencji mieszkańców LGD Brynica to nie granica będzie zastosowanie badań ankietowych grupy mieszkańców. Badania takie planuje się przeprowadzić pod koniec wdrażania niniejszej LSR. Przeprowadzenie ww. badań zostanie zlecone firmie zewnętrznej specjalizującej się w problematyce ewaluacji LSR.

Założenia dla konstrukcji systemu ewaluacji Lokalnej Strategii Rozwoju odnoszą się do zbioru elementów umożliwiających pomiar, kontrolę, interpretację efektów realizowanych działań oraz uaktualnienia LSR. Tak rozumiane, obejmują:

- sprawozdania z realizacji LSR przygotowywane przez pracowników biura LGD i Zarząd LGD odnoszące się do postępów prac implementacyjnych oraz obejmujące swym zasięgiem zagadnienia oceny mid-term (okresowej), ex-post (regresywnej) LSR, a także bazujące na wskaźnikach monitoringu i ewaluacji,
- system gromadzenia, przetwarzania i analizy informacji związanych z efektami LSR, bazujący na wartościach wskaźników monitoringu i ewaluacji,
- badania opinii społeczności lokalnej oceniające LSR. Przekazywanie syntetycznej informacji dotyczącej efektów wdrażania LSR w ramach poszczególnych jej priorytetów rozwoju, celów strategicznych i przedsięwzięć

rozwojowych wraz z ewentualnymi wnioskami dotyczącymi usprawnienia tego procesu przez Zarząd LGD członkom Lokalnej Grupy Działania podczas Walnego Zebrania Członków LGD co najmniej raz w roku;

- aktualizacja Strategii związana ze zmianą uwarunkowań wewnętrznych i zewnętrznych, odnosząca się do zakresu tematycznego priorytetów rozwoju, celów strategicznych i przedsięwzięć rozwojowych.

Ewaluacja LSR bazować będzie na wskaźnikach ewaluacji zidentyfikowanych dla każdego z celów, **stanowiących głównie** ich kwantyfikację ilościową, rozumianą w kategoriach oczekiwanych efektów rozwoju obszaru LGD. Ważne są jednak również **dane (zarówno ilościowe jak i jakościowe) uwzględniające subiektywną ocenę mieszkańców obszaru LGD dotyczącą odczuwanych zmian w różnych analizowanych obszarach**. Elementy podlegające ewaluacji przedstawia poniższa tabela:

Tabela 36: Ewaluacja.

BADANY ELEMENT	WYKONAWCY BADANIA	SPOSÓB BADANIA	TERMINY REALIZACJI	PRZEDMIOT OCENY
Działalność LGD, funkcjonowanie biura, praca podwykonawców	Zespół Monitoringu: pracownicy biura LGD i Zarząd LGD.	Opinie członków LGD (w tym dyrektora biura, Zarządu LGD) na temat działalności LGD oraz pracy biura; opinie mieszkańców obszaru, w tym wnioskodawców (warsztaty refleksyjno-analityczne)	Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy; czas pomiaru: do ostatniego dnia lutego roku następującego po roku ocenianym	Ocena poprawności i skuteczności działań/zadań w odniesieniu do założeń LSR (w tym rzetelne i terminowe wypełnianie obowiązków, uczestnictwo w spotkaniach/posiedzeniach, przestrzeganie regulaminów); ocena jakości świadczonych usług,
Stopień realizacji LSR, harmonogram rzeczowo-finansowy LSR, budżet LSR	Pracownicy biura LGD, Zarząd i Rada LGD. Ewaluacja wewnętrzna w formie warsztatów z ewentualnym udziałem przedstawicieli innych LGD, beneficjentów, przedstawicieli samorządu województwa	Warsztaty o charakterze refleksyjno-analitycznym wykorzystujące zestawienia i materiały z procesu realizacji LSR przygotowane przez pracowników LGD – informacja zwrotna o odbiorze realizacji LSR i działań LGD oraz zestawienia danych dotyczących realizacji finansowej i rzeczowej LSR oraz funkcjonowania biura i sytuacji społeczno-gospodarczej obszaru LGD	Okres objęty pomiarem: cały rok kalendarzowy; czas pomiaru: do ostatniego dnia lutego roku następującego po roku ocenianym	Analiza procesu wdrażania i jego efektów oraz zmian w otoczeniu LSR. Określenie stopnia realizacji poszczególnych celów, stopnia osiągnięcia poszczególnych wartości wskaźników.
Stopień realizacji celów LSR – stopień realizacji wskaźników.	Podmiot niezwiązany z LGD (ocena zewnętrzna); Ewaluacja z udziałem społeczności lokalnej	Ankiety z udziałem beneficjentów, wywiady z pracownikami LGD, wnioskodawcami, sprawozdania beneficjentów/podmiotów realizujących projekty, rejestr danych LGD, dane GUS	Okres objęty pomiarem: cały okres realizacji LSR; czas pomiaru: ostatnie półrocze realizacji LSR	Określenie stopnia realizacji (osiągnięcia) poszczególnych celów; opinia społeczności lokalnej na temat wdrażania LSR, realizowanych operacji, stopnia osiągnięcia poszczególnych celów szczegółowych i strategicznych. Obszary badawcze: przedsiębiorczość, wzrost gospodarczy, turystyka i dziedzictwo kulturowe, środowisko, usługi społeczne, grupy w niekorzystnej sytuacji, grupy wykluczonych społecznie i w ubóstwie, seniorzy oraz ludzie młodzi, innowacyjność, operacjom partnerstwie i projekty partnerskie, funkcjonowanie LGD, proces wdrażania, wartość dodana podejścia LEADER.

Źródło: opracowanie własne

Wykaz wykorzystanej literatury

Bank Danych Lokalnych, <http://stat.gov.pl/bdl>,
 Plan Strategiczny dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027,
 Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027,
 Długookresowa Strategia Rozwoju Kraju 2030,
 Koncepcja Przestrzennego Zagospodarowania Kraju 2030,
 Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030,

Strategia Rozwoju Województwa Śląskiego „Śląskie 2030”,
Umowa Partnerstwa,
Zasady realizacji instrumentów terytorialnych w Polsce w perspektywie finansowej UE na lata 2021-2027,
Poradnik dla lokalnych grup działania w zakresie opracowania lokalnych strategii rozwoju na lata 2014-2020.
Wydanie III uzupełnione i zaktualizowane, Warszawa 2015,
Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/2115,
Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/1060,
Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o rozwoju lokalnym z udziałem lokalnej społeczności.

Załączniki

- 1: Cele i przedsięwzięcia
- 2: Plan działania
- 3: Budżet LSR
- 4: Plan wykorzystania budżetu LSR

Załącznik nr 1: Cele i przedsięwzięcia

Przedsięwzięcie C.1			
Podnoszenie jakości i optymalnej dostępności usług publicznych oraz infrastruktury z wykorzystaniem posiadanych zasobów przestrzennych i infrastrukturalnych			
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.1 Podnoszenie jakości i optymalnej dostępności usług publicznych oraz infrastruktury z wykorzystaniem posiadanych zasobów przestrzennych i infrastrukturalnych	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
525 000,00 EUR	P.1.1.1 Budowa, rozbudowa, modernizacja małej infrastruktury publicznej, pełniącej ważne funkcje społeczne, zdrowotne i turystyczno-rekreacyjne, w tym zapewnienie dostępności osobom ze szczególnymi potrzebami	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, turyści,	konkurs
5 000,00 EUR	P.1.2.1 Opracowanie koncepcji inteligentnej wsi w celu zastosowania innowacyjnych, inteligentnych rozwiązań na poziomie lokalnym	mieszkańcy LGD,	projekt grantowy
225 000,00 EUR	P.1.3.1 Wyrównywanie szans w dostępie do powszechnych usług, w tym zdrowotnych, opiekuńczych i edukacyjnych	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, seniorzy, ludzie młodzi	konkurs
293 100,00 EUR	P.1.3.2 Wsparcie inicjatyw w obszarze pozaformalnej edukacji dzieci i młodzieży	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, ludzie młodzi	projekt grantowy (Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027)
293 100,00 EUR	P.1.3.3 Wsparcie inicjatyw w obszarze ustawicznego kształcenia dorosłych	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, seniorzy	projekt grantowy (Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027)

Przedsięwzięcie C.2			
Wsparcie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w oparciu o lokalną społeczność i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe			
Budżet (w EUR)	Przedsięwzięcia w ramach C.2 Wsparcie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w oparciu o lokalną społeczność i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe	grupy docelowe	sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
15 000,00 EUR	P.2.1.1 Podniesienie kompetencji i aktywności osób z grup w niekorzystnej sytuacji	mieszkańcy LGD, turyści,	konkurs
313 800,00 EUR	P.2.1.2 Wsparcie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, wykluczeni i w ubóstwie	projekt grantowy (Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027)
15 000,00 EUR	P.2.2.1 Wspieranie inicjatyw lokalnych na rzecz integracji społecznej oraz aktywizacja seniorów i ludzi młodych z obszaru LGD	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, seniorzy i ludzie młodzi	konkurs
15 000,00 EUR	P.2.3.1 Wsparcie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, podniesienie umiejętności społecznych	mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, wykluczeni i w ubóstwie seniorzy i ludzie młodzi	konkurs
15 000,00 EUR	P.2.3.2 Wsparcie rozwoju społecznych projektów partnerskich i operacji		projekt partnerski i operacja w partnerstwie

	w partnerstwie		grupy w niekorzystnej sytuacji, wykluczeni i w ubóstwie seniorzy i ludzie młodzi	mieszkańcy LGD, seniorzy i ludzie młodzi	
15 000,00 EUR	P.2.4.1 Rozwój i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej zrównoważonego rolnictwa i gospodarki rolno-spożywczej			mieszkańcy LGD, przedsiębiorcy	operacja własna
45 000,00 EUR	P.2.4.2 Rozwój i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz innowacyjności obszaru LGD			mieszkańcy LGD, turyści, przedsiębiorcy	operacja własna
50 000,00 EUR	P.2.4.3 Wsparcie współpracy wewnątrz partnerskiej oraz z partnerami z obszarów różnych LSR, podnoszące poziom kompetencji liderów życia publicznego i społecznego oraz zainteresowania potencjałem tego obszaru			mieszkańcy LGD, turyści,	projekt partnerski i operacja w partnerstwie
270 000,00 EUR	P.2.5.1 Wsparcie dla służb ratowniczych w związku z przeciwdziałaniem i usuwaniem skutków klęsk żywiołowych			mieszkańcy LGD,	konkurs Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027)
675 000,00 EUR	P.2.5.2 Wsparcie zastosowania Odnawialnych Źródeł Energii			mieszkańcy LGD,	konkurs Fundusze Europejskie dla Śląskiego 2021-2027)

Przedsięwzięcie C.3 Wzmocnienie wzrostu gospodarczego oraz pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości i działalności pozarolniczej w oparciu o posiadany potencjał					
Budżet (w EUR)		Przedsięwzięcia w ramach C.3 Wzmocnienie wzrostu gospodarczego oraz pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości i działalności pozarolniczej w oparciu o posiadany potencjał	grupy docelowe		sposób realizacji (konkurs, projekt grantowy, operacja własna, animacja itp.)
550 000,00 EUR	P.3.1.1 Wsparcie innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej przedsiębiorczości, poprzez podejmowanie usługowej pozarolniczej działalności gospodarczej		mieszkańcy LGD,		konkurs
550 000,00 EUR	P.3.1.2 Wsparcie innowacyjnej, społecznie odpowiedzialnej i stabilnej przedsiębiorczości, poprzez rozwijanie usługowej pozarolniczej działalności gospodarczej		przedsiębiorcy, LGD,		konkurs
100 000,00 EUR	P.3.1.3 Rozwój pozarolniczych funkcji małych gospodarstw rolnych, w tym: zagród edukacyjnych, gospodarstw agroturystycznych i gospodarstw opiekuńczych		przedsiębiorcy, mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji, wykluczeni i w ubóstwie, seniorzy i ludzie młodzi		konkurs
25 000,00 EUR	P.3.1.4 Wsparcie rozwoju gospodarczych projektów partnerskich i operacji w partnerstwie		przedsiębiorcy, mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji,		projekt partnerski i operacja w partnerstwie
100 000,00 EUR	P.3.2.1 Wsparcie komercyjnych usług niezbędnych do rozwoju obszarów wiejskich		przedsiębiorcy, mieszkańcy LGD, grupy w niekorzystnej sytuacji,		konkurs

Załącznik nr 2: Plan działania

CEL	Lata	do 31.12.2024		do 31.12.2025		do 31.12.2026		do 31.12.2027		do 31.12.2028		do 31.12.2029		Program
		Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	Wartość z jednostką miary	% realizacji wskaźnika narastająco	
C.1	Podnoszenie jakości i optymalnej dostępności usług publicznych oraz infrastruktury z wykorzystaniem posiadanych zasobów przestrzennych i infrastrukturalnych													
P.1.1.1	Liczba wybudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych obiektów małej infrastruktury	3	42,86%	4	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
P.1.1.2	Liczba opracowanych koncepcji inteligentnej wsi	5	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
P.1.1.3	Liczba inicjatyw w zakresie wyrównywania szans w dostępie do powszechnych usług	0	0	0	0	3	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
P.1.1.3.2	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	10 000	33,33%	10 000	66,67%	10 000	100%	0	100%	0	100%	0	100%	FEW
P.1.1.3.3	Wsparane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	1	100%	1	100%	1	100%	0	100%	0	100%	0	100%	FEW
P.1.1.3.4	Liczba osób w wieku poniżej 18 lat objętych wsparciem w programie	50	33,33%	50	66,67%	50	100%	0	100%	0	100%	0	100%	FEW
P.1.1.3.5	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	10 000	33,33%	10 000	66,67%	10 000	100%	0	100%	0	100%	0	100%	FEW
P.1.1.3.6	Wsparane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	1	100%	1	100%	1	100%	0	100%	0	100%	0	100%	FEW
P.1.1.3.7	Liczba osób dorosłych objętych wsparciem w zakresie umiejętności lub kompetencji podstawowych, realizowanych poza Bazą Usług Rozwojowych	80	33,33%	80	66,67%	80	100%	0	100%	0	100%	0	100%	FEW
W.1.1	odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	12 500	50%	12 500	50%	12 500	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
W.1.2	liczba wspieranych strategii inteligentnych wsi	5	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
W.1.3	odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	0	0	0	0	6 000	100%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
W.1.3	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	80	33,33%	80	66,67%	80	100%	0	100%	0	100%	0	100%	FEW
W.1.3	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	80	33,33%	80	66,67%	80	100%	0	100%	0	100%	0	100%	FEW
C.2	Wsparcie zrównoważonego rozwoju społecznego i środowiskowego w oparciu o lokalną społeczność i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe													
P.2.1.1	Liczba inicjatyw w zakresie podniesienia kompetencji i aktywności osób z grup w niekorzystnej sytuacji	0	0	0	100,00%	1	100,00%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
P.2.1.2	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	10 000	33,3%	10 000	66,67%	10 000	100,00%	0	100%	0	100%	0	100%	FEW
P.2.1.3	Wsparane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	1	100%	1	100,00%	1	100,00%	0	100%	0	100%	0	100%	FEW
P.2.2	Całkowita liczba osób objętych wsparciem	60	30,00%	60	30,00%	80	100,00%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR
P.2.2	Liczba inicjatyw w zakresie wspierania	0	0	0	0	1	100,00%	0	100%	0	100%	0	100%	PS WPR

1	inicjatyw lokalnych na rzecz integracji społecznej oraz aktywizacja seniorów i ludzi młodych z obszaru LGD																			
P.2.3.1	Liczba inicjatyw w zakresie wsparcia rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, podniesienie umiejętności społecznych	0	0	0	100,00%	0	100%	0	0	0	0	100%	0	0	100%	0	0	0	0	PS WPR
P.2.3.2	Liczba inicjatyw w zakresie wsparcia rozwoju społecznych projektów współpracy	0	0	0	100,00%	0	100%	0	0	0	0	100%	0	0	100%	0	0	0	0	PS WPR
P.2.4.1	Liczba inicjatyw w zakresie rozwoju i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej zrównoważonego rolnictwa i gospodarki rolno-spożywczej	0	0	0	100,00%	0	100%	0	1	0	0	100%	0	0	100%	0	0	0	0	PS WPR
P.2.4.2	Liczba inicjatyw w zakresie rozwoju i kształtowanie świadomości obywatelskiej dotyczącej dziedzictwa kulturowego i przyrodniczego oraz innowacyjności obszaru LGD	0	0	0	100,00%	0	100%	0	3	0	0	100%	0	0	100%	0	0	0	0	PS WPR
P.2.4.3	Liczba inicjatyw w zakresie Wsparcie współpracy wewnątrz partnerskiej oraz z partnerami z poza obszaru LGD, podnoszące poziom kompetencji liderów życia publicznego i społecznego oraz zainteresowania potencjałem tego obszaru	0	0	0	100,00%	0	100%	0	4	0	0	100%	0	0	100%	0	0	0	0	PS WPR
P.2.5.1	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	24 000	100%	0	100,00%	0	100%	0	0	0	0	100%	0	0	100%	0	0	0	0	FEW
P.2.5.2	Dotatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii ciepłej)	0,57	100%	0	100,00%	0	100%	0	0	0	0	100%	0	0	100%	0	0	0	0	FEW
W.2.1	liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami	0	0	0	100,00%	0	100%	0	25	0	0	100%	0	0	100%	0	0	0	0	FEW
W.2.1	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	0	0	0	100,00%	0	100%	0	240	0	0	100%	0	0	100%	0	0	0	0	PS WPR
W.2.2	liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami	0	0	0	100,00%	0	100%	0	25	0	0	100%	0	0	100%	0	0	0	0	PS WPR
W.2.3	liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami	0	0	0	100,00%	0	100%	0	25	0	0	100%	0	0	100%	0	0	0	0	PS WPR

W.2.4	zasobami liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami	0	0	0	25	0	100,00%	100%	0	100%	100%	0	100%	PS WPR
W.2.5	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energii elektrycznej, energii cieplnej)	800	100%	0	0	100%	100,00%	100%	0	100%	100%	0	100%	FEW
W.2.5	Ludność odnośca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów);	30 000	100%	0	0	100%	100,00%	100%	0	100%	100%	0	100%	FEW
C.3	Wzmocnienie wzrostu gospodarczego oraz pobudzenie lokalnej przedsiębiorczości i działalności pozarolniczej w oparciu o posiadany potencjał społeczny i posiadane zasoby, w tym przyrodniczo-kulturowe i środowiskowe													
P.3.1.1	Liczba operacji polegających na utworzeniu nowego przedsiębiorstwa	9	52,94%	8	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	PS WPR
P.3.1.2	Liczba operacji polegających na rozwoju istniejącego przedsiębiorstwa	3	60,00%	2	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	PS WPR
P.3.1.3	Liczba operacji polegających na powstaniu nowych lub rozwijaniu istniejących pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych	4	100,00%	0	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	PS WPR
P.3.1.4	Liczba inicjatyw w zakresie rozwoju gospodarczych projektów współpracy	1	100,00%	0	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	PS WPR
P.3.2.1	Liczba inicjatyw w zakresie usług niezbędnych do rozwoju obszarów wiejskich	4	100,00%	0	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	PS WPR
W.3.1	nowe miejsca pracy objęte wsparciem w ramach projektów WPR	14	51,85%	13	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	PS WPR
W.3.1	liczba przedsiębiorstw rolnych, w tym przedsiębiorstw zajmujących się biogospodarką, rozwiniętych dzięki wsparciu w ramach WPR	4	100,00%	0	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	PS WPR
W.3.1	liczba osób korzystających z doradztwa, szkoleń, wymiany wiedzy lub biorących udział w grupach operacyjnych europejskiego partnerstwa innowacyjnego (EPI) wspieranych w ramach WPR, by zwiększyć zrównoważoną efektywność gospodarczą, społeczną, środowiskową, klimatyczną i w zakresie gospodarowania zasobami	50	100,00%	0	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	PS WPR
W.3.2	odsetek ludności wiejskiej korzystającej z lepszego dostępu do usług i infrastruktury dzięki wsparciu z WPR	2 000	100,00%	0	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	100,00%	0	100,00%	PS WPR

PLANOWANA WYSOKOŚĆ ŚRODKÓW NA WDRAŻANIE LSR I ZARZĄDZANIE LSR				
Zakres wsparcia	Program/Fundusz			Środki ogółem (EUR)
	PS WPR	EFRR*	EFSD**	
Wdrażanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. b rozporządzenia nr 2021/1060)	2 250 000,00	0,00	900 000,00	3 150 000,00
Zarządzanie LSR (art. 34 ust. 1 lit. c rozporządzenia nr 2021/1060)	512 000,00	0,00	0,00	512 000,00
Razem	2 762 000,00	0,00	900 000,00	3 662 000,00

*Wysokość środków danego funduszu na RLKS dostępnych dla LGD w danym województwie będzie wyższa o wartość wkładu krajowego, którego procentowy udział w tej kwocie jest określony dla danego FEW.
** W wierszu odpowiadającym danemu EFSI, z którego LSR nie będzie finansowana, należy wstawić wartość „0”.

Załącznik nr 4: Plan wykorzystania budżetu LSR

środki zakontraktowane (w Euro) do:														
fundusz	31.12.2024		31.12.2025		30.06.2026		31.12.2026		31.12.2027		31.12.2028		31.12.2029	
	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR	kwota ogółem (UE+krajowe)	% wykorzystania budżetu LSR
EFROW	1 042 500	46,33%	812 500	82,44%	0	82,44%	395 000	100%	0	100%	0	100%	0	100%
EFS+	300 000	33,33%	300 000	66,67%	0	66,67%	300 000	100%	0	100%	0	100%	0	100%
EFRR	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
RAZEM	1 342 500	42,62%	1 112 500	77,94%	0	77,94%	695 000	100%	0	100%	0	100%	0	100%

Przewodniczący Walnego Zebrania

Stanisław Paks